

Additamenta ad floram Reipublicae Bohemicae. VI.

Additions to the flora of the Czech Republic. VI.

Jiří H a d i n e c ¹⁾ & Pavel L u s t y k ²⁾ [eds]

¹⁾ *Herbářové sbírky Univerzity Karlovy, Benátská 2, 128 01 Praha 2; e-mail: hadinec@natur.cuni.cz*

²⁾ *Moravský Lačnov 287, 568 02 Svitavy; e-mail: pavel.lustyk@svi.cz*

Abstract

This sixth part of floristic contributions resumes data on alien species found for the first time in the Czech Republic (*Capsella rubella* and *Rheum officinale*) and the newly found *Bromus lanceolatus*, *Heliotropium europaeum* and *Lactuca saligna*, previously considered extinct from the Czech Republic territory. Also critically endangered species (according to the Black and Red List of Vascular Plants of the Czech Republic) are presented from sites, where their occurrence had not been reported so far (e.g. *Asplenium adulterinum*, *Callitriche hermaphroditica*, *Campanula cervicaria*, *Carex dioica*, *Cyperus michelianus*, *Dryopteris cristata*, *Eleocharis quinqueflora*, *Epipogium aphyllum*, *Geranium divaricatum*, *Gymnadenia densiflora*, *Hammarbya paludosa*, *Hypericum pulchrum*, *Juncus capitatus*, *J. subnodulosus*, *Limodorum abortivum*, *Orchis ustulata*, *Potamogeton* × *angustifolius*, *Salix myrsinifolia*). Finally, less rare species are mentioned from territories where they had not been discovered yet.

Key words: *Capsella rubella*, Czech Republic, floristics, new findings

Nomenclatura: Kubát et al. (2002), Kučera & Váňa (2005)

Úvod

Čeští, moravští a slezští floristé neúnavně a pilně „pročesávají“ Českou republiku křížem krážem a my, editoři, díky jejich přízni, máme stále plné ruce práce s editací jejich nálezů. Výsledkem je tedy po roce šestý díl Additamenta a i tentokrát je čím se chlubit. Kromě nově publikovaných údajů o kriticky ohrožených druzích (kategorie C1) v roce 2006 (v několika málo případech i v letech předchozích), přinášíme množství nových významných nálezů, dosud nepublikovaných. Z druhů zavlečených, které jako nové obohatily naši květenu, uvádíme *Capsella rubella* (Hluk u Uherského Hradiště), po dlouhé době byl znovu nalezen *Bromus lanceolatus* (Javorník nad Veličkou, Praha). Jako zplanělý pozůstatek staré kultury byl publikován u nás poprvé druh *Rheum officinale* (Novohradské hory). Potěšující je určitě také nález *Heliotropium europaeum*, druhu považovaného již za vyhynulý (A1) a *Lactuca saligna*, prozatím vedeného jako nezvěstný (A2). Největší část nálezů spadá do kategorie druhů kriticky ohrožených (C1), tady je nutné v prvé řadě uvést *Cyperus*

michelianus, *Epipogium aphyllum*, *Hammarbya paludosa*, *Hypericum pulchrum*, *Juncus capitatus* a *Limodorum abortivum*, z dalších nálezů pak *Asplenium adulterinum*, *Callitriche hermaphroditica*, *Campanula cervicaria*, *Carex dioica*, *Dryopteris cristata*, *Eleocharis quinqueflora*, *Geranium divaricatum*, *Gymnadenia densiflora*, *Juncus subnodulosus*, *Orchis ustulata*, *Potamogeton* × *angustifolius*, *Salix myrsinifolia*.

Mnohé taxony byly rovněž opět nalezeny ve fytochorionech, z kterých dosud nebyly v Květeně ČR uváděny.

V tomto dílu Additament nejsou uvedeny některé nové druhy rodu *Taraxacum* (Chán et al.: *Zprávy Čes. Bot. Společ. 41: 45–120, 2006*), ty budou zahrnuty v chystaném souhrnném zpracování v 8. svazku Květeny ČR (in prep.).

Všechny uváděné lokality v Additamentech jsou zařazeny do fytogeografických okresů či podokresů (Skalický 1988) s označením základního pole a kvadrantu středoevropské mapovací sítě (Slavík 1971) a přiřazeny jsou k nejbližší obci (Pruner & Míka 1996). Zkratka „distr.“ označuje území vymezené hranicemi příslušného okresu. Některé lokality jsou doplněny o zeměpisné souřadnice v souřadnicovém systému WGS-84. Pokud jsou uvedené nálezy doloženy herbářovými položkami uloženými ve veřejných sbírkách, je jejich uložení označeno zkratkou příslušné sbírky (Vozárová & Sutorý 2001), je-li doklad v soukromé sbírce nálezce, pak zkratkou „herb.“ a jménem majitele sbírky, popř. i místem uložení. Zkratkou „not.“ (= notavit, tj. zapsal, zaznamenal, zaregistroval), popř. „foto“, jsou označeny nálezy a pozorování, k nimž nebyl pořízen herbářový doklad (Kotlaba 1999). U taxonů zařazených do Červeného seznamu cévnatých rostlin ČR (Procházka 2001) uvádíme kategorii jejich ohrožení.

V případech literárních údajů z některých známých a běžně dostupných periodik jako jsou Zprávy ČBS, Preslia, Severočeskou přírodou, Muzeum a současnost apod. používáme zkrácenou formu citace, stejně tak zkracujeme citace v případech, že odkazují na údaje publikované v dřívějších Additamentech. Další literatura, která se úzce váže pouze k jedinému taxonu (v několika případech i k více taxonům), je uvedena hned za příslušným textem, tituly které se opakují častěji, stejně jako základní díla souhrnného charakteru jsou pak v seznamu literatury na konci celé práce.

Děkujeme a vysoce oceňujeme spolupráci se všemi, kdo se na obsahu Additament podílejí a věříme, že i nadále zachovají tomuto titulu přízeň, aby jeho další pokračování byla pro poznání české květeny neméně přínosná jako ta předchozí.

Oprava

Nedopatřením při redakční práci byl u druhu *Pyrola chlorantha* mylně uveden výskyt u obce Libušín (cf. Additamenta V.: 237, 2006).

J. Roleček nás upozornil na chybné publikování nálezu *Conringia orientalis* u Městce Králové (Rydlo: *Muz. Současnost., ser. natur., 18: 46, 2003*), který byl námi následně převzat (cf. Additamenta IV.: 110, 2005). K omylu došlo při redakčním zpracování floristických údajů, nález se ve skutečnosti vztahuje k druhu *Consolida orientalis*.

Adonis aestivalis* L.*C2**

- 37f. Strakonické vápence, 6749b, Domanice (distr. Strakonice): obilné pole při jihozápadním okraji osady, 455 m n. m., velmi vzácně (31. 5. 2002 leg. *R. Paulič*, CB).
- 37f. Strakonické vápence, 6649d, Domanice (distr. Strakonice): okraj pole při jižním úpatí návrší „Slidová“ VJV od osady, 470 m n. m., roztroušeně (2004 leg. *R. Paulič*, CB; 2006 not. *R. Paulič*).
- 37f. Strakonické vápence, 6649d, Domanice (distr. Strakonice): pole a úhor na jižním a východním svahu vápencového návrší (kóta 480,6) VSV od osady, 475 m n. m., hojně (18. 5. 2004 leg. *R. Paulič*, CB; 30. 6. 2005 leg. *R. Paulič*, PRC).
- 37f. Strakonické vápence, 6649d, Radomyšl (distr. Strakonice): okraje polní cesty vedoucí k návrší „Věno“ J od koupaliště, 1 km J od obce, 460 m n. m., vzácně (18. 5. 2004 leg. *R. Paulič*, CB).
- 37f. Strakonické vápence, 6749b, Rovná (distr. Strakonice): okraj obilného pole při západním okraji lesa „Sedliny“ SZS od obce, 450 m n. m., vzácně (21. 5. 2001 leg. *R. Paulič*, CB); okraj pole na jihozápadním úpatí návrší Zbuš (kóta 449,3) SZ od obce, 435 m n. m., vzácně (9. 5. 2003 leg. *R. Paulič*, CB).

V jižní polovině Čech velmi vzácný druh (cf. Chán 1999). Na území Strakonických vápenců se dosud roztroušeně vyskytuje na polích a úhorech mezi obcemi Rovná, Domanice a Radomyšl.

R. Paulič

Aira caryophylla* L.*C1**

- 15c. Pardubické Polabí, 5959c, Přelouč (distr. Pardubice): písčina v kolejišti železniční trati ca 50 m SZ od železniční stanice Přelouč, 15°34'26" E, 50°02'24" N, 212 m n. m., desítky rostlin ve velmi rozvolněném porostu na ploše ca 0,5 m² (17. 5. 2004 leg. *J. Zámečník*, herb. Zámečník). Výskyt byl jen přechodného charakteru, v dalších letech autor již ovsíček na lokalitě nenašel, došlo k jejímu zničení při úpravě terénu.
- 31a. Plzeňská pahorkatina vlastní, 6344d, Lisov (distr. Plzeň): skalnaté svahy ca 150 m J od soutoku Mířovického a Touškovského potoka, 380 m n. m., vzácně, na již dříve publikované lokalitě *Filago lutescens* (13. 9. 2006 leg. *R. Paulič* & *P. Leischner*, CB).
- 37b. Sušicko-horažďovické vápence, 6648c, Boubín u Horažďovic (distr. Klatovy): písčité jihozápadní okraje lesnatého návrší (kóta 545) 1,2 km SZ od osady, 510 m n. m., roztroušeně (3. 7. 2006 leg. *R. Paulič*, CB).
- 37e. Volyňské Předšumaví, 6749d, Sudkovice (distr. Strakonice): pastviny při západním okraji lesa na vrchu Karlovci (kóta 541) 0,75 km Z od osady, 480 m n. m., stovky rostlin (13. 8. 2006 leg. *R. Paulič* & *P. Leischner*, PRC).
- 37e. Volyňské Předšumaví, 6748d, Makarov (distr. Strakonice): výslunný jihovýchodní okraj borového lesa na návrší (kóta 597) 0,75 km JJZ od kapličky v osadě, 550–560 m n. m., hojně (9. 9. 2006 leg. *R. Paulič*, CB; 10. 6. 2007 leg. *R. Paulič*, CB, PRC).

Alchemilla obtusa* Buser*C3**

- 53c. Českokubská pahorkatina, 5355c, Cetenov (distr. Liberec): Na Pince, louka podél potoka Zábrdka, vlevo silnice do Kuřivod, ca 70 m J od křižovatky, 50°38'52" N, 14°54'36" E, 320 m n. m. (červen 2005 leg. *T. Rejzek*, herb. Rejzek, det. P. Havlíček).
- 92a. Jizerské hory lesní, 5257a, Hrabětice (distr. Jablonec nad Nisou): 140 m S od kapličky na křižovatce, vlhká louka mezi silnicí do Karlova a Tichou Říčkou, 50°47'00" N, 15°11'23" E, 754 m n. m. (červen 2006 leg. *T. Rejzek*, herb. Rejzek, det. P. Havlíček).

Z fytogeografického okresu Podještědí (53) není tento druh v Květeně ČR udáván.

T. Rejzek

Antennaria dioica* (L.) Gaertn.*C2**

63e. Poličko, 6263a, Změtín (distr. Svitavy): suchá lesní cesta v jehličnaté monokultuře na hraně svahu západní expozice v údolí, 0,5 km JJZ od křižovatky silnic na jižním okraji obce, 49°47'7" N, 16°11'26" E, 540 m n. m., 5 sterilních listových růžic (6. 6. 2007 not. P. Novák).

Anthriscus caucalis* M. Bieb.*C2**

7a. Libochovická tabule, 5550c, Libochovice (distr. Litoměřice): vrch Hazmburk (418,2 m), lem smíšeného listnatého lesa u hradeb hradní zříceniny na severovýchodní stráni, 405 m n. m. (2007 leg. Č. Ondráček, CHOM).

Z tohoto fytogeografického podokresu nebyl dosud kerblík obecný udáván. Lokalita se nachází na hranici výškového maxima druhu v ČR.

Arabis auriculata* Lamk.*C2**

4a. Lounské středohoří, 5548b, Lužice (distr. Most): PP Lužické šípáky, skalní výchozy na xerothermní stráni ca 0,65 km JV od obce (29. 5. 2004 leg. Č. Ondráček, I. Bílek, V. Joza & J. Švankmajer, CHOM, PRC).

Tento vzácný teplomilný druh byl zaznamenán v okolí drobného skalního výchozu na stráni se západní expozicí v PP Lužické šípáky. Dle informace K. Kubáta byl v blízkosti v minulosti zaznamenán ještě na Jánském vrchu u Korozluk (Sedláčková 1979), tato lokalita nebyla později již ověřena.

Č. Ondráček

20a. Bučovická pahorkatina, 6869c, Střilky (distr. Kroměříž): xerothermní lada 500 m S od zámku v obci, 330 m n. m. (12. 5. 2005 leg. J. Čáp, herb. Čáp).

Z fytochorionu Bučovická pahorkatina není druh uveden v Květeně ČR (Štěpánek in Hejný & Slavík 1992: 128).

37f. Strakonické vápence, 6749a, Domanice (distr. Strakonice): svah náspu železniční trati nad severním břehem Hořejšího rybníka 0,6 km Z od osady, ca 420 m n. m., 49°17'53" N, 13°54'41" E, hojně (8. 5. 2007 leg. R. Paulič & P. Leischner, CB, PRC).

V nedávné době byl *Arabis auriculata* nalezen jako nový druh pro jižní Čechy na Strakonických vápencích zavlečený u železniční trati nedaleko Řepice (cf. Štech in Additamenta I.: 58, 2002).

R. Paulič

Sedláčková D. (1979): Inventarizační botanický průzkum CHN Jánský vrch. – Ms., 29 p. [Depon. in: Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, středisko Ústí nad Labem]

Arabis nemorensis* (Hoffm.) Koch*C1**

63b. Potštejnské kopce, 5963b, Potštejn (distr. Rychnov nad Kněžnou): zbytky hradeb zříceniny hradu Potštejn 0,3 km J nad obcí, ca 400 m n. m. (15. 7. 2005 leg. Z. Kaplan no. 05/329, herb. Z. Kaplan, rev. J. Štěpánek).

V literatuře existují tři údaje o výskytu druhů ze skupiny *Arabis hirsuta* agg. na zřícenině hradu Potštejn. Kovář (1983) uvádí druhy *A. hirsuta* s. str. (pod jménem *A. hirsuta* subsp. *hirsuta*) a *A. sagittata* (pod jménem *A. hirsuta* subsp. *sagittata*), oba s identickými údaji „Potštejnské kopce: zřícenina hradu Potštejn (23. 7. 1981)“. Údaj o nálezu třetího druhu je zmíněn jen mimochodem v předmluvě k výsledkům floristických kurzů ve Svitavách a v Lanškrouně (Kovář & Hadinec 1996) ve formě „*Arabis nemorensis* (zřícenina hradu Potštejn)“.

V herbáři PRC je uložen sběr s následujícími údaji „Bohemia orient.: distr. Rychnov n/Kněž., zřícenina hradu Potštejn, 23. 7. 1981 Pavel Kovář“. Na původním provizorním lístku je uvedeno určení sběru jako *A. sagittata*; tato determinace patrně pochází od V. Skalického (P. Kovář in litt.). Na herbářovém archu jsou uchovávány tři rostliny. Dvě z nich jsou mohutné, s relativně tlustou lodyhou a velkým množstvím šešulí, habituečně připomínající druh *A. sagittata*, zbývající rostlina je útlá, s tenkou lodyhou a málo šešulemi, připomínající druh *A. hirsuta* s. str. Celý sběr revidoval v roce 1982 J. Štěpánek, který celou kolekci určil jako *A. nemorensis*.

Na Potštejně byly tedy jak v roce 1981, tak 2005, nalezeny a dokladovány pouze huseníky druhu *A. nemorensis*. Jedná se o jediný údaj z fytogeografického podokresu Potštejnské kopce (63b). V Květeně ČR (Štěpánek in Hejný & Slavík 1992) tato lokalita uvedena není; nejbližší výskyty jsou uváděny z fytogeografického okresu Orlické opuky (60) – Kostelec nad Orlicí a fytogeografického podokresu Žambersko (63a) – Žamberk, na zámecké zdi.

Arabis nemorensis patří mezi nejvzácnější druhy současné květeny Čech, kromě Potštejna v poslední době potvrzený již jen na asi 6 lokalitách (Kaplan 2005). Výskyt na zbytcích hradeb Potštejna je v současnosti ± stabilní, vzhledem k rekonstrukci hradu započaté v polovině 90. let 20. století je však výskyt druhu v budoucnosti nejistý. Většina rostlin by mohla být v krátké době zničena při opravě obvodové hradební zdi vedoucí podél přístupové cesty, kde se většina z nich vyskytuje.

Z. Kaplan

Kaplan Z. [ed.] (2005): Výsledky floristického kurzu České botanické společnosti v Kostelci nad Orlicí (4.–10. července 2004). – Zprávy Čes. Bot. Společ. 40, suppl. 2005/1: 1–76.

Kovář P. (1983): Příspěvek k fytogeografii Českomoravského mezihoří (s doplňky k flóře za léta 1977–1981). – Zprávy Čes. Bot. Společ. 18: 49–60.

Kovář P. & Hadinec J. (1996): Osa zkoumaného území – Českomoravské mezihoří – v historii botaniky. – In: Kovář P., Jirásek J. & Grundová H. [eds], Floristické kurzy ČSBS ve Svitavách (11.–17. 7. 1965) a v Lanškrouně (2.–10. 7. 1970), Zprávy Čes. Bot. Společ. 31, suppl. 1996/2: 7–15.

Asplenium adulterinum Milde

C1

28b. Kaňon Teplé / 28d. Toužimská vrchovina, 5943c, Poutnov (distr. Karlovy Vary): hadcový výchoz tvořící nevýrazný skalní ostroh porostlý z větší části lesem s borovicí a smrkem, 1,7 km S od obce a 900 m Z od Tisovského vrchu, 50°02'10" N, 12°50'06" E, 668 m n. m. (1. 12. 2005 leg. P. Tájek, herbář Městského muzea v Mariánských Lázních).

Druh je udáván z fytogeografického okresu Tepelské vrchy pouze z podokresu Mnichovské hadce (28c), tato nově nalezená lokalita se nachází od nejbližších lokalit *Asplenium*

adulterinum známých z Mnichovských hadců asi 4,2 km a je oddělena údolím říčky Teplé (Kaňon Teplé 28b).

Lokalita byla nalezena v roce 2001 (Tájek 2001) a velikost populace odhadnuta na 40 trsů, při přesnějším sčítání v roce 2003 (Tájek 2003) 60 trsů, v roce 2006 pak 75 trsů. Z dalších zajímavých druhů zde roste *Polygala chamaebuxus*. V roce 2005 bylo území zahrnuto mezi evropsky významné lokality pod názvem Skalka pod Tisovým vrchem.

P. Tájek

65. Kutnohorská pahorkatina, 6057a, Hrázský Mlýn u Ratboře (distr. Kolín): asi 500 m S od Bořetic, Zárubova stráň nad Vysockým potokem, v dolní části na západně exponovaného svahu, hadcový skalní výchoz s *Gagea bohemica*, 49°58'19" N, 15°09'58" E, 270 m n. m. (11. 4. 2006 leg. P. Petřík, herb. Petřík, rev. L. Ekrt).

Při jarní návštěvě s německými kolegy dr. D. Korneckem a dr. H. Johnem jsem při sledování populací křivatce českého narazil na několik trsů sleziníku, u kterého jsem se mj. vzhledem ke geologickému podkladu domníval, že by mohlo jít o sleziník nepravý. Orientačně jsem odebral nepatrný kousek s ohledem na zachování celé populace. Vzal jsem listy z minulých sezón, u nichž nemohlo dojít k barevným změnám způsobujícím často mylné určení mladých rostlinek. Později moje správné určení potvrdili nezávisle na sobě J. Sádlo a L. Ekrt. Celé území je dnes oploceno vysokým a neprostupným plotem a hojně spásáno chovanými koňmi. Jedná se o jedinou známou lokalitu v širokém okolí a proto by si zaslouhovala územní ochranu. Nejbližší výskyty se nacházejí až na Českomoravské vrchovině (Čeřovský & Klauisová in Čeřovský 1999).

P. Petřík

Tájek P. (2001): Slavkovský les – údolí říčky Teplé mezi železniční zastávkou Hoštěc a Dolním Hamrem a okolí (K0049SL), závěrečná textová zpráva k mapování biotopů soustavy Natura 2000 a Smaragd. – Ms., 6 p. [Depon. in: Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, Praha]

Tájek P. (2003): Hadcové výchozy ve Slavkovském lese z pohledu ostrovní biogeografie. – Ms., 130 p. [Dipl. pr.; depon. in: Knih. Kat. Bot. PFF UK Praha]

Asplenium viride Hudson

C3

- 28c. Mnichovské hadce, 5942b, Prameny (distr. Cheb): bezlesý hadcový výchoz 1,7 km JZ od kostela v obci Nová Ves a 460 m JV od silnice Prameny – Nová Ves, v komplexu mokřadních luk, vrbových křovin a náletových dřevin, několik desítek metrů S od Dlouhé stoky, rozloha výchozu je ca 30 m², nejvyšší skalka dosahuje výšky 1,9 m, 50°04'12" N, 12°45'43" E, 782 m n. m. (2. 7. 2003 not. P. Tájek).

Lokalita je od roku 1987 známa díky nálezů *Asplenium adulterinum* (Vavříková 1987). V roce 2003 se zde vyskytoval 1 trs *Asplenium viride* a 2 trsy *Asplenium adulterinum*.

- 28c. Mnichovské hadce, 5942c, Mnichov (distr. Cheb): hadcový výchoz na okraji smrčiny 50 m JV od silnice Prameny – Mnichov, ve svahu strmě spadajícím k Pramenskému potoku (pravý břeh), rozloha výchozu je ca 60 m², nejvyšší skalka je vysoká 2,1 m, 50°02'50" N, 12°45'12" E, 704 m n. m., 47 trsů (15. 7. 2003 not. P. Tájek).

28c. Mnichovské hadce, 5942c, Mnichov (distr. Cheb): nevýrazný hadcový výchoz ve smrkoborovém lese 1,7 km SZ od kostela v obci a 750 m S od severní hranice PR Planý vrch, rozloha výchozu je ca 15 m², nejvyšší skalka je vysoká pouze 0,8 m, 50°02'47" N, 12°45'58" E, 724 m n. m., nevelká populace 15 trsů (15. 7. 2003 not. P. Tájek; Tájek 2003; 27. 7. 2006 leg. P. Tájek, herbář Městského muzea v Mariánských Lázních).

Dva hadcové výchozy SZ od obce vzdálené od sebe ca 900 m. *Asplenium viride* není z fyto geografického okresu Tepelské vrchy (28) vůbec udáváno a pro poměrně intenzivně zkoumanou skalní vegetaci Mnichovských hadců jde o zajímavý nález.

P. Tájek

63e. Poličko, 6263a, Zrnětín (distr. Svitavy): pískovcová skalka v dolní části svahu západní expozice v údolí, 800 m JJZ od křižovatky silnic na jižním okraji obce, 49°46'50" N, 16°11'35" E, 510 m n. m., desítky rostlin spolu s *Polystichum aculeatum* (10. 6. 2007 not. P. Novák).

69a. Železnohorské podhůří, 6162b, Hluboká (distr. Chrudim): PP Střežská rokle, opukové výchozy na dně rokle nad pravým břehem potoka, asi 200 m V od osady Střež, 390 m n. m., ca 20 trsů (17. 4. 2004 foto P. Novák).

Jedná se o druhý nález sleziníku zeleného v tomto fytochorionu (cf. Košnar & Košnar in Additamenta V.: 183, 2006).

Tájek P. (2003): Hadcové výchozy ve Slavkovském lese z pohledu ostrovní biogeografie. – Ms., 130 p. [Dipl. pr.; depon. in: Knihovna Kat. Bot. PřF UK Praha].

Vavříková D. (1987): Rozšíření *Asplenium adulterinum* Milde a *Asplenium cuneifolium* Viv. v CHKO Slavkovský les. – Ms., 31 p. [SOČ; depon. in: Správa CHKO Slavkovský les, Mariánské Lázně]

Atriplex oblongifolia W. & K.

C4a

47. Šluknovská pahorkatina, 5052d, Brtníky (distr. Děčín): křižovatka u Ústavu sociální péče, levý okraj silnice do Vlčí Hory, 50°56'51" N, 14°26'33" E, 406 m n. m. (září 2006 leg. T. Rejzek, herb. Rejzek).

47. Šluknovská pahorkatina, 4952d, Šluknov (distr. Děčín): nádraží, první kolej, spolu s *A. patula*, 51°0'22" N, 14°27'49" E, 340 m n. m. (říjen 2006 leg. T. Rejzek, herb. Rejzek).

Lebeda podlouhlolistá nebyla dosud ze Šluknovské pahorkatiny uváděna

T. Rejzek

Botrychium lunaria (L.) Sw.

C2

37c. Nezdické vápence, 6648c, Soběšice (distr. Klatovy): vápencové skalky na severozápadním svahu lesnatého návrší při východním okraji obce, 655 m n. m., ojediněle spolu s *Carex ornithopoda*, *Polygala amarella* aj. (5. 5. 2005 leg. V. Chán, P. Leischner & R. Paulič, CB).

37e. Volyňské Předšumaví, 6749c, Strunkovice nad Volyňkou (distr. Strakonice): opuštěný vápencový lůmek nad železniční zastávkou, ca 0,5 km JJZ od kapličky v obci, 440 m n. m. (18. 7. 2004 et 5. 6. 2005 leg. R. Paulič, CB).

Botrychium multifidum (S. G. Gmelin) Rupr.

C1

88d. Boubínsko-stožecká hornatina, 7048c, Strážný (distr. Prachatice): okraj lesní skládky dřeva ca 875 m SSV od Žlíbského vrchu (kóta 1133,4), 48°56'34" N, 13°43'50" E, 940 m n. m., 1 mohutná rostlina (17

cm) společně s *Pyrola minor*, *Euphrasia nemorosa* a *Lycopodium clavatum* (29. 7. 2007 not. D. Půbal, R. Paulič & V. Chán, foto D. Půbal & R. Paulič).

- 88d. Boubínsko-stožecká hornatina, 7048b, Kubova Huť (distr. Prachatice): okraj lesní skládky dřeva ca 400 m JV od hory Obrovec (kóta 1146,2), 48°59'01" N, 13°45'25" E, ca 1055 m n. m., 1 rostlina (9 cm) společně s *Lycopodium clavatum* (2. 8. 2007 foto D. Půbal & A. Pavličko).

Nové nálezy v Boubínsko-stožecké hornatině významně doplňují recentně známé rozšíření druhu na Šumavě i v celé České republice. V současné době je tak na české straně Šumavy známo šest lokalit tohoto druhu (cf. Ekrt & Půbal 2008 in press).

Ekrt L. & Půbal D. [eds] (2008): Novinky v květeně cévnatých rostlin české Šumavy a přiléhajícího Předšumaví I. – *Silva Gabreta* (in press).

***Bromus lanceolatus* Roth**

- 64a. Průhonická plošina, 5953c, Praha: Jižní Město, spára bez vegetace na okraji asfaltovaného chodníku v ulici U chodovského hřbitova, 400 m JV od výstupu ze stanice metra Opatov, 50°01'38" N, 14°30'44" E, 320 m n. m., dvě plodné rostliny (10. 5. 2007 leg. P. Petřík, herb. P. Petřík, det. J. Chrtěk jun.).
78. Bílé Karpaty lesní, 7171a, Javorník nad Veličkou (distr. Hodonín): asi 0,55 km SZ–SSZ od kostela, 48°51'54" N, 17°31'40" E, 310 m n. m., ruderální místo na okraji mezernatého trávníku u nezpevněného vjezdu do garáže v uličce mezi stodolami a garážemi, kde má odstavné místo kamion a zájezdový autobus, dva drobné trsy (6. 7. 2005 leg. K. Fajmon, BRNU, rev. V. Řehořek). V roce 2006 byla při kontrole stavu populace na místě nálezů hromada dřeva, takže případná obnova druhu z obilek na lokalitě nemohla být ověřena.

Sveřep velkoklasý (*B. lanceolatus* Roth, syn. *B. macrostachys* Desf. – viz například Dostál 1989) je exotický jednoletý sveřep s nápadnou vzpřímenou latou velkých (2–4 cm dlouhých), zpravidla hustě chlupatých klásků, podle nichž byl také popsán i jako *Bromus lanuginosus* Poir. Klásky vyrůstají většinou jednotlivě na tuhých větvích, které jsou kratší až přibližně stejně dlouhé jako klásky. Pluchy má sveřep velkoklasý v porovnání s většinou podobných středoevropských sveřepů dlouhé (12 mm i více). Nesou výrazné, v dolní polovině ploché a později nápadně odstále vyhnuté osiny. Maximální délka osin uváděná v dostupnější literatuře je jen 12 mm (Smith in Tutin et al. 1980, Dostál 1989), podle dalších pramenů však mohou být osiny i delší: až 15 mm připouští Pignatti (1982), až 18 mm Lange (1998), velké rozpětí délky osin v době zralosti (6–20 mm) uvádí Stace (1997). Rostliny z Javorníka a Prahy, Jižního Města, mají některé osiny dlouhé až 18 mm, přičemž délka osin roste směrem k vrcholu klásku. Další popis viz například Smith (1980), Pignatti (1982) nebo Dostál (1989).

Bromus lanceolatus je původní ve středomořské části Evropy a Afriky, na Blízkém východě, Kavkazu, ve střední Asii a na Sibiři. Do střední Evropy je zatím pouze vzácně zavlelán (Conert 1998), několik údajů je i ze Spojených států amerických (www1).

V České republice byl doposud nalezen dvakrát (cf. Dostál 1950, 1989, Conert l. c.). Starší nález pochází z Prahy, ze souborných děl J. Dostála (Dostál 1950, 1989) však nelze zjistit, ze kterého roku a odkud. V Květeně ČSR (Dostál 1950) autor uvádí lokalitu Zlíchov v Praze, zatímco v Nové Květeně ČSSR (Dostál 1989) lokalitu Praha-Smíchov. Odkaz na původní pramen, z něhož by mohla být lokalita převzata, chybí, a přesná lokalita se tedy zdála

nedohledatelná. Na doporučení J. Zázvorky jsme však prohlédli floristické práce J. Rohleny, v nichž jsme nakonec původní údaj našli. Rohlena (1931a) uvádí mezi zajímavými nálezy z let 1922–1931 i sveřep velkoklasý (pod jménem *B. macrostachys* Desf.), u něž píše: „Na navážce u železniční trati u Zlíchova v Praze“. V německy psané práci (Rohlena 1931b) pak k téže lokalitě uvádí: „Auf dem Eisenbahndamm bei Zlíchov nächst Prag eingeschleppt“. K citovaným příspěvkům se nám podařilo v pražském univerzitním herbáři (PRC) dohledat dvě duplicitní položky z června 1929 sbírané samotným Rohlenou. Tyto rostliny mají oproti rostlinám z našich sběrů méně chlupaté pluchy, správnost jejich určení však potvrdil J. Chrtek jun.

Zřejmě kvůli nejasné lokalizaci pražského nálezu v souborných květenách je v přehledu zavlečených druhů České republiky (Pyšek et al. 2002) pro sveřep velkoklasý uvedena jen jediná lokalita, pocházející z Brna. V Brně byl pozorován na zahrádkách zaměstnanců v areálu podniku Mosilana, v kterém byla zpracovávána ovčí vlna, a to někdy v rozmezí let 1958–1961 (Dvořák & Kühn 1966). Na zahrádky se dostal s odpadem po třídění vlny, jímž byly hnojeny záhony. Se zpracováním vlny souvisí pravděpodobně i většina ostatních zavlečení ve střední Evropě (cf. Dvořák & Kühn l. c., Conert l. c.).

Přímo ke Dvořákovu a Kühnovu nálezu se nám nepodařilo v BRNU ani BRNM najít herbářovou položku. V BRNM však jsou dvě položky sbírané J. Dvořákem a určené jako *Bromus macrostachys* Desf., které s tímto nálezem očividně souvisí. Jedna pochází z botanické zahrady Vysoké školy zemědělské v Brně z 15. 7. 1962. Druhá, sebraná 28. 6. 1963, je ze sběratelova pole v Kuřimi, jež hnožil rovněž odpadem ze zpracování vlny z podniku Mosilana. O tomto pokusném poli se Dvořák & Kühn (l. c.) též zmiňují, jmenují však odtud pouze ty druhy, které nenalezli v zahrádkách zaměstnanců Mosilany. Identita rostlin na obou položkách však není úplně jasná. Rostlina na položce z Brna je ještě dost mladá, s neúplně vyvinutým květenstvím, a rostliny sebrané v Kuřimi zase mají výrazně stažené lody s velmi krátkými větvemi a stopkami klásků, takže připomínají spíše podobný druh *Bromus alopecuroides* Poir. (syn. *B. alopecuroides* Poir.). Podle prvního z autorů tohoto příspěvku, který položky prohlížel, se v případě rostliny z brněnské botanické zahrady skutečně jedná o sveřep velkoklasý. Jednoznačné určení rostlin z Kuřimi ale vyžaduje ještě podrobné srovnání se sběry druhu *B. alopecuroides*. Kdyby šlo skutečně o tento druh, byl by to zřejmě jediný doložený údaj z České republiky.

Zmíněné tři velké herbáře (PRC, BRNM a BRNU) obsahují i cenné doklady o historickém pěstování sveřepu velkoklasého. Nejstarší doklad o jeho pěstování na území České republiky pochází z pražské smíchovské zahrady, kde jej v červenci 1887 sbíral J. Velenovský (PRC). V téže herbáři se nachází i několik položek z výpěstků pražské botanické zahrady, sebraných O. Lenečkem převážně v 30. letech 20. století. Další tři položky v PRC a jedna v BRNM pocházejí z téhož období z olomoucké botanické zahrady, kde je sbíral H. Laus. V BRNM je ještě položka z kultury z Libochovic, kterou v roce 1988 sebral V. Vacek.

Nově předkládané nálezy sveřepu velkoklasého jsou prvními po více než čtyřiceti letech od posledního předešlého nálezu. Možným vysvětlením výskytu tohoto sveřepu v Javorníku je zavlečení dopravou a to vzhledem k těsné blízkosti parkovacího místa zájezdového autobusu a kamionu. To je pravděpodobně i v případě novějšího naleziště v Praze, neboť tam

často parkují zájezdové autobusy ze západní Evropy a zejména z Holandska. Vyloučeno však není ani zplnění z kultury, neboť sveřep velkoklasý je od roku 1992 povolen pro pěstování jako okrasný druh a je prodáván coby letnička do suchých vazeb (P. Tesař in litt., www2, cf. též Skalická 1998). Přímo na pozemku, k němuž patří i místo javornického nálezu, však podle slov majitele tento druh pěstován nebyl. Pokud jde o nález v Praze, jako zdroj diaspor by mohl připadat v úvahu nedaleký hřbitov, kde mohl být sveřep velkoklasý součástí okrasných suchých vazeb hřbitovního kvítí. Při návštěvě hřbitova 7. 8. 2007 druhým z autorů tohoto příspěvku však zde tento druh objeven nebyl. Byť jsou zatím nálezy sveřepu velkoklasého v České republice zcela ojedinělé, je dle našeho názoru možné, že v souvislosti s pěstováním se bude v dalších letech objevovat častěji i mimo kulturu.

K. Fajmon & P. Petřík

- Conert H. J. (1998): 71. Bromus. – In: Conert H. J. [ed.], Gustav Hegi: Illustrierte Flora von Mitteleuropa, Band I., Teil 3, Spermatophyta: Angiospermae: Monocotyledones 1 (2), Poaceae (Echte Gräser oder Stüßgräser), Ed. 3, p. 710–757, Parey Buchverlag, Berlin.
- Dostál J. (1950): Květena ČSR a ilustrovaný klíč k určení všech cévnatých rostlin, na území Československa planě rostoucích nebo běžně pěstovaných. Vol. 1 & 2. – Praha.
- Dvořák J. & Kühn F. (1966): Zavlečené rostliny na pozemcích přádelny vlny „Mosilana“ n. p. v Brně. – Preslia 38: 327–332.
- Lange D. (1998): Bromus L. 1753. – In: Sebald O., Siegmund S., Philippi G. & Wörz A. [eds], Die Farn- und Blütenpflanzen Baden-Württembergs, 7: 470–510, Verlag Eugen Ulmer, Stuttgart.
- Pignatti S. [ed.] (1982): Flora d'Italia. Vol. 3. – Edagricole, Bologna.
- Pyšek P., Sádlo J. & Mandák B. (2002): Catalogue of alien plants of the Czech Republic. – Preslia 74: 97–186.
- Rohlena J. (1931a): Příspěvky k floristickému výzkumu Čech. XI. (Trávy.) – Čas. Nár. Mus., odd. přírod., 105: 1–23.
- Rohlena J. (1931b): Nachträge zur Flora von Böhmen. – Preslia 10: 147–155.
- Skalická A. (1998): Krása suchých trav. – Živa 3: 108–110.
- Stace C. (1997): New Flora of the British Isles. Ed. 2. – Cambridge University Press, Cambridge.
- www1: <http://data.gbif.org/species/13758337/> [navštíveno 31. 7. 2007].
- www2: <http://www.zahradaweb.cz/projekt/clanek.asp?cid=2408&pid=2> [navštíveno 12. 1. 2007].

***Bryonia dioica* Jacq.**

- 7c. Slánská tabule, 5850b, Vinařice (distr. Kladno): na okraji skládky asi 320 m SSV od triangulačního bodu na severním vrcholu Vinařické hory, ca 380 m n. m. (10. 10. 2003 leg. M. Štefánek, herb. Štefánek).

***Calamagrostis phragmitoides* Hartman**

C1

67. Českomoravská vrchovina, 6759a, Otín (distr. Jihlava): křovinaté a travnaté lesní lemy na okraji staré a mladé smrčiny po stranách travnaté lesní cesty asi 100 m V od silnice do Pavlova, 1 km J od obce, 49°15'24" N, 15°34'20" E, 645 m n. m. (9. 8. 2004 leg. I. Růžička, MJ, rev. V. Grulich; Růžička 2005).
90. Jihlavské vrchy, 6857d, Radlice (distr. Jindřichův Hradec): na rašelinných březích a rašeliništi u horního většího rybníčku v soustavě tří lesních rybníků v místech zv. „Rašeliniště Radlice“, 1,2 km SZ od obce, 49°07'57" N, 15°18'57" E, 618 m n. m. (29. 6. et 5. 7. 2004 leg. I. Růžička, MJ, rev. V. Grulich; Růžička 2005).

Růžička I. (2005): Dva nové nálezy *Calamagrostis phragmitoides* Hartman na Českomoravské vrchovině. – *Acta Rer. Natur., Jihlava & Třebíč*, 1: 57–59.

***Callitriche hermaphroditica* L.**

C1

83. Ostravská pánev, 6177a, Dolní Marklovice (distr. Karviná): prostřední rybník na levostranném přítoku Petrůvky, mezi železničním mostem a hraničním přechodem, 230 m n. m. (7. 8. 2006 leg. Z. Prymušová, P. Pavlík, L. Nytra & P. Kocián, OSM, rev. L. Adamec & Š. Husák).

***Campanula cervicaria* L.**

C1

15a. Jaroměřské Polabí, 5660d, Velký Vřešťov (distr. Trutnov): na čerstvé pasece v hájovém komplexu „V dubech“ poblíž lesní cesty 0,5 km SZS od hájovny Jeříčky 1,5 km VJV od obce, ca 300 m n. m., jednotlivě a velice poskrovnu (4. 7. 1983 leg. J. Hadinec, J. Lepš & A. Lepšová, PRC); 50°21'10" N, 15°46'11" E, jediná bohatě kvetoucí rostlina v příkopu u lesní cesty (23. 6. 2007 foto V. Černík).

V botanické literatuře dosud nepublikovaný nález, který byl učiněn během Floristického kursu ČSBS ve Dvoře Králové nad Labem v roce 1983. Výsledky z tohoto kursu nebyly dosud publikovány, nález však byl jako významný zmíněn ve stručné zprávě o floristickém kursu (Procházka et al. 1985: 156). V právě vydané knize rozhovorů Pavla Kováře „Klíčová slova – 1989“ (Kovář 2007) jej František Procházka uvádí jako druh do té doby v květeně východních Čech nezvěstný. V roce 2007 byl zvonek hadincovitý na lokalitě „V dubech“ zhruba na stejném místě opět ověřen. Vyskytuje se zde tedy pravděpodobně s pozoruhodnou stálostí minimálně 25 let. I když jde zřejmě jen o nepočetnou populaci, zdá se, že tu úspěšně přežívá. Na pasece z roku 1983 se dnes nachází pozoruhodná multi-kulturní lesnická výsadba, kterou tvoří především americké dřeviny *Pseudotsuga menziesii* 40 %, *Quercus rubra* 25 % a *Abies grandis* do 3 %, z domácích dřevin je tu *Quercus robur* 15 % a v náletu *Betula pendula* 15 %, ojediněle pak ještě *Larix decidua*, *Fagus sylvatica* a *Acer pseudoplatanus*. V okrajích cesty v blízkosti zvonku rostou běžné hájové druhy *Asarum europaeum*, *Brachypodium pinnatum*, *Campanula trachelium*, *Clinopodium vulgare*, *Fragaria moschata*, *Galium sylvaticum*, *Hypericum hirsutum*, *Mercurialis perennis*, *Molinia arundinacea*, *Pulmonaria obscura*, *Selinum carvifolia*, *Stachys sylvatica*, *Viola reichenbachiana*, v okolní dubohabřině pak např. *Cypripedium calceolus*, *Hypericum montanum*, *Melampyrum nemorosum*, *Melittis melissophyllum*, *Neottia nidus-avis*, *Orchis purpurea*, *Platanthera bifolia*, *Pyrethrum corymbosum* a *Viola mirabilis*.

Campanula cervicaria je v současné době v Čechách vymírajícím druhem. Ačkoliv se jedná o nápadný a ozdobný druh, stojí u nás ve stínu jiných a ochranných veřejnosti známějších ohrožených druhů. Jeho přesné aktuální rozšíření v ČR není pravděpodobně známe, neexistuje ani mapa historického rozšíření. V květeně vlastních Čech však dnes patří bezesporu k těm nejvzácnějším, s určitostí se vyskytuje pouze na několika málo lokalitách, vždy jen ve velmi chudých populacích. Počet jednotlivých rostlin v celých Čechách určitě nepřesahuje stovku. Existují pouze dvě zvláště chráněná území, kde zvonek hadincovitý roste, resp. přežívá – v PR Údolí Teplé v západních Čechách (v roce 2007 nalezeno 5 rostlin, P. Tájek in verb.) a v NP Šumava v okolí Turnerovy chaty v údolí Vydry, odkud jsou z roku 2000 uváděny necelé dvě desítky rostlin (cf. Procházka & Štech 2002: 43). Na

většině svých lokalit dávno vyhynul. Např. od roku 1970 byl zaznamenán pouze na dvou floristických kursech ČSBS/ČBS, kromě Dvora Králové nad Labem ještě v roce 1978, kdy bylo u Mrače na Benešovsku nalezeno 5 rostlin (Skalický & Hrouda 1981: 136). Na Moravě je situace o něco příznivější, např. v CHKO Bílé Karpaty roste dosud na řadě míst, i tady však jen ve velmi chudých populacích. Vzhledem k okolnostem, že se jedná v ČR o zvláště chráněný (kategorie silně ohrožený) a velice vzácný druh a na území východních Čech je to pravděpodobně jediný existující výskyt, zasloužila by si lokalita „V dubech“ bezodkladnou územní ochranu a pravidelný monitoring.

J. Hadinec & V. Černík

64. Říčanská plošina, 5954, Doubravčice (distr. Kolín): in prato umbroso in valle parvo situ or. ab area casarum recreationis situ or.-mer.-or. a pago (srpen 1976 leg. J. Kvaček, PR 702003, rev. O. Šída).
79. Zlínské vrchy, 6772c, Kostelec (distr. Zlín): okraj zpevněné lesní cesty (červená turistická značka) ve smíšeném lese 450 m VSV od kóty Vršek (358,3), ca 1,2 km JJV od jižního okraje obce, 365 m n. m. (24. 7. 2006 not. L. Čech).

Jediná rostlina byla nalezena v zarůstajícím šterkovém okraji nedávno vybudované lesní cesty. Zvonek hadincovitý byl v okolí Zlína v minulosti vzácně nalézán, poslední publikované údaje pocházejí zřejmě ze 70. až 80. let 20. století (Elsnerová 1995). V roce 2006 bylo dále nalezeno několik populací druhu v lese mezi Zlínem a Fryštákem (J. Ohryzek in verb.).

L. Čech

- Elsnerová M. (1995): Vzácné a ohrožené druhy květeny okresu Zlín. – Muzeum jihovýchodní Moravy, Zlín, 116 p.
- Kovář P. (2007): Klíčová slova – 1989. – Oftis Ústí nad Orlicí, 208 p.
- Procházka F., Faltys V. & Křísová K. (1985): Floristický kurs ČSBS 1983 ve Dvoře Králové nad Labem. – Zprávy Čes. Bot. Společ. 20: 155–159.
- Procházka F. & Štech M. [eds] (2002): Komentovaný černý a červený seznam cévnatých rostlin české Šumavy. – Správa NP a CHKO Šumava & EkoAgency KOPR, Vimperk, 140 p.
- Skalický V. & Hrouda L. [eds] (1981): Materiály ke květeně Černokostecka a přilehlého okolí. – Praha, 435 p.

***Capsella rubella* Reut.**

19. Bílé Karpaty stepní, 7071a, Hluk (distr. Uherské Hradiště): kemp Babí hora, 4 km JJV od kostela, okraj pěšiny a trávníku, 260 m n. m., desítky jedinců (26. 5. 2006 leg. A. J. den Held, herb. Jongepier, rev. J. W. Jongepier).

Nový druh pro Českou republiku. Kokoška červenavá byla dříve z území ČR udávána omylem. Jednalo se o odchylky velmi proměnlivé kokošky pastuší tobolky (*C. bursa-pastoris*) (cf. Dvořáková in Hejný & Slavík 1992: 167–170).

Materiál sbíraný nizozemskou fytoecnologkou A. J. den Held se v podstatných znacích, tj. v délce korunních lístků i tvaru a velikosti šesulek, shoduje s popisem kokošky červenavé v literatuře. Korunní lístky v materiálu nepřesahují 1,8 mm délky a jsou o málo delší než kališní lístky, zatímco v materiálu kokošky pastuší tobolky ze stejné

lokality jsou až 2,5 mm dlouhé a zřetelně přesahují kališní lístky. Horní hranice délky korunních lístků je podle literatury 2 mm u prvního druhu a 3 mm u druhého (např. Chater in Tutin et al. 1964: 316, M. Dvořáková l. c.). Herbářové položky ukazují především šešulky typického tvaru, kde horní rohy jsou mírně laločnatě (nebo ouškovitě) bokem vytažené, čímž dostávají obráceně zvonkovitý tvar, zatímco šešulky u kokošky pastuší tobolky jsou v obrysu zaokrouhleně trojúhelníkové (viz Hejný & Slavík 1992: 169). Zralé šešulky kokošky červenavé jsou zde také menší a štíhlejší než u kokošky pastuší tobolky (5,0–6,0 × 3,7–4,2 mm vs. 6,3–6,8 × 5,2–5,8 mm), podle literatury však 6 × 6 mm vs. 6–9 × 4–9 mm (A. O. Chater l. c.).

V ostatních znacích jsou si oba druhy dosti podobné. Nenašel jsem podstatné rozdíly ve tvaru listů, odění nebo délce plodních stopek. Pouze nepatrně se materiál kokošky červenavé liší od k. pastuší tobolky v délce čnělky na šešulkách (0,2–0,3 mm vs. 0,3–0,4 mm) a velikosti semen (0,8 × 0,4 mm vs. 0,9 × 0,5 mm). U jedné rostliny kokošky červenavé je zřejmě růžové zbarvení korunních lístků, ostatní rostliny mají tyto lístky bílé.

Sada herbářového materiálu obsahuje i několik rostlin s nevyvinutými plody, které autorka nálezu označovala jako *C. bursa-pastoris* × *C. rubella* (*C.* × *gracilis* Gren.). Ostatní znaky na tohoto křížence neukazují a může se jednat i o rostliny *C. bursa-pastoris*, které i z jiných důvodů (nízké teploty, konkurence) než křížení někdy zůstávají sterilní.

Kokoška červenavá je původní v jižní Evropě, objevuje se však i více na sever, zřejmě v důsledku zavlékání. Je dnes známá např. z Anglie (Stace 1999), Belgie (Lambinon et al. 2004), Německa (Rothmaler 2005), Švýcarska (Lauber & Wagner 2001), Rakouska (Fischer et al. 2005). V Nizozemí dosud není přijatá jako samostatný druh (cf. van der Meijden 2005), na základě nepotvrzeného údaje z provincie Limburg (R. van der Meijden 2007 in litt.) byla však zařazena do seznamu potenciálních nových druhů ([http://nl.wikipedia.org/wiki/Nieuwe_planten_in_Nederland_\(wachtkamer\)](http://nl.wikipedia.org/wiki/Nieuwe_planten_in_Nederland_(wachtkamer))). Ze Slovenska dosud známá není (cf. Marhold in Goliašová & Šípošová 2002: 593–595).

Do kempu u Hluku je pravděpodobně zavlečená zahraničními návštěvníky.

J. W. Jongepier

- Fischer M. A., Adler W. & Oswald K. (2005): Exkursionsflora für Österreich, Liechtenstein und Südtirol. Ed. 2. – Oberösterreichisches Landesmuseum, Linz, 1380 p.
- Goliašová K. & Šípošová H. [eds] (2002): Flóra Slovenska. V/4. – Veda, Bratislava, 835 p.
- Lambinon J., Delvosalle L. & Duvigneaud J. (2004): Nouvelle flore de la Belgique, du Grand-Duché de Luxembourg, du nord de la France et des régions voisines (Ptéridophytes et Spermatophytes). Ed. 5. – Patrimoine du Jardin Botanique National de Belgique, Meise, 1167 p.
- Lauber K. & Wagner G. (2001): Flora Helvetica. Ed. 3. – Haupt Verlag, Bern, 1615 + 268 p.
- Meijden R. van der (2005): Heukels' Flora van Nederland. Ed. 23. – Wolters-Noordhoff, Groningen/Houten, 685 p.
- Rothmaler W. (2005): Exkursionsflora von Deutschland. Bd. 4. Gefäßpflanzen. Kritischer Band. Ed. 10. – Elsevier, Spektrum Akademischer Verlag, München, 980 p.
- Stace C. (1999): Field flora of the British Isles. – Cambridge University Press, Cambridge, 736 p.
- Tutin T. G., Heywood V. H., Burges N. A., Valentine D. H., Walters S. M. & Webb D. A. (1964): Flora Europaea. Vol. 1. – Cambridge University Press, Cambridge, 464 p.

Cardamine hirsuta* L.*C4b**

36a. Blatensko, 6649b, Sedlice (distr. Strakonice): na náměstí na záhonu s výsadbou *Juniperus* cf. *squamata*, ca 510 m n. m. (10. 3. 2007 leg. R. Paulič, P. Leischner et al., CB, rev. M. Lepší).

Řeřišnice srstnatá nebyla dosud z Blatenska udávána.

R. Paulič

***Cardaminopsis arenosa* (L.) Hayek**

67. Českomoravská vrchovina, 6563b, Střítež (distr. Žďár nad Sázavou): údolí Nedvědičky, opuštěný hadcový lom „Věžná“, 450 m JJV od železniční zastávky Věžná, kamenité dno lomu, 410 m n. m. (1. 5. 2005 leg. J. Čáp, herb. Muzeum Bystřice nad Pernštejnem).

Z fytochorionu Českomoravská vrchovina není druh uveden v Květeně ČR (Měsíček et al. in Hejný & Slavík 1992: 118–120).

Carex diandra* Schrank*C2**

36a. Blatensko / 36b. Horažďovicko, 6647b, Pačejov (distr. Klatovy): rašelinný JV břeh rybníka Buxín, 49°23'31" N, 13°37'37" E, 520 m n. m., vzácně, spolu s *Carex hartmanii*, *Dactylorhiza majalis*, *Menyanthes trifoliata*, *Potentilla palustris*, *Salix rosmarinifolia* aj. (12. 5. 2006 leg. R. Paulič & P. Leischner, CB).

Carex dioica* L.*C1**

26. Český les, 6341b, Přimda (distr. Tachov): střední část PP Milov, slatinná a rašelinná louka s *Epipactis palustris* (společenstvo *Sphagno warnstorffiani-Eriophoretum latifolii*), 1 km Z od kostela v obci, 49°40'20" N, 12°39'46" E, 630 m n. m., roztroušeně zhruba na 100 m², odhadem několik desítek jedinců, samčí i samičí rostliny (5. 7. 2006 leg. P. Tájek & A. Bucharová, herb. Městské muzeum Mariánské Lázně, no. CR 276, rev. R. Řepka).

Carex distans* L.*C2**

37e. Volyňské Předšumaví / 37f. Strakonické vápence, 6749b, Slaník (distr. Strakonice): slatinná místa v loukách při potůčku 0,75 km S od obce, ca 400 m n. m., hojně (15. 5. 2005 leg. R. Paulič & P. Leischner, CB, PRC).

V jižní polovině Čech velmi vzácný, kriticky ohrožený taxon (cf. Chán 1999). Výše uvedené naleziště je ověření již dříve známé lokality, kterou nalezl J. Moravec 17. 5. 1953 (cf. Moravec 1958).

R. Paulič

Moravec J. (1958): Poznámky k regionálně fytogeografickému hodnocení území vápenců u Strakonice. – Preslia 30: 1–18.

Carex lasiocarpa* Ehrh.*C2**

71b. Dražanská plošina, 6466b, Skřípov (distr. Prostějov): prameniště na severozápadním okraji obce u fotbalového hřiště, 49°35'00" N, 16°48'43" E, 570 m n. m., porost ca 10 m² (26. 7. 2006 leg. M. Krátký, herb. Krátký).

Jedná se o první nález druhu na Dražanské vrchovině. V okolí lokality jsou intenzivně obdělávané louky. Samotné prameniště nebylo dříve několik let vůbec koseno, až poslední tři roky bylo koseno mozaikovitě. Na lokalitě se vyskytují i další ohrožené druhy rostlin: *Salix rosmarinifolia*, *Trollius altissimus*, *Valeriana dioica*, kdysi také *Dactylorhiza majalis*.

M. Krátký

Carex leersiana Rauschert

15b. Hradecké Polabí, 5662c, Slavětín nad Metují (distr. Náchod): paseka v lese Tuří 1,5 km JJZ od obce, 290 m n. m. (2006 leg. M. Gerža, herb. Muzeum Nové Město nad Metují, rev. R. Řepka).

První údaj pro fytogeografický podokres Hradecké Polabí. Druh byl v celých východních Čechách hodnocen jako nezvěstný (Faltys 1995). V roce 2004 jej ve východních Čechách našel také L. Moravec (Moravec 2005) a to na lokalitě Chlum, 1,2 km JV od Dobrušky ve fytogeografickém okrese Orlické opuky (60).

M. Gerža

Moravec L. (2005): Významný krajinný prvek Chlum u Dobrušky. – Orlické hory a Podorlicko, Rychnov nad Kněžnou, 13: 47–56.

Carex lepidocarpa Tausch

C2

35d. Březnické Podbrdsko, 6449b, Pňovice (distr. Příbram): vlhká louka ca 0,5 km S od kóty Dražýšov (557,5), ca 1,7 km J od obce, 485–490 m n. m. (13. 6. 1989 leg. R. Hlaváček, HOMP, det. R. Řepka, rev. J. Štěpánková).

Ostřice šupinoplodá byla nalezena v komplexu z části kosených, z části ladem ležících vlhkých luk svazů *Molinion* a *Calthion*. Louky zde pokrývaly mělké a ploché údolíčko severně od lesa s vrchem Dražýšov (557,5 m). Na malé plošce při olších, mezi křovinou a tužebníkovým ladem, byly v koseném porostu společně s *Carex lepidocarpa* zaznamenány ještě *Carex davalliana*, *C. pulicaris* a *Scorzonera humilis*. V okolních druhově bohatých loukách a ladech rostly např. *Betonica officinalis*, *Bistorta major*, *Carex appropinquata*, *C. disticha*, *C. hartmanii*, *C. umbrosa*, *Dactylorhiza majalis*, *Eriophorum angustifolium*, *Galium boreale*, *Iris sibirica*, *Potentilla palustris*, *Selinum carvifolia*, *Serratula tinctoria*, *Succisa pratensis*, *Tephrosia crispa*, *Thalictrum lucidum*, *Trifolium spadicum*, *Trollius altissimus* a *Valeriana dioica*. Celé údolí mělo být odvodněno. Při návštěvě na podzim roku 2006 to vypadalo, že se, patrně v důsledku politických změn v roce 1989, tento záměr neuskutečnil.

Ze sousedního Blatenska uvádějí ostřici šupinoplodou Deyl a Skočdopolová-Deylová (1989): „Roztroušeně na vlhkých půdách a obnažených dnech rybníků. – V Dobšic, Dolejší a Kaprov u Tchořovic.“ Není mi známo, existuje-li k těmto údajům nějaký herbářový materiál. K opatrnému hodnocení těchto údajů ale vybízejí následující skutečnosti: lokalitu „rybník Dolejší u Tchořovic“ velmi dobře znal např. V. Skalický, který však v příspěvcích z Blatenska nikde tento druh neuvádí (cf. Skalický, Vaněček a kol. 1980); v žádném jiném

botanické literatuře již není *Carex lepidocarpa* z území uváděna, v červeném seznamu pro jižní část Čech (Chán 1999) je zařazena mezi nejasné případy (A3); jedná se o druh snadno zaměnitelný s ostatními v území relativně běžnými druhy ze skupiny ostřice rusé (*Carex demissa* a *C. flava* s. str.), případně s jejich křížencem (*C. × alsatica*), který svými intermediiárními znaky (vzájemná poloha samičích květenství, délka zobánku) stojí mezi rodičovskými druhy a může tak připomínat právě ostřici šupinoplodou.

Výskyt na Břežnicku je výrazně izolován od těžiště rozšíření ostřice šupinoplodé v ČR, které leží ve středním Polabí a přilehlých územích termofytika (Havlíčková 1983). Lokalita se nachází na hranici středních a jižních Čech. V jižních Čechách se podle novějších literárních pramenů (Procházka 1998, Chán l. c.) ostřice šupinoplodá pravděpodobně nevyskytuje. Žádný údaj není podchycen ani v databázi Jihočeské pobočky ČBS (M. Lepší in verb.).

Za pomoc s vyhledáváním literárních údajů ke *Carex lepidocarpa* v jižních Čechách děkuji panu V. Chánovi.

R. Hlaváček

Při revizi herbářového materiálu M. Deyla v herbáři Národního muzea potvrdil O. Šída autorovu domněnku o mylném určení ostřice šupinoplodé vyslovenou v komentáři: našel tři herbářové sběry z lokalit od obce Dobšice a rybníka Dolejší u Tchořovic, ani v jednom případě se však nejednalo o *Carex lepidocarpa*.

[eds]

Deyl M. & Skočdoplová-Deylová B. (1989): Květena Blatenska. – Národní muzeum, Praha, 235 p.
Havlíčková J. (1983): *Carex flava*-complex in the Czech lands II. Notes on the geographical distribution. – Preslia 55: 245–263.

Procházka F. (1998): Ostřice *Carex serotina* a *C. lepidocarpa* na Šumavě nerostou. – Erica 7: 17–18.

Skalický V., Vaněček J. a kol. (1980): Příspěvek ke květeně Blatenska a přilehlých území. III. – Sborn. Západočes. Muz. Plzeň, přír., 36: 3–132.

***Carex pediformis* subsp. *rhizodes* (Blytt) Lindb. fil.**

C3

68. Moravské podhůří Vysočiny, 6364b/d, Bohuňov (distr. Svitavy): skalní teráska a řídký porost borovice lesní a habru nad jižně orientovanou amfibolitovou skálou nad levým břehem Křetínky ca 300 m Z od obce, 440 m n. m. (23. 5. 2006 leg. R. Prausová, herb. Prausová, rev. R. Řepka).

Bohatá populace ostřice tlapaté oddenkaté se nachází na teráskách a pod výchozy amfibolitové skály nad souvislou jižně orientovanou amfibolitovou stěnou v pruhu dlouhém ca 150 m (rozmezí souřadnic podle GPS: 49°35'52" – 49°35'57" N, 16°27'09" – 16°27'26" E). Ve střední části lokality jsou rozsáhlé (ca 5 m²), v okrajových partiích drobnější (0,15 m²) polykormony. Celková plocha populace po sečtení jednotlivých plošek zaměřených GPS je ca 21 m². Ve stromovém patře dominuje *Pinus sylvestris*, v podúrovni *Carpinus betulus*, přimíšena je *Corylus avellana*, ojediněle se vyskytují *Fagus sylvatica*, *Betula pendula*, *Picea abies* a *Quercus petraea*. Na horní hraně skalní amfibolitové stěny jsou dřeviny nižšího vzrůstu, roztroušeně zde roste *Cotoneaster integerrimus*. V bylinném patře dominují acidofyty, především *Luzula luzuloides*, dále *Antennaria dioica*, *Campanula ro-*

tundifolia, *Lychnis viscaria*, *Polypodium vulgare* a *Vaccinium myrtillus*. Vysokou pokrývnost mají mechorosty a lišejníky. V současné době se jedná o jediný známý výskyt *Carex pediformis* s. l. ve východních Čechách. Lokalita je navržena k vyhlášení maloplošného chráněného území v kategorii přírodní památka z důvodu ochrany geologického a geomorfologického fenoménu a ochrany populace zmíněné ostřice. Z tohoto důvodu bude nález *Carex pediformis* subsp. *rhizodes* publikován také v regionálním sborníku (Prausová 2007 in press).

Lokalita v údolí Křetínky patří geograficky ke skupině lokalit, soustředěných do hluboce zaříznutých údolí říček Loučné, Libochovky a Nedvědičky. Nejbližší z nich leží u Spáleného mlýna nedaleko obce Věžná v údolí Nedvědičky, naposledy v 90. letech 20. století ověřena R. Řepkou a později J. Čápem.

Výskyt *C. pediformis* na této lokalitě má zajímavou historii svého objevení: prof. F. Kühn, který v okolí Letovic v 80. letech minulého století prováděl floristický průzkum, svěřil svůj nález *C. pediformis* u Bohuňova druhému z autorů tohoto komentáře a popsal výskyt jako „tvorbu celých koberců ostřice“. Posléze však přinesl nedokonale preparovanou položku, která jednoznačně patřila druhu *C. caryophyllea* (in BRNU). Je víc než pravděpodobné, že *C. pediformis* zde původně objevil, ale v těsném sousedství polykormonu této ostřice sebral jí podobnou *C. caryophyllea*. Svůj nález však stačil publikovat: „Ostřice tlapovitá, *Carex pediformis* C. A. M.: Bohuňov, jižní svah západně Moravské brány hojně“ a přidal ještě další, nedaleko ležící lokalitu: „Jobova Lhota, okr. Blansko, severozápadně obce“ (Kühn 1988). Vzhledem k identitě herbarové položky byl však výskyt *C. pediformis* na obou lokalitách později zpochybněn; nyní je možné jej pokládat za věrohodný a zařadit do textu pro Květenu ČR.

R. Prausová & R. Řepka

Kühn F. (1988): Nálezy vzácných a zavlečených rostlin na Moravě. – Pr. Obor. Bot. Zool., Brno, 1984–1988: 9–12.

Prausová R. (2007): Nález ostřice tlapkaté oddenkaté (*Carex pediformis* subsp. *rhizodes*) ve východních Čechách. – Pr. Stud., přír., Pardubice, 14: 175–178.

***Carex pendula* Huds.**

C4a

15c. Pardubické Polabí, 5962c, Trusnov (distr. Pardubice): vlhká dubohabřina S od rybníka Lodrant, 250 m n. m., pouze několik trsů (2000 not. *M. Mikeska*; rev. R. Prausová 2002).

Nově objevená lokalita ve vlhké dubohabřině u rybníka Lodrant víceméně navazuje na známé lokality v mezofytku podél jižních svahů Chvojenské plošiny (61c), ovšem náleží již do území termotytika, do fytochorionu Východní Polabí (15). Ve východočeském termofytku je to úplně první nález. *Carex pendula* je ve východních Čechách vázána především na opuky. Další blízké lokality kromě Chvojenské plošiny se vyskytují v sousedních fytochorionech Týnišťský úval (61b) a Žambersko (63a), podrobněji viz komentář Z. Kaplana níže.

R. Prausová

26. Český les, 6341a, Rozvadov (distr. Tachov): fragment květnaté bučiny (as. *Festuco altissimae-Fagetum*) na jižním svahu táhlého návrší (Květná hora, 663 m) ca 1,2 km SSZ od obce Nové Domky, 655 m n. m. (4. 8. 2007 not. P. Mudra); komplex podmáčených lesů v pramenné míse při východním úpatí Květné hory 1,4 km SV od obce Nové Domky, jediný sterilní exemplář u pramene ve vlhké smrčíně s vtroušenou *Alnus glutinosa*, 595 m n. m. (17. 10. 2007 not. P. Mudra & R. Mudrová).

Dosavadní nálezy ostřice převislé v Českém lese jsou víceméně soustředěny do obvodu horského masivu Čerchova (Sofron & Pyšek 1989). K těmto lokalitám v posledních letech přibýly další nálezy z lesních prameništ' ve skupině Velkého Zvonu, tedy zhruba v oblasti jihozápadně od Bělé nad Radbuzou. Teprve v roce 2007 se podařilo objevit dvě nové lokality v okolí Nových Domků u Rozvadova, které jsou vysunuty ještě o dalších 20 km k severu. Ty se již nacházejí v oblasti Přimdského lesa (cf. Sofron & Pyšek l. c.) a bezpochyby představují nejzazší známé výskyty v rámci celého fytogeografického okresu Český les. Údaje obsažené v Dostálově Nové květeně ČSSR (Dostál 1989) – okolí Tachova, nelze akceptovat, neboť spočívají na neznámém omylu.

P. Mudra

- 35b. Hořovická kotlina, 6249a, Kvaň (distr. Beroun): maloplošná (ca 0,25 ha) vysokokmenná olšina ca 1,3 km S od obce, 49°46'58" N, 13°51'31" E, 540–550 m n. m., hojněji roztroušena v severní části olšiny (25. 7. 2004 not. R. Hlaváček).
62. Litomyšlská pánev / 61c. Chvojenská plošina, 5962d, Rzy (distr. Ústí nad Orlicí): malý zbytek listnatého lesa v borech a smrčínách u cesty ve směru SZ–JV 350 m S–SSV od objektu lesního podniku 0,9 km SSZ od severního okraje obce, 285 m n. m. (10. 6. 2005 leg. Z. Kaplan no. 05/107, herb. Z. Kaplan).
- 63a. Žambersko, 5864c, Vamberk (distr. Rychnov nad Kněžnou): ve vlhkém příkopu u lesní cesty (zelená turistická značka) na hřbetu V nad městem asi 0,5 km JV od turistické chaty Na Vyhliďce, ca 500 m n. m., asi 10 roztroušených trsů společně s *Lastrea limbosperma* (27. 8. 2007 not. J. Hadinec, V. Hadincová et al.).
- 63a. Žambersko, 5864c, Rybná nad Zdobnicí (distr. Rychnov nad Kněžnou): mokrý příkop u lesní cesty (modře značená turistická stezka) 1 km ZJZ–Z od osady Pekelec, 1,1 km JJZ od železniční zastávky Rybná nad Zdobnicí, 450 m n. m. (15. 7. 2005 leg. Z. Kaplan no. 05/337, herb. Z. Kaplan); lesní prameniště u křižení lesní cesty a potoka 900 m SSV(–S) od železniční zastávky u severozápadního okraje obce, V od severovýchodní části osady Hradisko, 404 m n. m. (7. 5. 2007 leg. Z. Kaplan no. 07/73, herb. Z. Kaplan).

Na Rychnovsku vzácný druh, známý jen z několika lokalit na svazích (v území dominantního) vrchu Chlum mezi Zámělí, Liticemi a Rybnou nad Zdobnicí a v navazujícím údolí Zdobnice za Rybnou, přičemž krajní lokality jsou vzdálené asi 5 km. V Hrobařově Květeně Rychnovska a okolí (Hrobař 1931) druh *C. pendula* zcela chybí. První nálezy pocházejí z roku 1943, kdy Hrobař našel „několik trsů ve vlhkém starším lese horského rázu“ u dnešní Rybné nad Orlicí a „několik exemplářů ve starším smíšeném lese nad Zámělí směrem k Liticům“ (Hrobař 1944, 1946, 1949, poslední nepublikovaný rukopis přetištěn v práci Kaplan 1995). Z masívu litického Chlumu pochází i nedávno nalezená mikrolokality u Rybné (Lepší in Kaplan 2005). Z navazujícího hřbetu Potštejnských kopců je *C. pendula* známa jen z lesní terénní deprese JZ od osady Hájek u Polomi (Kovář 1983).

V Dolním Poorličí byla ostřice převislá dosud nalezena na Chvojenské plošině v lese Chlumlov v Novoveském revíru JZ od Petroviček (Mikyška 1956, 1967), v úvalu potoka nedaleko hájovny Studená voda poblíž Poběžovic u Holic (Mikyška 1956, 1967, Fiedler 1972), v JZ okolí Borohrádku (soudě podle údaje vymapovaného v kvadrantu 5962ab v práci Faltys 1986), v lesích u Přestavlk (Chrtek jun. in Kaplan 2005), a dále v pruhu lokalit na rozhraní Chvojenské plošiny a Litomyšlské pánve, a to u Jaroslavi (Čáp & Šída 2002), Rzů (zde zveřejněný údaj), Dobříkova (Černý in Kaplan 2005) a Chocně (Hájek in Lustyk & Samková 2005). Mimo tuto úzkou lesnatou kontaktní zónu se svažitém terénem se *C. pendula* v ploché části Litomyšlské pánve patrně vůbec nevyskytuje.

Z. Kaplan

67. Českomoravská vrchovina, 6262b, Budislav (distr. Svitavy): vlhký okraj lesní cesty ve smrkové monokultuře s vtroušeným bukem lesním, asi 1,6 km JJV od myslivny Posekanec, 49°47'15" N, 16°9'10" E, 580 m n. m., 12 trsů (24. 6. 2006 foto P. Novák).

V rámci Českomoravské vrchoviny se jedná o značně izolovanou lokalitu, neboť druh byl z tohoto fytochorionu dosud uváděn pouze od obce Arnolec na Jihlavsku (např. Rybniček & Rybničková 1970). Další výskyty z navazujících území uvádějí Bureš & Řepka (1991) a to ze Žďárských vrchů (drobná arela u Starého Ranska) a ze Železných hor (Kraskov, rybník Januš u Vítanova jihozápadně od Hlinska).

Pravděpodobně nejbližší výskyty jsou však známy z prostoru mezi Českou Třebovou a Svitavami z Opatovského lesa, kde je druh opakovaně nalézán na více místech, především na mokřích okrajích lesních cest, např. v blízkosti PR Psí kuchyně nebo v tzv. Semanínské rokli. Toto území je ovšem spolu s navazujícími výskyty u Ústí nad Orlicí a na Choceňsku považováno za součást karpatského migračního proudu (Hendrych 1985).

P. Lustyk

87. Brdy, 6249d, Obecnice (distr. Příbram): mírně podmáčená terénní deprese J od úzkého lesního průseku na SSZ orientovaném svahu zarostlém kulturní smrčinou, ca 0,4 km ZSZ od vrcholu Malé Třemošné (701,3 m), ca 1,5 km S až SSZ od kaple, 49°41'58" N, 13°56'35" E, 625 m n. m., 2 velké sterilní a 1 sterilní trs (vliv okusu) a 1 trs v ústí deprese na průseku s výronem pramenné vody (7. 7. 2003 leg. R. Hlaváček, HOMP, rev. R. Řepka).
87. Brdy, 6348d, Teslíny (distr. Příbram): v lemu husté smrčiny u jižního okraje parkovací plochy silnice na Věšín, ca 0,3 km ZSZ od odbočky k zotavovně Brdy (křížovatka 664,1), ca 2,2 km V od osady, 49°37'12" N, 13°47'13" E, 675–680 m n. m., 3 trsy přímo u parkovací plochy, 4 trsy podél odvodňovací strouhy pod parkovací plochou (10. 8. 2005 leg. R. Hlaváček, HOMP).

První údaj o výskytu ostřice převislé v Brdech pochází z 60. let 20. století. V jižních, tzv. Třemšínských Brdech ji objevil Štěpán (1967). Ostřice rostla na okraji řídkého smrkového lesa v lesní části nazývané „Myší díra“. Lokalita se nachází ca 2,5 km západně od obce Hutě pod Třemšínem a je součástí Huťského revíru. O jejím současném stavu chybí informace, výskyt v jižních Brdech je však doložen novou lokalitou ležící při silnici mezi

Věšínem a Teslíny. V severní polovině Brd byla ostřice převislá poprvé objevena až v roce 2003, a to nad obcí Obecnice na severozápadním úbočí Malé Třemošné.

Lokalita ostřice převislé u Kvaně již patří do fytogeografického podokresu Hořovická kotlina (35b). Jedná se o první údaj pro celý fytogeografický okres Podbrdsko (V. Grulich 2006 in verb.). V živinami poměrně dobře zásobeném vzrůstnějším podrostu olšiny se vedle ostřice převislé objevují např. *Athyrium filix-femina*, *Carex remota*, *C. sylvatica*, *Dryopteris dilatata*, *D. filix-mas*, *Geranium robertianum*, *Impatiens noli-tangere*, *Stachys sylvatica*, *Urtica dioica* a *Veronica beccabunga*. Olšina se nachází v lesích navazujících na severozápadní okraj brdského lesního komplexu, takže zdejší populaci, v porovnání se známými brdskými lokalitami výrazně početnější, můžeme považovat za součást brdské arely. Ta je značně izolována jak od jihočeských nalezišť na Šumavě a v Novohradských horách (cf. Lepší et al. 2006), tak od jediné publikované lokality z Horažďovicka (Čížek & Král 2002) ležící již na okraji západočeského Předšumaví, a to fytochorionu Sušicko-horažďovické vápence (36b). Směrem na severozápad vyznívá rozšíření ostřice převislé roztroušenými lokalitami v Branžovském hvozdu (Dostál 1989, Lepší l. c.) a v Českém lese (Sofron & Pyšek 1989). Podle V. Grulicha (2006 in verb.) se severně od Brd a Hořovické kotliny nachází nejbližší známá lokalita ve Džbáně (cf. Hadinec in Additamenta II.: 235, 2003).

R. Hlaváček

- 93a. Krkonoše lesní, 5360d, Svoboda nad Úpou (distr. Trutnov): na prameništi v bučině (buk, jedle, lípa srdčitá, klen) u malého potůčku (levostranný přítok Janského potoka), pod silnicí ve směru na Janské Lázně, ca 1 km ZSZ od kostela ve Svobodě na Úpou, 50°37'38" N, 15°48'12" E, 545 m n. m., několik málo trsů (23. 7. 1996 not. P. Havlíček).
- 93c. Rýchory, 5361a, Žaclěf (distr. Trutnov): malé prameniště na okraji starého smrkového lesa na stano-
višti květnaté bučiny pod Žaclěřským hradem, 680 m n. m., 4–5 velkých trsů (2006 not. R. Prausová).

Ostřice převislá patřila až dosud do kategorie dlouhodobě nezvěstných druhů krkonošské květeny. Jediný literární údaj pochází ze Schustlerovy monografie Krkonoše (Schustler 1918), ten přebírá rovněž Šourek (1970: 378). Schustler ostřici uvádí (str. 68) bez bližší lokalizace v přehledu význačných krkonošských horských druhů a výslovně uvádí jediné, jemu známé naleziště (někde) od Špindlerova Mlýna. Podstatně méně známý je nález Karla Domina, jehož herbářový sběr je uložený v herbářích UK. Na etiketě stojí: „In silvis humidis ad Špindlerův Mlýn, 7. 1901“. Je vysoce pravděpodobné, že se jedná o tutéž lokalitu. Schustler byl Dominovým žákem a v předmluvě mu také náležitě děkuje „za nevěšdní zájem a přízeň ... i za cenné rady a pokyny“. Bylo by velice nepravděpodobné, kdyby mu Domin o svém nálezů neřekl.

Šťastný nález Petra Havlíčka po mnoha desetiletích tedy znovu potvrzuje výskyt druhu ve vlastních Krkonoších, byť lokalita u Svobody nad Úpou leží na samotném jižním okraji hor. Objevení druhé krkonošské lokality na úpatí Rýchor je pak další významné obohacení. Výskyt v okolí Žaclěře však zaznamenal, ale nikdy nepublikoval, již o mnoho let předtím, v roce 1987 Josef Holub. Při své exkurzi dne 30. 7. 1987 našel několik sterilních rostlin *Carex pendula*

v lesích někde zhruba mezi Žaclěrem, osadou Prkenný Důl a chatou Ozon (J. Holub in verb.). Zda může být tato jeho lokalita totožná s nyní uváděnou lokalitou pod Žaclěřským hradem nelze vyloučit, ale bez detailního průzkumu v území o tom můžeme spíše jen spekulovat.

J. Hadinec

Carex pendula se poměrně dobře rozmnožuje podél potůčků v území severně od Brna, v karpatské části Moravy roste často na mokřích okrajích lesních cest, na skládkách dřeva a na pasekách (takto v severních Čechách zcela výjimečně – pozn. J. Hadinec; avšak na karpatském flyši je typický výskyt v as. *Carici pendulae-Eupatorietum cannabini* právě na takovýchto sekundárních stanovištích – pozn. P. Lustyk), má tedy dobré rozmnožovací schopnosti, ale možnosti migrační jsou omezené. Pokud roste na sekundárním stanovišti, je to jen v oblasti jejího původního výskytu v rámci určitého lesního komplexu (břehy vodotečí a prameniště).

V současnosti se objevující poznámky o *C. pendula* jako reliktním druhu a karpatském migrantu v Čechách je třeba správně interpretovat. Pod tíhou přibývajících nálezů v Čechách je možné poopravit představu o dvou samostatných migračních prouděch, karpatském a alpském, kterými druh obsadil české území. *C. pendula* je především evropský subatlantiko-submediteránní-mediteránní reliktní oreofyt, vyskytující se ve všech alpidských pohorích západní, střední a jihovýchodní Evropy zcela roztroušeně, místy hojně, vyskytuje se však i v pohorích geologicky starších. *C. pendula* je především vývojový reliktní (to se týká fylogeneze sekce *Rhynchozystis*), zatímco o reliktnosti jejich lokalit nelze říci vůbec nic nebo jen velmi málo, neboť všechny vznikly až v postglaciálu. Pokud však *C. pendula* roste na lokalitě obsahující reliktní druhy, je nutno chápat její přítomnost jinak – dosud se jeví velmi pravděpodobně, že *C. pendula* přišla na naše území s bukem v období atlantiku a to několika různými směry z glaciálních refugií ležících v mediteránu. Tato glaciální refugia je možné předpokládat nejen v jižních Karpatech, ale i v dalších pohorích mediteránu a submediteránu a pokud zde roste dodnes, lze mluvit o reliktu.

Shrneme-li předešlé úvahy, lze tedy o *C. pendula* na českých lokalitách mluvit jako o „reliktu“ z období atlantiku (původně druh bučin), který na lokalitách kontinuálně roste do dnešních dnů. Opět je však třeba zmínit souvislost migrace buku a dnešní rozšíření *C. pendula*. Migračních proudů bylo jistě více, *C. pendula* obsadila téměř celé evropské území od mediteránu po Dánsko na severu, montánní polohy alpského území, ale především středoněmecké hornatiny, včetně území severně od bavorských Alp. Nelze tedy uvažovat pouze karpatský migrační proud, ke kterému jsou řazeny např. východočeské lokality, ale i proud jdoucí podél Alp přes středoněmecké území až do pahorkatin a hornatin v Čechách. Jak byly tyto proudy časově odlišeny lze jen těžko předpokládat a je pravděpodobné, že některé české fytogeograficky kritické lokality *C. pendula* (Děčínsko, Džbán, Brdy, západní a jihozápadní Čechy) nemají s Karpaty nic společného, ale mají úzkou souvislost s širokým migračním proudem jdoucím podél alpského masívu přes středoněmecké hornatiny na naše území (Ascherson & Graebner 1902–04, Holub 1982: 236–237, Meusel et al. 1965).

R. Řepka

- Ascherson P. & Graebner P. (1902–1904): Synopsis der mitteleuropäischen Flora. Vol. 2/2. – Leipzig, 526 p.
- Bureš P. & Řepka R. (1991): Rozšíření vybraných ohrožených druhů cévnatých rostlin v CHKO Žďárské vrchy II. – Vlastiv. Sborn. Vysočiny, sect. natur., 10: 75–164.
- Čáp J. & Šída O. (2002): Krátká floristická sdělení. – Zprávy Čes. Bot. Společ. 37: 229–230.
- Čížek K. & Král M. (2002): Příspěvek ke květeně Plánického hřebene a přilehlého území. IV. – Zprávy Čes. Bot. Společ. 37: 163–170.
- Dostál J. (1989): Nová květena ČSSR. Vol. 2. – Academia, Praha.
- Faltys V. (1986): Floristický materiál ke květeně Choceňska a Vysokomýtska. – Acta Mus. Reginaehradec., ser. A, 19(1985): 5–54.
- Fiedler J. (1972): Fytcenologické poměry chráněných a k ochraně navržených území Pardubicka. – Pr. Stud., Pardubice, přír., 4: 43–59.
- Hendrych R. (1987): Karpatische Migrationen und Florenbeziehungen in den Tschechischen Landern der Tschechoslowakei. – Acta Univ. Carol., ser. biol., 1985: 105–250.
- Holub J. (1982): Zajímavější rostliny květeny okolí Valašských Klobouk. – In: Elsnerová M., Holub J., Jatiová M. & Tlusták V. [eds], Sborník materiálů z floristického kursu ČSBS Valašské Klobouky 1973, p. 212–288, KSSPPOP Brno.
- Hrobař F. (1931): Květena Kostelecka a Rychnovska. – Vamberk, 128 p.
- Hrobař F. (1944): Příspěvek k floristickému výzkumu východních Čech. – Věda Přír. 22: 209.
- Hrobař F. (1946): Druhý doplněk ke „Květeně Kostelecka a Rychnovska“. – Vamberk, 32 p.
- Hrobař F. (1949): Botanika merklovského katastru a okolí. – In: Teelický J. [±1957], Kroupová R. [1958–1975], Kaplanová Z. [1976±], Pamětní kniha obce Merklovic, p. 101–106, Ms., 400 p. [Depon. in: Státní okresní archiv v Rychnově nad Kněžnou].
- Kaplan Z. (1995): Hrobařův rukopis v merklovské kronice. – Orchis, Dobré, 13/2 („1994“): 4–9.
- Kaplan Z. [ed.] (2005): Výsledky floristického kursu České botanické společnosti v Kostelci nad Orlicí (4.–10. července 2004). – Zprávy Čes. Bot. Společ. 40, suppl. 2005/1: 1–76.
- Kovář P. (1983): Příspěvek k fytogeografii Českomoravského meziohří (s doplňky k flóře za léta 1977–1981). – Zprávy Čes. Bot. Společ. 18: 49–60.
- Lepší M., Lepší P., Štech M., Boublík K. & Půbal D. (2006): Ostrice převislá (*Carex pendula*) v jižních Čechách. – Sborn. Jihočes. Muz. České Budějovice, přír. vědy, 46: 113–118.
- Lustyk P. & Samková V. (2005): Výsledky floristického kursu České botanické společnosti v Chocni (16.–21. 5. 2002). – Zprávy Čes. Bot. Společ. 40, suppl. 2005/1: 77–94.
- Meusel H., Jäger E. & Weinert E. (1965): Vergleichende Chorologie der zentraleuropäischen Flora, Vol. 1. – Jena, 430 p.
- Mikyška R. (1956): Fytsociologická studie lesů terasového území v dolních částech povodí Orlice a Loučné. – Sborník Čes. Akad. Zeměd. Věd Lesnictví, Praha, 29: 313–370.
- Mikyška R. (1967): O rozšíření některých lesních a lemových druhů v severovýchodních Čechách. – Preslia 39: 178–197.
- Rybníček K. & Rybníčková E. (1970): Rozšíření rašelinných a bahenních rostlin v jižní části Českomoravské vysočiny I. – Vlastiv. Sborn. Vysočiny, sect. natur., 6: 77–86.
- Sofron J. & Pyšek A. (1989): Květena Českého lesa. – Ms. [Depon. in: Knihovna Odd. Bot. Západočes. Muz. Plzeň & Knihovna Kat. Bot. PřF UK Praha]
- Štěpán J. (1967): Nové druhy květeny Brd I. – *Carex pendula* Huds. – Zpravod. Západočes. Poboč. Čes. Bot. Společ., Plzeň, 4: 2.

***Carex riparia* Curtis**

C4a

- 35b. Hořovická kotlina, 6149d, Hořovice (distr. Beroun): silnice k osadě Tihava – v silničním příkopu a podél strouhy při propustku asi 0,6 km JJV od hlavní křižovatky v osadě Tihava, ca 2,4 km V až VSV od železniční stanice, 325–330 m n. m., společen s *Carex acutiformis* (10. 7. 2003 not. *M. Ducháček* & *R. Hlaváček*).

- 35c. Příbramské Podbrdsko, 6349b, Bohutín (distr. Příbram): lado vlhké louky na pravobřeží potoka ústícího do dlouhodobě vypuštěného rybníka Drozdák, JV od osady Vysoká Pec, ca 2,3 km VSV od kostela, 49°39'32" N, 13°58'17" E, 545–550 m n. m., dva porosty: ca 5 × 10 m a ca 5(–10) × 25 m, společně s *Carex vulpina*, na kontaktu i *C. appropinquata* a *C. disticha* (13. 6. 2007 leg. R. Hlaváček, HOMP).
87. Brdy, 6249a, Neřežín (distr. Beroun): zamokřená a poněkud více osluněná nezpevněná lesní cesta Z od silnice na Obecnici, J od pravobřežního přítoku Červeného potoka, ca 0,5 až 0,6 km V–VJV od vrchu Krkavčina (614,9 m), ca 2,7 až 2,8 km JJV od kaple, 49°45'49" N, 13°53'57" E, 530–535 m n. m., porost (ca 20 × 10 m) podél cesty (27. 5. 2003 leg. R. Hlaváček, HOMP, rev. R. Řepka).

Ostřice pobřežní nebyla z Brd doposud známa. Vedle Žďárských vrchů (V. Grulich 2006 in verb., Bureš & Řepka 1991) se jedná o druhý známý nález z oreofytika ČR. Ostřice pobřežní zarůstala široký pruh mezi nezpevněnou, zamokřenou, místy i mělce zatopenou lesní cestou a smrčinou s *Carex brizoides*. Malou část cesty lemovala zrašelinělá bažinka s břizami (*Betula pendula*). V kontaktu s porostem *Carex riparia* byla na cestě zaznamenaný např. *Carex canescens*, *C. remota* (i dominanta), *Glyceria* cf. *fluitans* (dominanta zaplavěné části cesty), *Lysimachia nummularia*, *Ranunculus flammula* a *Stellaria alsine*, podél cesty ještě *Epilobium palustre*, *Lotus uliginosus* a *Lysimachia vulgaris*. Podle V. Grulicha (2006 in verb.) je možné, že ostřice pobřežní bývá občas zavlékána na nové lokality se šterkem či jiným materiálem. Izolovaný porost v Brdech mohl vzniknout podobným způsobem, neboť se nachází poblíž lesní asfaltové cesty.

Ostřice pobřežní je vzácná i v okolních fytochorionech. K brdskému výskytu má nejbliže (ca 6 km) naleziště v Hořovické kotlině (viz uváděná lokalita) objevené během „malého“ floristického kurzu organizovaného západočeskou pobočkou České botanické společnosti v Rokycanech (2003). Rovněž z tohoto fytochorionu nebyla ostřice pobřežní dosud uváděna (V. Grulich 2006 in verb.). V ostatních sousedních fytochorionech je nejvíce lokalit známo z plošně rozsáhlého podokresu Plzeňská pahorkatina vlastní (Hadač, Sofron & Vondráček 1968, Sofron & Nesvadbová 1997). Tyto údaje se vztahují k území a blízkému okolí Plzně. V herbářových sbírkách plzeňského muzea (PL) najdeme ale i sběry dokládající výskyt ostřice pobřežní v dalších oblastech Plzeňské pahorkatiny. K Brdům má nejbliže lokalita od Blovic (1966 leg. Homan, rev. Řepka 2007). Na Příbramském Podbrdsku byla ostřice pobřežní sbírána Dominem již v roce 1902 (PRC), a to v okolí Lochovic (V. Grulich 2006 in verb.). Aktuálně (v roce 2007) byla objevena i poblíž Příbrami (viz uváděná lokalita). Ojedinelé nálezy týkající se ostatních přilehlých fytochorionů jsou publikovány v materiálech z floristických kurzů pořádaných Československou botanickou společností v Příbrami (1985) a Blovicích (1986), a to z Březnického Podbrdsku (Hrouda & Skalický 1988) a Plánického hřebene (Nesvadbová & Sofron 1996). Několik lokalit se nachází na rybníkatém Blatensku (Skalický, Vaněček & kol. 1980, Deyl & Skočdoplová-Deylová 1989, V. Grulich 2006 in verb.). V jižních Čechách je ovšem tato ostřice poměrně vzácná, čemuž odpovídá i její zařazení mezi silně ohrožené taxony (C2) jižní části Čech (Chán 1999). Peškem (Pešek & kol. 1966: 240) zmiňovaný výskyt z Holoubkovského Podbrdsku (Kornatický potok v Kornaticích) je nutné považovat za nejistý, samotný autor připojil

k údají poznámku „nutno v dalším průzkumu potvrdit“. V blízkých Šťáhlavicích (Plzeňská pahorkatina vlastní) sbíral na Kornatickém potoce rostliny určené jako ostřice pobřežní Mencl (1932, PL). Při revizi jeho položky R. Řepkou (2007) bylo zjištěno, že se jedná o ostřici zobánkatou (*Carex rostrata*). Údaje o výskytu ostřice pobřežní na Kornatickém potoce, resp. Holoubkovském Podbrdsku, se proto zdají být značně nevěrohodné.

R. Hlaváček

- Bureš P. & Řepka R. (1991): Rozšíření vybraných ohrožených druhů cévnatých rostlin v CHKO Žďárské vrchy, II. – Vlastiv. Sborn. Vysočiny, sect. natur., 10: 75–164.
- Deyl M. & Skočdopolová-Deylová B. (1989): Květena Blatenska. – Národní muzeum, Praha, 235 p.
- Hadač E., Sofron J. & Vondráček M. (1968): Květena Plzeňska. – Plzeň, 290 p.
- Hrouda L. & Skalický V. (1988): Floristický materiál ke květeně Příbramska I. – Vlastiv. Sborn. Podbrdsku 27(1984): 115–194.
- Nesvadbová J. & Sofron J. (1996): Flóristický kurz ČSBS v Blovičích (5. 7. –12. 7. 1986). – Sborn. Západočes. Muz. Plzeň, přír., 94: 23–48.
- Pešek J. & kol. (1966): Květena Rokycanska. – Plzeň, 293 p.
- Skalický V., Vančec J. et al. (1980): Příspěvek ke květeně Blatenska a přilehlých území. III. – Sborn. Západočes. Muz. Plzeň, přír., 36: 3–132.
- Sofron J. & Nesvadbová J. [eds] (1997): Flóra a vegetace města Plzně. – Západočeské muzeum, Plzeň, 200 p.

***Centaureum pulchellum* (Sw.) Druce C2**

- 13a. Rožďalovická tabule, 5857d, Žehuň (distr. Nymburk): spáry ve vydlážděném korytě Steklé strouhy pod přepadem Žehuňského rybníka, 50°8'35" N, 15°17'20" E, 200 m n. m., desítky fertálních rostlin (9. 8. 2007 leg. P. Novák, herb. Novák).
62. Litomyšlská pánev, 6063c, Horky (distr. Svitavy): obnažené dno na západním okraji rybníka Heřmáněk 300 m SV od středu obce, 49°55'17" N, 16°14'51" E, 310 m n. m., ca 40 rostlin (9. 7. 2007 leg. P. Novák, herb. Novák).

***Cephalanthera longifolia* (L.) Fritsch C3**

64. Říčanská plošina, 5954, Doubravčice (distr. Kolín): v bučině nedaleko rekreačních chat VJV od obce (1974 leg. J. Kvaček, PR 702002, rev. O. Šída).

***Chondrilla juncea* L. C4a**

51. Polomené hory, 5453a, Vrchovany (distr. Česká Lípa): Starý Bernštejn (=Berkovský vrch), JV úbočí, výslunný okraj lesa nad křovinatým svahem, 25 m V od vodárny, 50°33'19" N, 14°34'47" E, 406 m n. m. (září 2003 et 2005 leg. T. Rejzek, herb. Rejzek).

Ve fytogeografickém okrese Polomené hory byla dosud známa pouze jedna lokalita tohoto druhu z Korců.

***Cirsium brachycephalum* Juratzka C1**

- 18a. Dyjsko-svratecký úval, 6966, Měnin (distr. Brno): „u Měninského jezera“ ([1817–1824] Ch. F. Hochstetter, WU-Keck).

Výskyt pcháče žlutoostenného (*Cirsium brachycephalum*) je v českých zemích omezen na jižní Moravu. V současnosti roste výhradně v blízkosti Trkmanského dvora mezi Rakvicemi a

Podivínem (Holub & Grulich in Čeřovský et al. 1999, Bureš in Slavík & Štěpánková 2004: 385–419, Lustyk & Bureš in *Additamenta IV.*: 105–107, 2005). Nejsevernější lokalita tohoto pcháče se nacházela u Měnína jihovýchodně od Brna, kde na slaniskách v okolí Měnínského jezera v minulosti rostla početná garnitura slanomilných druhů (Grulich 1987), mezi nimi i *Aster canus* (Danihelka in press.) a *C. brachycephalum* (P. Bureš l. c., P. Lustyk & P. Bureš l. c.). Pcháč žlutoostenný zde objevil Ch. F. Hochstetter (Hochstetter 1825: 522, ut *Cnicus polyanthemus*); herbářový doklad, který byl dosud nezvěstný, se podařilo objevit až na podzim 2007 při cíleném hledání v herbáři WU-Keck. Rostlina je opatřena schedou s textem „*Carduus polyanthemus* L. Am See bey Mönitz im Brünner Kreis. (*Cnicus*).“, napsaným černým inkoustem Hochstetterovou rukou. Poznámka „c. [= communicavit] Hochstätter. 824.“, doplněná později červeným inkoustem, patří A. F. Lángovi (1795–1863), který působil po roce 1832 jako lékárník v Nitře. Na základě pojednávaného dokladu lze tedy považovat výskyt pcháče žlutoostenného u Měnína za bezpečně dokázaný. Hochstetter jej tam sbíral někdy v letech 1817–1824, neboť v prosinci 1824 už pobýval v Eßlingenu v dnešním Bádensku-Württembersku (cf. Hochstetter 1825: 537). Měnínské jezero (přesněji rybník), které leželo mezi obcí Měnín a dnešními dvory Albrechtov a Jalovisko, bylo vysušeno někdy ve druhé čtvrtině 19. století. Výskyt pcháče asi zanikl brzy poté, protože žádné pozdější údaje už odsud neexistují, ačkoli místo později navštěvovali brněnští botanikové, kteří v dnešní Rumunské bažantnici a jejím okolí hledali hvězdnicí sivou (*Aster canus*; Makowsky 1863: 64).

J. Danihelka

Danihelka J. (2008): Hvězdnicí sívá (*Aster canus*), Christian Ferdinand Hochstetter a dva málo známé prameny ke květeně Moravy. – *Zprávy Čes. Bot. Společ.* 43 (in press).

Grulich V. (1987): Slanomilné rostliny na jižní Moravě. – Český svaz ochránců přírody, Břeclav.

Hochstetter G. [recte Ch] F. (1825): Uebersicht des Merkwürdigsten aus Mährens Flora. – *Flora (Regensburg)* 8: 512–537.

Makowsky A. (1863): Die Flora des Brünner Kreises. – *Verh. Naturforsch. Ver. Brünn* 1 (1862): 45–210.

***Claytonia alsinoides* Sims**

37f. Strakonické vápence, 6749b, Domanice (distr. Strakonice): jehličnatý lesík u železniční trati nad SSV břehem Hořejšího rybníka 0,5 km Z od osady, 49°17'47" N, 13°54'47" E, 420 m n. m., hojně (9. 5. 2006 leg. R. Paulič, CB, rev. M. Štech).

Druh patrně zavlečený železniční dopravou. Na lokalitě se také velmi hojně vyskytuje *Cardamine chelidonia*.

R. Paulič

***Coleanthus subtilis* (Tratt.) Seidl**

C2

25a. Krušnohorské podhůří vlastní, 5445d, Načetín (distr. Chomutov): dno vypuštěného Starého rybníka, 3 km J od obce, 50°32'43" N, 13°18'03" E, 808 m n. m. (21. 8. 2003 leg. Č. Ondráček, CHOM).

***Coronopus squamatus* (Forssk.) Asch.**

13a. Rožďalovická tabule, 5857d, Choťovice (distr. Nymburk): intravilán obce, před domem č. p. 113, 50°8'28" N, 15°19'29" E, 200 m n. m., 1 fertilní rostlina na okraji chodníku (7. 8. 2007 not. P. Novák).

***Cotoneaster zabelii* C. K. Schneider**

68. Moravské podhůří Vysočiny, 6564a, Černvír (distr. Žďár nad Sázavou): skála nad Svratkou nedaleko historického dřevěného mostu v obci, 318 m n. m. (1. 7. 2005 et 24. 9. 2005 leg. J. Čáp, herb. Muzeum Bystřice nad Pernštejnem, det. A. Nohel).

Jedná se pravděpodobně o první zplanělý výskyt tohoto skalníku v České republice. Byl vysazen v parkové skalkové úpravě v nedalekého domu, odkud zplaňuje do nejbližšího okolí.

Na místě zplanění se skalníku daří dobře, kromě starších keřů je zde i několik mladších semenáčků. Matečný keř je odtud vzdálený 100–150 m a je zřejmě již dosti starý.

J. Čáp

***Crocus heuffelianus* Herbich**

C1

99a. Radhošské Beskydy, 6477d, Horní Lomná (distr. Frýdek-Místek): okraj rašelinné louky zvané „louka nad obchodem“, po levém břehu říčky Lomná při soutoku s potokem Přelač, 49°31'28" N, 18°38'6" E, 570 m n. m. (duben 2005 not. D. Křenek); ca 50 rostlin (12. 4. 2005 not. D. Hlisnikovský & P. Chytil; 18. 3. 2007 leg. P. Foldynová, FMM).

99a. Radhošské Beskydy, 6477d, Horní Lomná (distr. Frýdek-Místek): přímo na státní hranici se Slovenskem v sedle zvaném Muřínkový vrch (mezi Velkým Polomem a Burkovým vrchem), u kapličky, 49°30'10" N, 18°39'28" E, 975 m n. m. (duben 2005 not. D. Bartošová & D. Morcinková); ca 20 rostlin (18. 3. 2007 not. P. Foldynová & D. Hlisnikovský).

V CHKO Beskydy byl šafrán karpatský doposud znám z okolí obcí Zubří a Nového Hrozenkova (např. Řičan 1936), což je v obou případech vzdušnou čarou ca 40 km od Horní Lomné. Na jaře roku 2005 nalezl D. Křenek na první z lokalit několik desítek rostlin tohoto šafránu (dle ústního sdělení místních obyvatel se na lokalitě šafrán vyskytuje asi od roku 2002). Druhé naleziště leží sotva 3 km jihovýchodně od prvního. V roce 2004 při údržbě česko-slovenské hranice byl vykosen převážně maliníkový porost při tamější kapličce. Rok na to (a několik dní po objevení první lokality) zde šafrán spatřily a upozornily na něj pracovnice Správy CHKO Beskydy D. Bartošová a D. Morcinková. V té době rostl pouze na slovenské straně, avšak nyní v roce 2007 „překročil“ státní hranici a vyskytl se v několika jedincích i na straně české. Šafrán karpatský byl znám též z nedalekých Mostů u Jablunkova (Dostál, 1989) a vzdálenějšího Českého Těšína – z lesa Hrabina (Gill 1967), obě lokality pravděpodobně již zanikly.

D. Hlisnikovský

Gill J. (1967): Příroda okolí Českého Těšína, její ochrana a využití. – Těšínsko 2: 14–16.

Řičan G. (1936): Květena okresu vsetínského a valašsko-meziříčského. – Ms., 79 p. [Depon. in: Okresní Vlastivědné Muzeum Vsetín, detašované pracoviště Valašské Meziříčí]

***Cyperus michelianus* (L.) Link**

C1

42a. Sedlčansko-milevská pahorkatina, 6352a, Klimětice (distr. Příbram): Silniční rybník JZ od obce, 420 m n. m., 100–500 jedinců (30. 8. 2007 leg. P. Dostál, PRC, rev. J. Hadinec).

42a. Sedlčansko-milevská pahorkatina, 6352a, Štětkovice (distr. Příbram): rybník Lišník V od obce, 440 m n. m., tisíce jedinců (24. 9. 2007 leg. J. Malíček, herb. Malíček).

Velmi překvapivý a pro českou květenu velice významný nález kriticky ohroženého druhu z území, odkud nebyl nikdy v minulosti uveden. *Cyperus michelianus* (syn. *Dichostylis micheliana*) je terofyt úzce vázaný na obnažená dna rybníků či břehů řek. V minulosti se vyskytoval jen vzácně v Budějovické a Třeboňské pánvi, v Polabí a na jižní Moravě (Procházka et al. in Čeřovský et al. 1999). Recentní výskyt byl zaznamenán na několika lokalitách na Břeclavsku (Danihelka et al. 1995, Danihelka & Šumberová 2004) a u Protivína v Budějovické pánvi (Soukup in Additamenta IV: 111, 2005). Rostlina může být snadno přehlížena či zaměněna s *Carex bohemica* nebo mladými exempláři jiných druhů rodu *Cyperus*.

Na dvou nových lokalitách na Sedlčansku rostl *Cyperus michelianus* na málo úživných obnažených dnech rybníků, zatímco na eutrofizovaných rybnících v okolí chyběl. Obě zjištěné lokality se vyznačovaly písčitým dnem. Na rybníku Lišník se vytvořila řídkce zapojená společenstva s dominantními druhy *Cyperus fuscus*, *Eleocharis* sp. div., *Limosella aquatica*, *Spergularia echinosperma* atd. Silniční rybník byl v letošním roce vyhrnut a tím byly ze dna odstraněny eutrofizované sedimenty a obnažily se písčité vrstvy. Další osud šáchoru na lokalitě je však skoro už teď známý, rybník bude po vyhrnutí pravděpodobně sloužit opět intenzivnímu chovu kaprů, což bude mít za následek, v lepším případě, dlouholetou absenci druhu až do příštího letnění (či spíše opětovného vyhrnutí) rybníka.

J. Malíček & P. Dostál

Danihelka J., Grulich V., Šumberová K., Řepka R., Husák Š. & Čáp J. (1995): O rozšíření některých cévnatých rostlin na nejjižnější Moravě. – Zprávy Čes. Bot. Společ., 30, suppl. 1995/1: 29–102.

Danihelka J. & Šumberová K. (2004): O rozšíření některých cévnatých rostlin na nejjižnější Moravě II. – Příroda 21: 117–192.

***Cypripedium calceolus* L.**

C2

68. Moravské podhůří Vysočiny, 6464c, Štěpánov nad Svratkou (dist. Žďár nad Sázavou): bučina na západním svahu kóty 562 m, ca 900 m SSV–SV od kostela v obci, 500–530 m n. m. (18. 8. 2006 not. L. Čech).

Nově nalezená nevelká populace *C. calceolus* se nachází poblíž lokality Sokolí hora u Štěpánova nad Svratkou, kde tento druh našli v roce 1985 P. Eleder a P. Vaněk (Jatiová & Šmiták 1996). Zde byl tento druh poslední dobou několikrát neúspěšně ověřován. V pozoruhodné vápnomilné bučině s pozůstatky starých hornických děl nad Štěpánovem rostou mimo střešníku i další ohrožené druhy orchidejí.

L. Čech

Jatiová M. & Šmiták J. (1996): Rozšíření a ochrana orchidejí na Moravě a ve Slezsku. – AOPK ČR & Arca JiMfa, Třebíč, 545 p.

Dactylorhiza maculata* (L.) Soó subsp. *maculata

C1

88b. Šumavské pláně, 6947b, Kvilda (distr. Prachatice): svahový mokřad s břizami a suchopýrem 0,7 km V od vrchu Hůrka (1158 m), 2,5 km SV od kostela, 1110 m n. m., 2 rostliny (10. 6. 2000 not. S. Hertel; Batoušek et al. 2006).

- 93a. Krkonoše lesní, 5259c, Horní Mísečky (distr. Semily): mokřad vedle penzionu U Kotle, 50°44'26" N, 15°33'23" E, 1040 m n. m. (7. 7. 2005 not. P. Batoušek & J. Šumbera; Batoušek & Šumbera 2006).
- 93a. Krkonoše lesní, 5260c, Pec pod Sněžkou (distr. Trutnov): Modrý důl, mokřad na okraji smrčiny pod boudou Studánka, 50°42'59" N, 15°42'25" E, 1110 m n. m. (8. 7. 2005 not. P. Batoušek & J. Šumbera; Batoušek & Šumbera 2006).
- 93b. Krkonoše subalpínské, 5259c, Horní Mísečky (distr. Semily): Velká kotelní jáma, mokřad ve spodní části, 50°44'53" N, 15°32'18" E, 1090 m n. m.; na úbočí vlevo od potoka, 50°45'06" N, 15°32'02" E, 1260 m n. m. (7. 7. 2005 not. P. Batoušek & J. Šumbera; Batoušek & Šumbera 2006).

Šumava a Krkonoše patří díky soustavné pozornosti Františka Procházky a dalších badatelů k územím, co se týče recentního výskytu vstavačovitých rostlin, dobře prozkoumaným. Přesto odtud nebyl výskyt *Dactylorhiza maculata* s. str. nebo rostlin jemu blízkých zaznamenán. Proto nelze vyloučit, že překvapivé údaje P. Batouška vycházejí z odlišného pojetí tohoto kritického taxonu.

K. Kubát

Batoušek P. & Šumbera J. (2006): Expedice Krkonoše 7. – 8. 7. 2005 – nové nálezy orchidejí. – *Roezliana* 36: 52–54.

***Dactylorhiza maculata* subsp. *transsilvanica* (Schur) Soó** C1

81. Hostýnské vrchy, 6672a, Rusava (distr. Kroměříž): VKP Loučka pod Bukovinou, 13 rostlin, z toho 9 fertilních (27. 6. 2005 not. T. Svačina, A. Knoll & I. Knollová; Batoušek et al. 2006).

***Dactylorhiza majalis* subsp. *turfosa* Procházka** C1

- 88b. Šumavské pláň, 6947d, Kvilda (distr. Prachatice): svahový mokřad s břizami a suchopýrem 0,7 km V od vrchu Hůrka (1158 m), 2,5 km SV od kostela, 1110 m n. m., 100 rostlin (10. 6. 2000 not. S. Hertel; Batoušek et al. 2006).

***Draba muralis* L.** C2

- 4b. Labské středohoří, 5351a, Roztoky (distr. Ústí nad Labem): 0,9 km SV od železniční stanice Poyrly-Roztoky, v rozvolněné vegetaci ruderalních druhů a druhů suchých trávníků u železniční trati Ústí nad Labem – Děčín, 50°41'37" N, 14°11'50" E, 140 m n. m., stovky rostlin (19. 4. 2007 leg. K. Nepraš, LIT, rev. K. Kubát).
8. Český kras, 6051c, Zadní Třebaň (distr. Beroun): na strmém svahu železničního náspu 0,1 km Z od budovy železniční stanice Zadní Třebaň, humózní štěrková suť zarostlá ruderalním trávníkem a vysokobylinnou nitrofilní vegetací, 49°55'71" N, 14°E12'38" E, asi 50 rostlin (not. 20. 6. 2005 J. Sádlo).
9. Dolní Povltaví, 5951b, Praha-Vokovice: regio protecta Šárka; in vicinitate collis Džbán (27. 5. 1980 leg. B. Deylová, PR, det. 1999 M. Peniašteková).
- 25b. Libouchecká plošina, 5250b, Martiněves (distr. Děčín): ve štěrku podél betonového perónu u okraji nástupiště na železniční zastávce v obci, asi 50 rostlin (27. 4. 2005 leg. J. Hadinec & P. Bauer, PRC).
- 35c. Příbramské Podbrdsko, 6250b, Trnová (distr. Příbram): trávník u příkopu podél jižního okraje silnice na Dobříš, ca 0,4 km VJV od křižovatky v obci (410,8 m), ca 395 m n. m. (24. 4. 2000 leg. R. Hlaváček, HOMP). Později nenalezeno.
- 37e. Volyňské Předšumaví, 6948b, Vimperk (distr. Prachatice): kamenité místo v průseku elektrického vedení křovinatou mezí s kamennými snosy na jihozápadním svahu návrší (kóta 810) 0,4 km JJV od kaple v osadě Hrabice, 49°03'46" N, 13°45'52" E, 785 m n. m., desítky rostlin (9. 6. 2006 leg. R. Paulič & D. Půbal, CB, PRC).

41. Střední Povltaví, 6052a, Praha-Zbraslav: in colle Hradiště, in clivo aprico supra vallem Károvské údolí, exp. mer., saxo schistoso algoncico, disperse (27. 4. 1974 leg. R. Jeslík, ROZ).
41. Střední Povltaví, 6059c, Zvole (distr. Praha): PR Zvolská Homole, skalní lesostep ve svahovém průhybu jižně od stožáru vysokého napětí, jihozápadní expozice (3. 6. 1991 not. J. Sádlo). Asi stovka rostlin na mělké půdě v lemech nízkých křovin (hlavně *Cotoneaster integerrimus*) a na disturbancích xerothermních trávníků. Porosty obsahovaly druhové skupiny svazů *Veronicion*, *Galio-Alliarion*, *Alyss-Festucion* a *Prunion fruticosae*, fytoocenologicky spadají do okruhu as. *Gageo bohemicae-Veronicetum dillenii*.

[4 m², sklon 30°, JZ expozice (pracovní číslo 116/91), E₁ (40%): *Draba muralis* 2–3, *Festuca rupicola* 2, *Myosotis ramosissima* 2, *Viola arvensis* 2, *Cotoneaster integerrimus* 1, *Dianthus gratianopolitanus* 1, *Fallopia dumetorum* 1, *Galium aparine* 1, *Thymus pulegioides* 1, *Torilis japonica* 1, *Arrhenatherum elatius* +, *Myosotis stricta* +, *Cerastium arvense* +, *Saxifraga granulata* +, *Securigera varia* +, *Valerianella locusta* +, *Vicia hirsuta* +, *Achillea collina* r, *Arabidopsis thaliana* r, *Fragaria viridis* r, *Hylotelephium maximum* r, *Sedum reflexum* r, *S. sexangulare* r, *Veronica arvensis* r. – E₀ nevyvinuto].

V dalších porostech s výskytem chudiny zední v okolí snímkové plochy rostly např. *Alliaria petiolata*, *Anthericum liliago*, *Aurinia saxatilis* subsp. *arduini*, *Fallopia convolvulus*, *Holosteum umbellatum*, *Lamium amplexicaule*, *Myosotis arvensis*, *Seseli osseum*, *Teucrium chamaedrys*, *Thlaspi perfoliatum*, *Veronica dillenii*. Uvedený fyt. snímek společenstva s chudinou zední je pravděpodobně jediný existující z údolní středočeské arely tohoto druhu.

41. Střední Povltaví, 6152a, Masečín (distr. Praha): in clivo petroso supra vallem fluminis Vltava inter pagos Davle et Štěchovice, saxo algoncico, exp. mer.-orient., paulo (1. 5. 1973 leg. R. Jeslík, ROZ).
41. Střední Povltaví, 6151c, Voznice (distr. Příbram): v opuštěném lomu na jižním okraji obce, 390–400 m n. m. (1991 leg. L. Karlíková, rev. V. Skalický – herbářový sběr se nepodařilo nalézt). Výskyt na lokalitě již nebyl později znovu potvrzen (Karlíková 1992).
41. Střední Povltaví, 6250b, Dobříš (distr. Příbram): v trávníku na mírném svahu nad břidlicovou skalkou mezi polem a silnicí vedoucí k hájovně Brodec ca 0,5 km SZ od okraje města, několik rostlin; asi 5 m odtud druhá mikrolokalita – početná skupina rostlin pod keři u silničního příkopu, společně s *Camelina microcarpa*, *Lepidium campestre*, *Berteroa incana*, *Veronica verna*; další (atypický) výskyt byl zaznamenán na obnažených ploškách ve vlhké kosené louce u potoka pod silnicí asi 1 km SZ od okraje města, roztroušeně (21. 5. 1994, not. J. Sádlo, M. Řezáč, P. Špryňar & T. Kučera; leg. M. Řezáč ROZ, det. J. Štěpánek).
41. Střední Povltaví, 6252a, Čím (distr. Příbram): skalní lesostep na ostrohu [nad údolím Vltavy] u Zásadnice, jihovýchodní expozice, chloriticko-amfibolitické břidlice, ca 300 m n. m. (15. 5. 1980 leg. V. Mikoláš, HOMP).

Česká květena zahrnuje několik indigenních druhů, které jsou velmi nenápadné a zároveň i velmi vzácné a o jejich aktuálním výskytu nemáme téměř žádné hodnověrné informace. Jedním z takových druhů je chudina zední, *Draba muralis*, mediteránně-západoevropský druh, který ze západní Evropy zasahuje do vnitrozemí střední Evropy, výrazně izolovaně, až do Čech. Za východní hranici souvislého přirozeného rozšíření v Německu se obecně považuje zhruba střední tok Rýnu (cf. Ludwig 2002); v Bavorsku a na většině území Hesenska a Bádenska-Württemberska se uvádí pouze jako neofyt, ojedinělé výskyt v Durynsku a Sasku se hodnotí s otazníkem, v severním Německu a v Polsku se již nevykytuje vůbec. V sousedním Rakousku se uvádí jen jako velmi vzácný a přechodně

zavlékaný efemerofyt. Do střední Evropy proniká chudina zední z mediteránu i druhým migračním proudem (cf. Jalas et al. 1996: 106), kterým obchází po východním okraji Alpy a své severní hranice zde dosahuje v panonské oblasti Slovenska. Vzhledem k snadnému a častému osídlování druhotných synantropních stanovišť lze jen těžko odlišit primární areál od druhotného, východní hranice původního areálu je proto sporná. Uvádí se rovněž ze severní Afriky, z Turecka a z Kavkazu, je proto s podivem, že Flora Europaea druh přesto považuje za evropský endemit (Akeroyd in Tutin 1993: 377).

Jako o památném a vysoce zajímavém druhu české květeny se o něm vyjadřuje Schustler (1918: 131), jinak však příliš informací v domácí literatuře nenajdeme. Nahlédneme-li do současné Květeny ČR do kapitoly o rozšíření *D. muralis* (Chrtěk in Hejný & Slavík 1992: 154), bude se nám výskyt podle výčtu fytochorionů jevit na našem území jako dosti nesourodý, pokud se však podíváme na síťovou mapku (Slavík 1990: 115), vidíme (kromě mylně mapovaného výskytu ve Slezsku – viz dále v textu), že rozšíření lze interpretovat celkem jednoznačně. S výjimkou odlehleho výskytu v mapovacím poli 5645 na vrchu Úhošť u Kadaně (cf. Lorber 1985: 13) jsou všechny ostatní výskyty v Čechách soustředěny v úzké linii kaňonovitého údolí Vltavy (a při ústí některých jejích přítoků) zhruba v prostoru od Štěchovic po Roztoky, snad až po Kralupy (cf. Čelakovský 1883: 846), jen zcela ojediněle pak v údolí Sázavy (Káňov u Krhanic, 1888 leg. *V. Vodák*, PRC; znovu udává Lhotská 1981: 10) a v Českém středohoří. Z vlastního Českého středohoří existoval až dosud pouze jediný literární údaj z úpatí vrchu Sedlo u Úštěku (J. Hackel apud Čelakovský 1877: 438; herbářový doklad je nezvěstný, ani Čelakovský jej neviděl) a v herbáři PRC je uložen sběr od Malých Žernosek (1913 leg. *R. Missbach*). Sporadicky se druh objevuje v okrajové části Českého středohoří v okolí Děčína (např. Děčín, 1850, 1855, 1858, leg. *F. Malinský*, PR, PRC, LIT, HMUL; Chlum u Děčína, 1882 leg. *Hibsch*, PR; Ludvíkovice, 1904 leg. *K. Domin*, PRC; Nová Bohyně, 1969 leg. *K. Kubát*, LIT). Domin (1904: 84) ve své monografii České středohoří cituje jen uvedený nález ze Sedla, sám tu ovšem chudinu nikde nenalezl, podobně tak konstatuje i Kubát (1970: 101). Pozoruhodnou lokalitu představuje Kozí hřbet (také Kozí vrch) u Červeného Hrádku u Jirkova (Ziegenberg bei Rothenhaus), odkud chudinu z roku 1845 uvádí A. Roth (Roth 1857: 48), jeho herbářový doklad však nebyl nalezen v žádném z možných herbářů PR, PRC, LIT, CHOM, herb. muzea v Mostu). Znal ji tu rovněž D. Thiel, profesor chomutovského gymnázia, který (Thiel 1898) uvádí lokalizaci „Ferdinandshöhe bei Görkau; verschwunden, sehr selten“ (Ferdinandova výšina je malé návrší na jihovýchodním svahu Kozího hřbetu 0,6 km SZ–SSZ od odbočky silnice do obce Jindřišská ze silnice Jirkov – Červený Hrádek) a v roce 1901 ji zde znovu sbíral K. Domin (PRC). Slavík (l. c.) tuto lokalitu mapuje jako druhotnou, vzhledem k blízkému výskytu na Úhošti však není zásadního důvodu pro takové řešení. Také Schustler (l. c.) tuto lokalitu považuje za reliktní. V tomto příspěvku publikovaná lokalita z údolí Vltavy u obce Čím na Příbramsku (1980 leg. *V. Mikoláš*) leží zřejmě na samém jižním okraji arely ve středním Povltaví. V literatuře se občas až do současné doby tradují i nedoložené údaje F. W. Schmidta z konce 18. století od Nařovic a Osečan na Sedlčansku, ale nelze je považovat za zcela spolehlivé. Z údolí Berounky, ani

z vlastního území Českého krasu chudina zední známa není, nikdy nebyla nalezena v Radotínském ani v Prokopském údolí. Informace o výskytu v Českém krasu uvedená v Květeně ČR (cf. Chrtek l. c.) se zřejmě zakládá pouze na ojedinělém (druhotném) nálezu v trávníku na břehu Vltavy v Modřanech (1937 leg. F. Pohl, PRC). Kromě všech těchto údajů se můžeme v literatuře vzácně setkat i s dalšími lokalitami, ale zřejmě se bude ve všech takových případech jednat o záměny s jinými druhy, např. Chadt (1884: 8) ji udává kdesi u Písku, Schott (1893: 32) bez uvedení konkrétní lokality ze Šumavy, F. A. Novák (1954: 259) z Klíčavského údolí na Krivoklátsku, ani tento údaj však nebyl nikdy potvrzen. Na Moravě není přirozený výskyt znám. Ze Slezska pocházejí jen neurčité, povětšinou staré literární údaje, ovšem v žádné ze základních flór, které se k území bývalého rakouského Slezska vztahují (Fiek, Oborny, Formánek, Polívka), konkrétní zmínku nenajdeme. Původ údaje „Bruntál“ (cf. Chrtek l. c.) nám zůstává utajen. Slavík (l. c.) překvapivě v Rychlebském výběžku nově mapuje autochtonní výskyt ve dvou polích, následně je tento údaj převzat i pro Atlas Florae Europaeae (Jalas l. c.). Při pátrání z jakého zdroje Slavík vycházel, se však zjistilo, že v tomto případě se jedná o pouhý omyl, vzniklý při rozpisu literárních údajů pro jeho kartotéku. Ani Janáčková (1968) v Květeně Rychlebských hor neuvádí žádný výskyt z tohoto území.

Nejčastěji uváděným stanovištěm chudiny zední v Čechách jsou xerothermní trávníky, kamenité plochy a křovinaté lemy na výslunných skalnatých svazích v údolích řek (především tedy Vltavy), často jsou to i rozvolněné trávníky v okolí cest. V zahraniční literatuře jsou zmiňovány i zdi, na našem území takový výskyt však zaznamenán nebyl. Geologickým podkladem jsou ponejvíce břidlice a vyvřeliny, vápencům a silně vápnatým horninám se v Čechách vyhýbá. S takto vyhraněným typem rozšíření s úzkou ekologickou vazbou se v české květeně nesetkáme u žádného jiného druhu. Snad jediné u *Allium strictum* a také u *Dianthus gratianopolitanus* a *Lactuca perennis* najdeme určitou podobnost (cf. Slavík 1984: 255), pozoruhodný je např. u tří z těchto všech (čtyřech) uvedených druhů společný výskyt na Úhošti. V kontextu celkového rozšíření ve střední Evropě pak (někdejší) hojný výskyt v údolí Vltavy představoval výrazně izolovanou reliktní arelu v nejteplejším území Čech.

Mimo uvedené lokality s přirozeným výskytem bylo zaznamenáno v Čechách několik dalších, velmi izolovaných nálezů, vesměs pouze přechodného charakteru, u kterých se předpokládá zavlečení, konkrétně u Sadské, Soběslavi a Vimperka (na třech místech vzdálených od sebe pouze několik set metrů). Zde ji poprvé nalezl na dvou místech v roce 1956 v nápadně vysoké nadmořské výšce 735–790 metrů v atypickém společenstvu J. Moravec (1965: 233, 239). Její výskyt zachytil ve dvou fytoecologických snímcích v rozdílných lučních společenstvech – na jižním svahu v opuštěném ovocném sadu u osady Hrabice ve sv. *Arrhenatherion* a na severovýchodním svahu Zámeckého vrchu ve Vimperku ve sv. *Polygono-Trisetion*. V obou případech Moravec uvádí jen ojedinělý resp. vzácný výskyt. Pozoruhodné je, že přesně po 50-ti letech byla v loňském roce chudina zední téměř na stejném místě u Hrabic opět potvrzena (Paulič & Půbal 2007 in press.). Lokalita u Hrabic je vzhledem ke své podhorské poloze výjimečná, v minulosti tu byla kamenitá lada s nezapojenou vegetací, pravděpodobně využívaná jako pastviny. Kromě chudiny zde byl nalezen

v nedávné době i teplomilný druh *Geranium molle* (J. Kirschner & L. Kirschnerová in verb.). Výskyt chudiny na této lokalitě lze jen těžko nějak blíže hodnotit. Vegetace, v které byla v roce 2006 nalezena, je však výrazně synantropizovaná (společně s ní tu rostly např. druhy *Chaerophyllum aureum*, *Chelidonium majus*, *Epilobium montanum*, *Galium aparine*, *Geranium robertianum*, *Geum urbanum*, *Impatiens parviflora*, *Poa nemoralis*, *Scrophularia nodosa*, *Verbascum thapsus*, *Veronica sublobata*). J. Holub se však domnívá, že zdejší výskyt by mohl být reliktním ostrovem původního rozšíření (Holub in Chán et al. 1999: 68). V roce 1983 našel Sutorý (1998: 11–12) zavlečenou chudinu zední také na Moravě, na železničním náspu u Budišova na Třebíčsku; výskyt na lokalitě potvrdil i v roce 1997. Sekundárního charakteru jsou i nové nálezy z Českého krasu, Příbramska, Ústecka a Děčínska publikované v tomto příspěvku.

Pro lepší celkovou představu o poměru a početnosti nálezů v jednotlivých územích Čech uvádíme orientační přehled sestavený podle sběrů z pražských herbářů (PR, PRC) a herbářů v Roztokách u Prahy (ROZ), v Příbrami (HOMP) a Litoměřicích (LIT). Celkový počet konkrétních nálezů činí zhruba 117 (časté duplicitní sběry v to nepočítaje), z toho 97 sběrů pochází z údolí Vltavy v Praze a jejím okolí, 1 z údolí Sázavy, 4 z okolí Mníšku pod Brdy (v tomto případě se však sběry týkají pravděpodobně jen přechodného výskytu na jediném nalezišti v letech 1935–1936), 2 z okolí Dobříše, 2 z údolí Labe v Českém středohoří (Malé Žemoseky, Roztoky), 1 z Podkrušnohoří (Kozí hřbet u Jirkova), 9 sběrů z Děčínska a 1 z Vimperka. Zdaleka nejvíce sběrů (36) pochází z malého prostoru mezi Závistí, Zbraslaví a Vraným nad Vltavou. Nejstarší sběr z území Čech (skály v údolí Vltavy u Prahy), který lze přibližně datovat, byl sebrán bezprostředně před rokem 1814, vyšel pod číslem 62 v exsikátové sbírce *Flora bohemica*, vydané v Praze roku 1814 F. W. Sieberem.

Z přirozených stanovišť skalních stepí však chudina zední během druhé poloviny 20. století bez zjevné příčiny téměř bezezbytku zmizela, z posledních desetiletí máme o jejím výskytu jen zcela ojedinělé údaje. Zatímco ještě např. Čelakovský (1877: 438) uvádí „zhusta a často v množství velikém na stráních Vltavských u Závisti“, za posledních 90 let není v literatuře z území Prahy zaznamenán jediný konkrétní údaj o výskytu (cf. Špryňar & Münzbergová 1998: 157). Žádnou zmínku nenalezneme ani ve fytogeografické studii Slavíka o květeně Středočeského kraje (Slavík 1980). S velkým zpožděním až nyní v těchto Additamentech jsou uvedeny dosud nepublikované herbářové sběry R. Jeslíka (rok 1973 a 1974) a B. Deylové-Skočdopolové (rok 1980), které pocházejí z tradičních lokalit z pražského okolí (Závist u Zbraslaví, Štěchovice) a z Prahy (Divoká Šárka). V kaňonu Vltavy na Příbramsku našel druh v roce 1980 V. Mikoláš. Chudinu zední v údolí Vltavy neviděl téměř nikdo ze současných pražských botaniků. Jediný nález z posledních let pochází od J. Sádla, který chudinu našel v roce 1991 v PR Zvolská homole – anonymně je tento nález zachycen v soupisu druhů v publikaci o chráněných územích středních Čech (Ložek a kol. 2005: 475), v přirozené vegetaci na skalnatém svahu. O málo později, v letech 1998–1999 prováděl na této lokalitě podrobný inventarizační botanický průzkum J. Suda, ale druh zde nepotvrdil (Suda in verb.). V Českém středohoří není chudina z přirozených stanovišť v současnosti nikde známa (K. Kubát, Č. Ondráček in verb.), z Děčínska

pochází poslední spolehlivý údaj z Bohyňských lad z roku 1969 (Machová & Kubát 2004: 89). V Červeném seznamu České republiky (Procházka 2001) je chudina zední zařazena v kategorii C2, což se jeví jako poněkud nelogické, poněvadž již v roce 1985 byla v Červeném seznamu bývalého Středočeského kraje, tedy v území svého nejbohatšího výskytu, vedena jako kriticky ohrožený druh (Knížetová & Skalický 1985: 23).

Jedním z důvodů tak rozsáhlé absence údajů by mohla být velmi krátká vegetační doba, chudina zední je typický jarní terofyt, který rychle usychá a mizí, ovšem jenom tím se nedá vysvětlit fakt, že v souvislé řadě nálezů z kdysi bohatých nalezišť z pražského okolí existuje v herbářích PRC poslední sběr z roku 1953 a v PR z roku 1962 (leg. J. Soják, Skochovice). Mimořádnou vzácnost druhu potvrzuje i databáze FLDOK Botanického ústavu AV v Průhonicích, (v současné době obsahuje 1 300 000 floristických údajů), ve které je uložen jediný údaj o výskytu v ČR. Vše nasvědčuje tomu, že vzácnost bude nejspíše skutečná a chudinu zední bude zřejmě nezbytné přesunout do kategorie C1. Zdá se, že tento druh na okraji svého areálu ve střední Evropě postupně mizí. V sousedním Sasku je považován v současnosti za vyhynulý a v Durynsku před vyhynutím. K podobnému hodnocení v české květeně nám zatím v tomto okamžiku chybějí spolehlivá data.

Současně jsme však svědky i opačného trendu, jak tomu nasvědčuje výčet nových lokalit v úvodu. Chudina zední se počíná v posledních letech v ČR objevovat na sekundárních stanovištích, nejčastěji na náspech železničních tratí nebo v okrajích cest. Novodobý trend šíření a osídlování nových území, především podél železničních tratí, již byl prokazatelně potvrzen v řadě prací v Německu (např. Ludwig l. c.). V německé literatuře se užívá pro takový typ liniového šíření přiléhavý výraz „perlschnurartig“, šterkové náspy drážních těles s rozvolněnou vegetací chudině zední jako pionýrské rostlině dokonale vyhovují. Vedle toho byly zaznamenány i případy, kdy se objevila i ve společenstvech polních okrajů, vlhkých luk, akátin nebo v litorálu vodní nádrže. Zda se na šíření druhu u nás podílí rostliny z domácích populací (ve většině případů v současnosti nezvěstných) nebo se naopak jedná o zavlečené rostliny z cizích území, mohou vyhodnotit pouze podrobné genetické studie. Kromě nálezu v Českém krasu a u Budišova zatím všechny ostatní novodobé druhotné výskyty leží v územích předpokládaného přirozeného rozšíření, nebo na kontaktu s nimi. Shodou okolností všemi údolními lokalitami zároveň prochází i železniční trati, i v těchto případech je však možné podle dat prvních nálezů doložit, že chudina zde rostla již před jejich vybudováním. V údolí Vltavy u Vraného a v údolí Sázavy u Kaňova byla železniční trať otevřena shodně roku 1897, snad jediné v případě Děčína nelze vyloučit, že část nálezů může souviset s výstavbou zdejší železniční tratě, ta byla uvedena do provozu v roce 1851 a nejstarší známý nález chudiny pochází z roku 1850. Nejstarší datovaný údaj, který zřetelně označuje výskyt chudiny na tělese železniční tratě v Čechách, jsme našli na etiketě u herbářového sběru Fr. Hajného (Zbraslav, horní okraj svahu dráhy u nádraží, PRC) z roku 1913, železniční trať však v těchto místech protíná skalnaté partie s přirozeným výskytem.

Pokusíme se teď o druhou možnost, jak vysvětlovat minulost, současné rozšíření i možné další osudy *D. muralis*. Interpretaci tentokrát založíme naopak na nestálosti rozšíření druhu. Nechceme zde řešit otázku, který z přístupů je správný, protože svůj díl skutečnosti vysvětluje

každý z nich. Z celého předcházejícího vylíčení výskytu druhu u nás i ve střední Evropě je zřejmé, že celá východní část rozšíření druhu je značně nestabilní, hranice areálu neostře, výskyty namnoze pomíjivé a omezené na izolované synantropní lokality. Přízně proto, že tu sotva – nebo nanejvýš s krajní opatrností – lze používat tradiční fytogeografické prostředky výkladu a mluvit o primárním a druhotném areálu, reliktních či vůbec přirozených výskytech a dokonce i nějakých areálech druhu oddělených hiáty. Primární areál lze v naší části střední Evropy těžko stanovit. Už zmíněná neostrost východní hranice areálu patrně není nějakým druhotným poškozením původních hranic rozšíření druhu. Kulturní krajina střední Evropy je charakterizována na holocenní úrovni neustálým dálkovým šířením diaspor a vznikem i zánikem příhodných biotopů, a rozšíření chudiny zední tuto dynamiku odráží natolik, že mluvit zde o nějakém primárním a sekundárním areálu nedává valný smysl.

S tradičním pojetím biogeografie druhu se pojí představa reliktnosti některých lokalit, zatímco o jiných se soudí, že jsou druhotné, antropogenní, synantropní a krátkodobé. Nepochybně existuje polarita mezi výskyty na svazích říčních údolí v teplých oblastech a mezi výskyty na ruderálních biotopech chladnějších vrchovin, ale pro posouzení rázu jednotlivých lokalit máme pramálo důkazů, a to zejména historických v dlouhodobějším měřítku. Skutečně jsou lokality typu Zvolské homole přirozené, víme-li, že byly několik tisíc let spravovány pastvou? Skutečně jsou reliktní, tedy jsou pozůstatkem někdejšího většího rozšíření? S jistotou jsou reliktem z ca 19. století, ale to je trochu krátká doba. O rozšíření druhu ve středověku a pravěku však nevíme prostě nic a ani spekulace nemáme příliš na čem stavět. Analogie s druhy jako *Dianthus gratianopolitanus* nám nepomohou, protože tyto druhy nejsou dnes volně šířivé tj. jejich chování je skutečně reliktní. Spíše se dynamika studovaného druhu podobá krátkověkým druhům jako *Geranium divaricatum* nebo *Androsace elongata*, které rovněž oscilují mezi lokalitami s primárním bezlesím a synantropními výskyty. *D. muralis* je patrně efeméra spíše mezických mikrostanovišť, vyhovují jí spíše přistíněné a přeci jenom méně suché okraje křovin a mezery v trávnicích, než otevřené vysychavé mělké půdy skalních terás. Tímto nárokem se tedy blíží druhům jako *Valerianella locusta*, *Thlaspi perfoliatum*, *Androsace elongata*. Je dost možné, že ústup druhu z teplých strání souvisí s krajním úbytkem drobných disturbancí trávníků následkem ukončení pastvy. Konečně lze druh srovnat např. se *Saxifraga tridactylites*, *Galeopsis angustifolia* či *Polycnemon majus*. Ty dnes na přirozených stanovištích ba ani na stanovištích tradiční české kulturní krajiny téměř nenajdeme, zato se úspěšně apofytizovaly v lomech a v železnicích. Zvlášť se železniční výskyty *D. muralis* podobají začátkům dnešní expanze *S. tridactylites*, druhu dnes hojného na mnoha železničních nádražích a zastávkách.

Není tedy zatím zcela jasné, nakolik je pozorovaná dynamika výskytů chudiny zední pozvolným ústupem jen nedokonale suplovaným náhradními biotopy a nakolik prostě jen spontánním přeléváním populací z biotopů již nevyhovujících na nové typy antropogenních stanovišť.

Závěrem vyslovujeme prosbu určenou nejširší botanické obci, aby floristé v ČR věnovali tomuto nenápadnému druhu v jarním období svoji bystrou pozornost, a v případě nálezu prosíme rovněž o kolegiální sdělení do redakce Additament.

Sestavení tohoto komentáře bylo možné pouze na základě nezištné pomoci řady botaniků – za výpisy z herbářů a cenné regionální informace děkujeme R. Hédlovi, R. Hlaváčkoví (HOMP), P. Karlíkovi, J. Kirschnerovi, L. Kirschnerové, J. Kubíkové, K. Kubátovi (LIT), M. Markovi (PR), K. Neprašovi (LIT), Č. Ondráčkovi (CHOM, herb. muzea Most), J. Sudovi, K. Sutorému a P. Špryňarovi; za výpůjčku herbářového materiálu z muzea v Rostokách u Prahy (ROZ) J. Rydlovi, za poskytnutí rukopisu dosud nepublikované práce a herbářový sběr z lokality Hrabice R. Pauličovi. J. Štěpánkové děkujeme za nezastupitelnou pomoc při vyhledávání původu podezřelého údaje ze Slezska v kartotéce B. Slavíka, J. Zázvorkovi za výpis lokalit z tzv. Dominova materiálu v Botanickém ústavu AV, J. Štěpánkovi za poskytnutí informací z databáze FLDOK, obdobně M. Chytrému za údaje z České národní fytoecologické databáze (MU Brno) a rovněž V. Chánovi za přátelské přijetí a možnost excerpcce druhové kartotéky Jihočeské pobočky ČBS.

J. Hadinec & J. Sádlo

- Čelakovský L. (1877): *Prodromus květeny české*. Vol. 3. – In: Arch. Přírod. Výzk. Čech, sect. 3a: 385–676, Praha.
- Čelakovský L. (1883): *Prodromus květeny české*. Vol. 4. – In: Arch. Přírod. Výzk. Čech, sect. 3a: 677–944, Praha.
- Domin K. (1904): *České středohoří. Studie fytogeografická*. – Praha, 248 p.
- Chadt J. (1884): *Květena Písecká a okolí*. – Praha, 48 p.
- Chán V. [ed.] (1999): *Komentovaný červený seznam květeny jižní části Čech*. – Příroda 16: 1–284.
- Jalas J., Suominen J. & Lampinen R. (1996): *Atlas Florae Europaeae*. 11. – Helsinki, 310 p.
- Janáčková H. (1968): *Květena Rychlebských hor*. – Ms., 223 p. [Dipl. pr.; depon. in: Knih. Kat. Bot. PřF UK Praha]
- Karlíková L. (1992): *Floristický výzkum okolí obce Voznice*. – Ms., 104 p. [Dipl. pr.; depon. in: Knih. Kat. Bot. PřF UK Praha]
- Knížetová L. & Skalický V. (1985): *Vyhynulé a ohrožené druhy vyšších rostlin Středočeského kraje a Prahy*. – Středisko státní památkové péče a ochrany přírody Středočeského kraje, Praha, 64 p.
- Kubát K., Šimr J. & Šťastný E. (1970): *Přírodní poměry Litoměřicka. II. Rostlinstvo*. – Litoměřice, 175 p.
- Lhotská M. (1981): *Příspěvek ke květeně dolního Posázaví IV*. – Sborn. Vlastivěd. Pr. z Podblanicka, Benešov, 21: 5–15.
- Lorber J. (1985): *Příspěvek k floristickému průzkumu Úhoště u Kadaně*. – Severoč. Přír., suppl. 1985: 1–40.
- Ložek V., Kubíková J., Špryňar P. et al. (2005): *Střední Čechy*. – In: Mackovčín P. & Sedláček M. [eds], *Chráněná území ČR*, vol. 13, Agentura ochrany přírody a krajiny ČR a EkoCentrum Brno, Praha, 904 p.
- Ludwig W. (2002): *Über Draba muralis Funde, besonders entlang der oberen Lahn und im Edertal*. – Hess. Florist. Briefe, Darmstadt, 51: 37–47.
- Machová I. & Kubát K. (2004): *Zvláště chráněné a ohrožené druhy rostlin Ústecka*. – Academia, Praha, 220 p.
- Moravec J. (1965): *Wiesen im mittleren Teil des Böhmerwaldes (Šumava)*. – In: Neuhäusl R., Moravec J. & Neuhäuslová-Novotná Z., *Synökologische Studien über Röhrichte, Wiesen und Auenwälder, Vegetace ČSSR*, A1: 179–385 et 498–508, Academia, Praha.
- Novák F. A. (1954): *Přehled československé květeny s hlediska ochrany přírody a krajiny*. – In: Veselý J., *Ochrana československé přírody a krajiny*, 2: 193–409, Praha.
- Paulič R. & Půbal D. (2007): *Draba muralis L. – chudina zední*. – In: Chán V., Lepší M. & Lepší P., *Nálezy zajímavých a nových druhů v květeně jižní části Čech XIII.*, Sborn. Jihočes. Muz. České Budějovice, přír. vědy, 47 (in press).

- Procházka F. [ed.] (2001): Černý a červený seznam cévnatých rostlin České republiky (stav v roce 2000). – Příroda 18: 1–146.
- Roth A. (1857): Verzeichniss derjenigen Pflanzen ... – Oesterr. Bot. Wochenbl. 7: 39–290.
- Schott A. (1893): Verzeichniss der im Böhmerwalde beobachteten Pflanzenarten ... – Lotos 41: 1–42.
- Schustler F. (1918): Xerothermní květena ve vývoji vegetace české. – Praha, 131 p.
- Slavík B. (1980): Příspěvek k fytogeografické charakteristice Středočeského kraje – In: Slavík B. [eds], Fytogeografická a fytoocenologická problematika středních Čech, Stud. ČSAV, 1980/1: 45–107.
- Slavík B. (1984): Grundlegende Phytochorotypen der Tschechischen Republik. – Preslia 56: 241–265.
- Slavík B. (1990): Fytokartografické syntézy ČR. 2. – Botanický ústav ČSAV, Průhonice, 179 p.
- Sutorý K. (1998): Minute contributions to the flora of the Czech and Slovak republics V. – Acta Mus. Mor., sci. biol., 83: 11–14.
- Špryňar P. & Münzbergová Z. (1998): Prodromus pražské květeny. – Muz. Součas., ser. natur., 12: 129–222.
- Thiel D. (1898): Verzeichnis der im Komotauer Bezirke wildwachsenden Phanerogamen und Gefäßkryptogamen. – In: Heimatskunde des politischen Bezirkes Komotau, p. 90–123, Komotau.
- Tutin T. G., Burges N. A., Chater A. O., Edmondson J. R., Heywood V. H., Moore D. M., Valentine D. H., Walters S. M. & Webb D. A. [eds] (1993): Flora Europaea. Ed. 2. Vol. 1. – Cambridge University Press.

***Dryopteris cristata* (L.) A. Gray**

C1

67. Českomoravská vrchovina, 6658d, Jezdovice (distr. Jihlava): bažiny na východním břehu jižního chobotu Jezdovického rybníka, ca 1,3 km J–JJV od železniční stanice v obci, 538 m n. m. (26. 6. 2006 leg. L. Čech, herb. Čech).

Ačkoliv byl výskyt kapradě hřebenité ve fytochorionu Českomoravská vrchovina považován za pravděpodobný, dlouho chybělo spolehlivé potvrzení. Jediný nedoložený a blíže nespecifikovaný nález je uváděn z Humpolecka (Letáček 1942). Tento údaj pak přebírali různí autoři (cf. Slavík 1986, Čerovský et al. 1999); v síťových kartogramech byl umístěn v kvadrantu 6458. Nejblíže Českomoravské vrchoviny byl druh relativně nedávno nalezen u Člunku ve výběžku fytochorionu Třeboňská pánev (Boublík 2001). Lokalitu u Jezdovic můžeme nyní zřejmě považovat za jedinou recentní lokalitu druhu na území Moravy. Populaci *D. cristata* zde tvoří minimálně několik desítek jedinců, území je však vcelku špatně přístupné a zasluhuje podrobnější průzkum. V mokřadech Jezdovického rybníka, postupně zarůstajících iniciálním stádiem mokřadní olšiny, roste také např. *Carex pseudocyperus*, *Cicuta virosa*, *Potentilla palustris* a *Stellaria palustris*.

L. Čech

- Boublík K. (2001): Nové nálezy kapradě hřebenité (*Dryopteris cristata*) v Třeboňské pánvi. – Sborn. Jihočes. Muz. České Budějovice, přír. vědy, 41: 31–34.
- Letáček P. (1942): Květena Humpolecka. – Humpolec, 64 p.
- Slavík B. (1986): Fytokartografické syntézy ČSR. Vol. 1. – BÚ ČSAV, Průhonice, 199 p.

***Echinops exaltatus* Schrader**

- 63h. Svitavský úval, 6264b, Svitavy: mez u autobusové zastávky vpravo u silnice do Moravské Třebové 0,45 km VSV od silničního podjezdu železniční trati Svitavy–Brno, naproti areálu jatek, 450 m n. m., stovky rostlin (9. 8. 2006 leg. P. Lustyk, herb. Lustyk).

***Elatine alsinastrum* L.**

C1

31a. Plzeňská pahorkatina vlastní, 6246c, Plzeň-Skvrňany (23. 6. 1925 leg. J. Svoboda sine nom., PRC).

Při zařazování dodatků do základního fondu v univerzitním herbáři UK jsem našel doposud neznámý, neurčený sběr druhu *Elatine alsinastrum*, jehož lokalita leží v území Plzeňské pahorkatiny. Ve stejném fytochorionu u obce Sobětkury na Přešticku se nachází v současné době i jedna ze tří existujících lokalit v České republice. Přímo na území města Plzně však nebyl druh nikdy v minulosti nalezen (cf. Sofron & Nesvadbová 1997).

J. Hadinec

83. Ostravská pánev, 6275, Polanka nad Odrou (distr. Ostrava): NPR Polanská niva, rybník Zimní (Z od rybníku Velký Vaček), 218 m n. m., pouze v případě, když je rybník letněn, 1 rostlinka na suchém dně rybníka, krátce nato bylo dno rybníka mělce pooráno (1994 not. L. Sovíková, det. Š. Neuschlová); ca 100 sterilních rostlin (1998 foto L. Sovíková & Š. Neuschlová); dno rybníka zarostlé vysokou vegetací, druh nenalezen (srpen 2002 not. L. Sovíková); ca 50 kvetoucích nebo plodných rostlin (konec června 2005 leg. et foto L. Sovíková, NJM).

Vedle dvou dosud známých recentních výskytů úporu kuřičkovitého – rybník Zadní u Sobětkur (Matějková & Nesvadbová 1996) a Hlibenský rybník u Draheniček (Chán 1999) – představuje nově zjištěná lokalita třetí současný výskyt tohoto druhu v ČR.

[eds]

Matějková I. & Nesvadbová J. (1996): Po stopách pana Václava Vacka. – Calluna, Plzeň, 1/3: 5–6.

Sofron J. & Nesvadbová J. [ed.] (1997): Flóra a vegetace města Plzně. – Západočeské muzeum, Plzeň, 200 p.

***Elatine triandra* Schkuhr**

C2

69a. Železnohorské podhůří, 6162d, Budislav (distr. Svitavy): obnažené dno na východním okraji Nového rybníka SZ od obce, 49°48'8" N, 16°9'31" E, 510 m n. m., desítky rostlin spolu s *Eleocharis ovata* a *E. acicularis* (10. 7. 2007 leg. P. Novák & T. Peterka, herb. Novák, rev. P. Lustyk).

Druh byl dosud pro východní Čechy uváděn jako nezvěstný (Faltys 1995). Na konci roku 2007 je plánováno odbahnění rybníka a bohužel budou vytěžena i písčité místa s výskytem úporu. Přesadil jsem tedy většinu rostlin na obnažené dno do zátoky, které by se měl zásah vyhnout, v naději, že druh na lokalitě přežije.

P. Novák

***Eleocharis quinqueflora* (F. X. Hartmann) O. Schwarz**

C1

84b. Jablunkovské mezihůří, 6478b, Jablunkov (distr. Frýdek-Místek): prameništění loučka u kapličky na Zelené hoře, 3 km J od středu obce, 49°33'18" N, 18°46'34" E, 500 m n. m. (12. 7. 2005 leg. D. Hliskovský, FMM).

Výskyt bahničky chudokvěté na vrchu Zelená hora byl z roku 1975 publikován ve výsledcích floristického kurzu ve Frýdku-Místku (Č. Deyl in Skalický et al. 1978), avšak od té doby jej zřejmě nikdo neověřil a tudíž byl považován za zaniklý (cf. Sedláčková & Plášek

2005). Po léta neudržovaná loučka byla v nedávné minulosti osázena smřčky, a tak se stává nehostinnou i pro jiné zde dřív hojně mokřadní druhy (kupř. *Blysmus compressus*, *Epipactis palustris*, *Eriophorum latifolium*, *Isolepis setacea*, *Parnassia palustris* a *Triglochin palustre*) dnes zde povětšinou nezvěstné. Bídňá přeživší populace bahničky (na jediném svém stanovišti v Podbeskydské pahorkatině) je k vidění v okrajových částech loučky doposud, šance na její dlouhodobé přežití je však velmi nízká.

D. Hlisnikovský

Skalický V. et al. (1978): Materiály ke květeně Moravskoslezských Beskyd, Podbeskydské pahorkatiny a okrajové části Ostravské pánve. – Pr. Stud. Okr. Vlastiv. Muz. Frýdek-Místek 3: 1–244.

***Eleocharis uniglumis* (Link) Schult.**

C2

37f. Strakonické vápence, 6749a, Černíkov u Droužetic (dist. Strakonice): slatinné místo ve vlhké louce na západním břehu Hořejšího rybníka 1,2 km JV od osady, 47°17'47" N, 13°54'33" E, ca 415 m n. m., vzácně až roztroušeně (24. 5. 2005 leg. R. Paulič & P. Leischner, herb. Paulič, rev. P. Bureš; 9. 5. 2006 leg. R. Paulič, PRC).

Bahnička jednoplevá patří k nezvěstným druhům květeny jižní části Čech (cf. Chán 1999). Výše uvedená lokalita je patrně ověření lokality, kterou našel koncem 50. let minulého století J. Moravec – „vápencové území u Strakonice: mokré louky JV od Černíkova“ (cf. Moravec 1964).

R. Paulič

Moravec J. (1964): Nové druhy flóry jihozápadních Čech. – Preslia 36: 99.

***Epilobium dodonaei* Vill.**

C4a

63a. Žambersko, 5964a, Litice nad Orlicí (dist. Ústí nad Orlicí): na více místech aktivního žulového lomu na jižním svahu vrchu Chlum (603 m), např.:

a) pozvolna zarůstající horní terasa v západní části lomu 750 m S–SSV od hradu Litice, 750 m SSZ od železniční stanice, 50°05'33" N, 16°21'05" E, 560 m n. m. (23. 9. 2006 leg. Z. Kaplan no. 06/446, herb. Z. Kaplan),

b) zarůstající okraje cesty ve střední části lomu 680 m SSV od hradu Litice, 560 m SSZ–S od železniční stanice, 50°05'30" N, 16°21'16" E, 525 m n. m. (23. 9. 2006 leg. Z. Kaplan no. 06/449, herb. Z. Kaplan),

c) skládka štěrku ve východní části lomu 770 m SV od hradu Litice, 390 m S–SSV od železniční stanice, 50°05'26" N, 16°21'34" E, 470 m n. m. (23. 9. 2006 leg. Z. Kaplan no. 06/452, herb. Z. Kaplan).

Vrbka rozmarýnolistá je na území ČR snad původní pouze v severním podhůří Beskyd, vlivem činnosti člověka však došlo v posledních 100–150 letech k jejímu rozšíření i na jiná území hlavně na severní a východní Moravě (Slavík 1986, Smejkal in Slavík 1997: 95–99). V Čechách je velmi vzácná, dosud zaznamenaná jen na 10 vzájemně izolovaných lokalitách (Smejkal l. c., Slavík 1998). Konkrétní údaje o výskytu v Čechách pocházejí převážně teprve z druhé poloviny 20. století (Slavík l. c.).

Ve východní Čechách byla dosud zjištěna jen na 4 lokalitách (cf. Smejkal l. c.). Nejdříve byla nalezena v jediném exempláři u silnice ze Sloupnice do Řetůvky na Ústeckoorlicku (Hadač & Hadač 1939) ve fytogeografickém podokresu Kozlovská vrchovina (63d). Zbývající tři lokality byly objeveny až v 70. letech 20. století v těsném sousedství hranic s Polskem: v opuštěném dolu u osady Rybníček u Bernartic v Podkrkonoší (Horák & Horák 1978), na výsypce dolu Celestýn u Chvalče (Vortel ap. Horák & Horák 1978; v Květeně ČR publikováno jako Radvanice) a na krajnici silnice u Rokole pod Novým Hrádkem (Krčan ap. Horák & Horák 1978). Recentní nález v litickém lomu je první ve fytogeografickém podokresu Žambersko.

Zatímco původním biotopem druhu jsou (alespoň v mezofytiku Západních Karpat) převážně kamenité nebo šterkovité poríční náplavy, sekundární stanoviště zahrnují hlavně kamenolomy a šterkovny. Sekundárního charakteru je evidentně i výskyt v litickém lomu. V těžném ložisku je dobývána tzv. litická žula, což je světle šedý až načervenalý drobnozrnný biotitický granodiorit. Lom sám je velmi rozsáhlý (1,5 km dlouhý ve směru Z–V), skládající se z mnoha teras a dílčích lomů, přičemž v některých se stále těží, zatímco jiné jsou již opuštěné a v různém stupni zarůstání od prvních fází sukcese jen s několika druhy bylin po partii již zcela zarostlé vzrostlými břízami a jívami. *Epilobium dodonaei* se zde vyskytuje na několika místech, přičemž nejbohatší populace se nacházejí v západní, střední a východní části lomu (tyto dílčí mikrolokality jsou reprezentovány výše citovanými sběry).

Do lomů nad Liticemi se druh dostal nejspíše z lokalit v přilehlé části polského Slezska (srovnej mapy v Slavík 1986: 320 nebo Zajac & Zajac 2001) nebo moravského Slezska (cf. Slavík 1986, 1998, recentní výskyty ve Vidnavském výběžku uvádí také Hédl 2001, 2002). Vzhledem k prostovému rozsahu populace a četnosti jedinců lze předpokládat, že se zde vrbka rozmarýnolistá vyskytuje již delší dobu. K uchycení druhu na lokalitě byla více než dostatečně dlouhá doba, neboť těžba žulového ložiska v Liticích začala již v roce 1874 (Jirásek 2007).

Z. Kaplan

Hadač J. & Hadač E. (1939): Příspěvek ke květeně východních Čech. – Věda Přír. 19: 279–280.

Hédl R. (2001): Vybrané vzácné a ohrožené rostliny Rychlebských hor a jejich severního podhůří. – Čas. Slez. Muz. Opava, ser. A., 50: 271–283.

Hédl R. (2002): Pět fytogeograficky zajímavých druhů Rychlebských hor. – Zprávy Čes. Bot. Společ. 37: 153–162.

Horák J. & Horák J. jun. (1978): Výskyt vrbky rozmarýnolisté – *Chamerion dodonaei* (Vill.) Holub v Podkrkonoší. – Zprávy Čes. Bot. Společ. 13: 179–181.

Jirásek J. (2007): Exkurze z mineralogie, petrologie a ložiskové geologie. Východní Čechy, Podkrkonoší, Jizerské hory. – Institut geologického inženýrství, Vysoká škola báňská – Technická univerzita v Ostravě, URL [<http://geologie.vsb.cz/loziska/exkurze/exkurze%202003/index.htm>, 18. 4. 2007]

Slavík B. (1986): *Epilobium dodonaei* Vill. in der Tschechoslowakei. – Preslia 58: 307–338.

Slavík B. (1998): Phytocartographical syntheses of the Czech Republic. Vol. 3. – Academia, Praha, 202 p.

Zajac A. & Zajac M. [eds] (2001): Atlas rozmieszczenia roślin naczyniowych w Polsce. – Uniwersytet Jagielloński, Kraków, 716 p.

Epipactis – autogamické typy z okruhu *E. helleborine*

V posledních desetiletích bylo ve střední Evropě rozlišeno mnoho nových druhů kruštíků z okruhu *Epipactis helleborine*. Tento vývoj je jistým anachronismem v současné systematické botanice a obecně se týká vymezení druhů ve skupinách s převahou samosprašného způsobu rozmnožování (autogamie). Začněme tedy naši poznámku odpovědí na jednoduchou otázku z učiva genetiky: co se děje u rostlin po samosprašení? Stručně řečeno, v každé generaci dochází ke snížení množství heterozygotů na polovinu, čímž roste podíl homozygotů. Vytvářejí se pak linie charakterizované ustálenými kombinacemi znaků. Podobně je to u apomiktů, ty však stabilizují většinou silně heterozygotní kombinace. Na rozdíl od apomiktů však stálost autogamických linií závisí nejen na stupni cizosprašení, ale i na tom, jak je variabilní celá populace. Pokud je na lokalitě přítomno více linií, nejsou obvykle zcela izolovány a obraz populace připomíná druhy s vyšším stupněm cizosprašení. Pokud je ale populace reprezentována pouze jednou linií (buď v důsledku založení populace jedním typem nebo po podstatném snížení počtu jedinců na jedinou linii), tak se tato populace jeví značně odlišně od ostatních reprezentovaných jinými liniemi. Jedním z charakteristických znaků čistých linií zmiňovaný v každé učebnici klasické genetiky je jejich nízký vzrůst následovaný heterózním efektem při křížení mezi liniemi.

Samosprašení je velmi časté u jednoletých druhů a v minulosti bylo rozlišováno velké množství těchto linií. Tyto úzce vymezené taxony se nazývají Jordanony podle francouzského botanika C. T. A. Jordana (1814–1897), který byl hlavním zastáncem takto vymezených druhů ve druhé polovině 19. století. Tak bylo v té době rozlišováno více než 70 druhů v rámci dnešního druhu *Capsella bursa-pastoris*, jen v Británii 12 druhů dnes hodnocených jako jeden druh *Senecio vulgaris* a v západní Evropě více než 200 druhů v okruhu *Erophila verna* (Stace 1980).

Protože tyto linie jsou pouze krátkodobé jednotky, bylo od jejich taxonomického rozlišování upuštěno. V současné době je jejich odlišování praktikované pouze ve dvou skupinách, které jsou určitou doménou amatérských botaniků, kteří se hlouběji nezabývají biologickým pozadím odlišovaných jednotek. Jednou z těchto skupin jsou právě kruštíky, druhou takovou skupinou jsou samosprašné kaktusy, zejména šířeji definovaný rod *Rebutia*.

Samosprašné linie jsou tím stálější, čím omezeněji může docházet ke křížení mezi nimi (a následným štěpením ke vzniku zcela nových kombinací). Zcela stálé by byly pouze za předpokladu úplné kleistogamie (tedy by docházelo k opylení při 100 % zavřených květů) nebo za předpokladu, že by každá populace byla tvořena jen jednou linií, kde by výměna pylu mezi homozygotními jedinci nevedla k narušení tohoto extrémně nízkého stupně variability.

Jaká je situace u kruštíků? V poslední době se objevilo několik studií, které všechny dokládají, že naprostá většina autogamických typů nepředstavuje klasické evoluční druhy. Morfologické změny potřebné k přechodu z alogamie k autogamii jsou velmi malé (Richards 1982, Ehlers & Pedersen 2000), tyto změny nejsou v přírodě nijak vzácné, dochází k nim opakovaně a někdy jsou i reversibilní, tedy že autogamický typ „přepne“ způsob

opylování zpátky k alogamnímu (Pedersen & Ehlers 2000, Hollingsworth et al. 2006). Většina obligátních autogamických typů stále produkuje nektar, což dokládá, že ke změně ve způsobu opylování došlo relativně nedávno z entomofilních typů (Richards 1986, Burns-Balogh et al. 1987).

Některé studie se podrobně věnovaly diferenciaci místních typů kruštíků. Isozymová analýza prokázala, že dánský „druh“ *E. renzii* vznikl (a patrně stále ještě vzniká) opakovaně z místních populací druhu *E. helleborine* v důsledku selekce ve prospěch autogamního opylování v podmínkách nepříznivého (vláhově nedostatkového) prostředí (Pedersen & Ehlers 2000). Obdobný původ byl zjištěn i u typu popsáného jako *E. youngiana* (Hollingsworth et al. 2006) a předpokládán je pro *E. pseudopurpurata* (Ehlers & Pedersen 2000). Tato pozorování jsou v souladu i se skutečností, že všechny autogamické druhy se vyskytují uvnitř areálu *E. helleborine*.

Genetické studie ukázaly, že rostliny autogamických typů jsou vysoce homozygotní linie (Hollingsworth et al. 2006), což spolu s ostatními pozorováními odpovídá situaci typické pro Jordanony. Pro řadu autogamických kruštíků je v literatuře udáván jejich charakteristický nižší vzrůst, což opět odpovídá charakteristice čistých linií. Rostliny autogamických typů jsou geneticky bližší místním populacím *E. helleborine* než rostlinám řazeným do stejného autogamického druhu z jiných lokalit, což dokládá, že tyto autogamické typy jsou produkty lokální evoluce z druhu *E. helleborine* a nikoliv potomci jedné autogamické linie (Ehlers & Pedersen 2000, Hollingsworth et al. 2006). Mnohdy se místní autogamické a alogamické typy neliší ani v jediném ze studovaných lokusů (Ehlers & Pedersen 2000). Z výše uvedených pozorování je zřejmé, že tyto autogamické typy nelze hodnotit jako vnitřně jednotné a evolučně odlišné druhy.

Jak píšeme v úvodu tohoto sdělení, rozlišování Jordanonů je anachronismem, který byl již v dalších skupinách rostlin opuštěn, a u kruštíků k tomu dříve nebo později dojde také. To, že jsou dosud jednotlivé autogamické linie kruštíků běžně pojmenovávány jako druhy, je dáno jen jejich relativní vzácností a tím, že jde o orchideje. Kdyby totiž autogamické kruštíky rostly podobně jako druhy *Erophila verna* nebo *Capsella bursa-pastoris* (viz dřívější klasifikace zmíněné výše) na každé mezi, bylo by mnohem více zřejmé, že celková variabilita tvoří jednu bohatou mozaiku morfotypů, jejichž formální odlišování je umělé a zcela nepraktické. Jen relativní vzácnost autogamických kruštíků vyvolává dojem, že se v tomto případě jedná o skupinu popsatelnou v rámci formální klasifikace.

I přes skutečnosti popsané výše se však domníváme, že rozlišování jednotlivých autogamických typů kruštíků není zbytečné. Chceme však upozornit na to, že formální klasifikace autogamických kruštíků, tedy jejich popisování a pojmenování v ranku druhu, není jediným, a už vůbec ne nejvhodnějším způsobem, jak jejich existenci prakticky označovat. Nemyslíme si, že jsou tyto typy souměřitelné s ostatními druhy, a to jak s druhy s vyšším stupněm cizosprašení, tak i s druhy apomiktickými. Bylo by možné je označovat jinak, např. jako morfotypy (tedy např. morfotyp *leutei*, *voethii*, *tallosii*, *pseudopurpurata*, *neglecta* atd.). Proč si ale myslíme, že stojí za to je rozlišovat a jejich výskyt sledovat? U kruštíků dosud nebyly s výjimkou několika málo zahraničních studií studovány mikroevoluční jevy.

Vytipování vhodných populací s výskytem více autogamických druhů kruštíků a případných hybridů mezi liniemi či hybridů mezi autogamickými a alogamickými typy (udávaných i z našeho území, cf. Batoušek 2005) je důležité pro další experimentální práci a k posouzení takových otázek, nakolik jsou linie stabilní, mezi kterými liniemi dochází častěji k hybridizaci (spíše předpokládáme, že to nemusí být stejné), jaká je dědičnost autogamie apod. Jednotlivé linie se mohou lišit např. i fenologickou izolací od ostatních a z tohoto důvodu mohou být stabilnější. Určitým a nepříjemným experimentálním omezením studia kruštíků je obtížnost pěstování ze semen. Zde bychom ocenili informace od kolegů orchidejářů ohledně jejich zkušeností, zda např. zkoušeli kruštíky křížit či je pěstovat ze semen, jaká je doba od vysetí do vykvetení apod. Budeme vděční za upozornění na zajímavé lokality stejně jako za jakékoliv pěstitelské zkušenosti.

F. Krahulec & Z. Kaplan

- Batoušek P. (2005): Klíč k určování druhů rodu *Epipactis* Zinn rostoucích na území České republiky. – *Roetziana*, zvláštní číslo 35: 1–64.
- Burns-Balogh P., Szlachetko D. L. & Dafni A. (1987): Evolution, pollination, and systematics in the tribe Neottieae (Orchidaceae). – *Pl. Syst. Evol.* 156: 91–115.
- Ehlers B. K. & Pedersen H. A. E. P. (2000): Genetic variation in three species of *Epipactis* (Orchidaceae): geographic scale and evolutionary inferences. – *Biol. J. Linn. Soc.* 69: 411–430.
- Holingsworth P. M., Squirrell J., Holingsworth M. L., Richards A. J. & Bateman R. M. (2006): Taxonomic complexity, conservation status and recurrent origins of self-pollination in *Epipactis* (Orchidaceae). – In: Bailey J. P. & Ellis R. G. [eds], *Current taxonomic research on the British and European flora*, BSBI Conf. Rep. 25: 27–44, Botanical Society of British Isles.
- Pedersen H. A. E. P. & Ehlers B. K. (2000): Local evolution of obligate autogamy in *Epipactis helleborine* subsp. *neerlandica* (Orchidaceae). – *Pl. Syst. Evol.* 223: 173–183.
- Richards A. J. (1982): The influence of minor structural changes in the flower on breeding system and speciation in *Epipactis* Zinn (Orchidaceae). – In: Armstrong J. A., Powell J. M., Richards A. J. [eds], *Pollination and evolution*, p. 47–53, Royal Botanic Gardens, Sydney.
- Richards A. J. (1986): Cross-pollination by wasps in *Epipactis leptochila* (Godf.) Godf. s. l. – *Watsonia* 14: 121–128.
- Stace C. A. (1980): *Plant taxonomy and biosystematics*. – Edward Arnold, 279 p.

***Epipactis greuteri* Baumann & Künkele**

C1

59. Orlické podhůří, 5663a, Nové Město nad Metují (distr. Náchod): Peklo, levý břeh Metuje nad osadou Peklo, přímo u vody, u turistického chodníku (2001 leg. *J. Rydlo*, ROZ, det. 2005 P. Batoušek; Batoušek et al. 2006).
68. Moravské podhůří Vysočiny, 6665d, Adamov (distr. Blansko): smrčina na levém břehu potoka při cestě na zříceninu Nový hrad 1,6 km SSZ od soutoku Svitavy a Křtinského potoka, 280 m n. m., 15 rostlin (1929 leg. *J. Jedlička*, GM; 30. 7. 1998 leg. *P. Batoušek*, herb. Batoušek; 2005 not. *P. Batoušek*; Batoušek et al. 2006).
70. Moravský kras, 6666c, Olomučany (distr. Blansko): NPR Habrůvecká bučina, 3 m od silnice Josefův – Olomučany při jižní hranici rezervace, 1 km JV od obce, 4 rostliny (20. 7. 2005 not. *J. Šmiták*; Batoušek et al. 2006).
- 76a. Moravská brána vlastní, 6474b, Štramberk (distr. Nový Jičín): lokalita Bílá hora (557 m), suťový les na jihovýchodním svahu, 480 m n. m. (27. 9. 2001 leg. *M. Sedláčková*, NJM, det. P. Batoušek; Sedláčková & Plášek 2005).

Epipactis albensis* Nováková & Rydlo*C2**

61b. Týnišťský úval, 5861b, Štěnkov (distr. Hradec Králové): na levém břehu Orlice 650 m JJV od mostu přes řeku, 245 m n. m. (14. 8. 2007 leg. *Jan Rydlo*, ROZ).

První nález ve fytogeografickém okrese Dolní Poorličí (61).

Epipactis leptochila* subsp. *neglecta* Kümpel*C1**

20b. Hustopečská pahorkatina, 6968b, Bohuslavice (distr. Hodonín): okraj dubohabřiny nad pravým břehem Kyjovky na úpatí východního svahu kóty 378,2, 1,8 km SSV od kostela, 250 m n. m., 5 rostlin (17. 7. 2005 not. *P. Batoušek & Z. Kežlínek*; Batoušek et al. 2006).

56b. Jilemnické Podkrkonoší, 5360c, Horní Lánov (distr. Trutnov): Bíner, bučina na severním úpatí svahu nad levým břehem Pekelského potoka ca 1,3 km SV od vrchu Špička (614,3 m), 50°38'14" N, 15°40'34" E, 560 m n. m., 2 rostliny (8. 7. 2005 not. *P. Batoušek & J. Šumbera*; Batoušek & Šumbera 2006).

Nový druh pro Čechy.

76a. Moravská brána vlastní, 6474b, Štramberk (distr. Nový Jičín): vrch Kotouč, ve smíšeném porostu lip, jasanů a javorů před památníkem sv. Václava 0,8 km J od kostela, 480 m n. m., 6 rostlin (21. 7. 2004 leg. *P. Batoušek*, herb. Batoušek); bučina pod západním vrcholem 1 km JJZ od kostela, 488 m n. m. (2003 leg. *P. Pavlík*, herb. Pavlík, det. *P. Batoušek*; Batoušek et al. 2006).

76a. Moravská brána vlastní, 6474b, Štramberk (distr. Nový Jičín): vrch Kotouč, NPP Šipka, karpatská dubohabřina s převahou *Tilia cordata* na východním svahu nad hřbitovem, ca 10 m V od lesní cesty souběžně s hranou lomu, 450 m n. m. (18. 7. 1996 leg. *M. Sedláčková*, NJM, det. *P. Batoušek*; Sedláčková & Plášek 2005).

76a. Moravská brána vlastní, 6474b, Štramberk (distr. Nový Jičín): Zámecký vrch (Trůba), lipojasanový lesík na jihozápadním svahu, ca 460 m n. m. (2004 leg. *D. Kvita*, herb. Kvita, det. *P. Batoušek*; Batoušek et al. 2006).

77a. Ždánický les, 6867d, Rašovice (distr. Vyškov): údolí Konůvky, dubohabřina na okraji lesního celku na pravém břehu potoka na úrovni hráze bývalého rybníka 2,2 km JJV od kostela, 280 m n. m., 3 rostliny (17. 7. 2004 not. *P. Batoušek & Z. Kežlínek*; Batoušek et al. 2006).

Batoušek P. & Šumbera J. (2006): Expedice Krkonoše 7. – 8. 7. 2005 – nové nálezy orchidejí. – *Roezliana* 36: 52–54.

Epipactis microphylla* (Ehrh.) Swartz*C1**

77a. Ždánický les, 6868c, Kloboučky (distr. Vyškov): údolí Svatá, západně exponovaný svah u tábora Jitřenka 3,1 km JV od Klobouček, 270 m n. m., 2 rostliny (25. 6. 2005 not. *Z. Kežlínek*; Batoušek et al. 2006).

Epipactis moravica* Batoušek*C1**

20a. Bučovická pahorkatina, 6769d, Divoky (distr. Kroměříž): pobřežní porost pravostranného přítoku Divockého potoka 1,2 km S od obce, 250 m n. m. (31. 7. 2005 not. *S. Hertel*; Batoušek et al. 2006).

Epipactis palustris* (L.) Crantz*C2**

27. Tachovská brázda, 6041b, Mariánské Lázně (distr. Cheb): slatiniště (ve střední části s dominancí rašeliníků) obklopené střídavě vlhkými loukami, které pak dále přecházejí v druhově chudé zmeliorované

louky. Samotná zrašelinělá čočka zaujímá plochu pouze několika desítek čtverečních metrů. Lokalita se nachází 1,4 km SZ od severního konce obce Valy u Mariánských Lázní a 600 m JZ od rozcestí známého pod názvem Lískovec, 49°58'60" N, 12°38'10" E, 574 m n. m. (12. 7. 2005 leg. P. Tájek, herbář Městského muzea v Mariánských Lázních; Tájek 2005).

Populace *E. palustris* zde čítala v letech 2005 i 2006 několik desítek kvetoucích jedinců. Z dalších zajímavých druhů zde roste *Parnassia palustris*, *Carex davalliana* a *Carex pulicaris*.

28d. Toužimská vrchovina, 6042b, Služetín u Poutnova (distr. Karlovy Vary): drobné slatiniště s *Carex pulicaris* a *Parnassia palustris* (ca 15 × 15 m), 1,5 km ZSZ od návesního rybníčku v obci Horní Kramolín a 1,3 km JZ od návesního rybníčku v obci Služetín, 49°59'01" N, 12°39'46" E, 708 m n. m., 5 rostlin (28. 8. 2006 not. P. Tájek, T. Peckert, V. Grulich & A. Vydrová).

Tájek P. (2005): Nová lokalita kruštíku bahenního. – *Arnika* 2/2005: 12–13.

***Epipactis pontica* Taubenheim**

C1

77a. Ždánický les, 6868c, Snovídky (distr. Vyškov): údolí pravostranného přítoku Kyjovky za letním táborem, dubo-habro-bukový porost na dně hluboké erozní rýhy nad levým břehem potoka, 280 m n. m. (23. 7. 2004 not. P. Batoušek; Batoušek et al. 2006).

77a. Ždánický les, 6868c, Kloboučky (distr. Vyškov): údolí Svatá, 1,3 km JJV od hájenky, 0,5 km S od kóty 331,2, JV od ropného vrtu, 260 m n. m., 13 rostlin (28. 7. 2005 not. Z. Kežlínek; Batoušek et al. 2006).

***Epipactis pseudopurpurata* Mered'a**

C1

78. Bílé Karpaty lesní, 7171b, Nová Lhota (distr. Hodonín): v bučině na svahu nad pravým břehem pravostranného přítoku Veličky nad Fojtickým mlýnem 2,3 km SV od kostela, 460 m n. m., 27 rostlin, 1 rostlina = f. *rosea* (14. 8. 2005 leg. P. Batoušek, herb. Batoušek; Batoušek et al. 2006); v bučině nad chatovou kolonií ve Vápenkách vpravo od horního cípu louky při cestě vzhůru, jižně exponovaný svah údolí Veličky, 3 km VSV od kostela, 560 m n. m., 4 rostliny (29. 10. 2005 not. P. Batoušek; Batoušek et al. 2006).

78. Bílé Karpaty lesní, 7172a, Květná (distr. Uherské Hradiště): západní cíp lesa Mandlová, nad levo-břežním svahem erozní rýhy 0,25 km S od soutoku Klanečnice a Svinárského potoka, 375–400 m n. m., 26 rostlin (7. 8. 2005 not. P. Batoušek; Batoušek et al. 2006).

***Epipactis purpurata* Sm.**

C3

63d. Kozlovská vrchovina, 6164b, Opatov (distr. Svitavy): PR Psí kuchyně, u odpočívadla při rozcestí v západní části chráněného území, 49°50'54" N, 16°26'23" E, 550 m n. m., 1 trs se čtyřmi plně kvetoucími lodyhami (27. 7. 2005 foto F. Jetmar); 1 trs se čtyřmi rašícími lodyhami (24. 6. 2006 not. F. Jetmar & P. Novák, později kvete jen 1 lodyha, ostatní zaslhlé); 3 lodyhy (15. 6. 2007 not. F. Jetmar).

V květnu 2007 došlo na lokalitě kruštíku k silnému narušení půdního povrchu přibližováním dřeva. Zásah naštětí populaci minul jen o několik centimetrů, takže v červnu vyrašily tři lodyhy. Ohrožení i nadále představuje zejména pohyb lesní techniky, ale i turistů, případně přísušky či lesní zvěř, která tento druh s oblibou ožírá.

Druh je v této části východních Čech velmi vzácný, pravděpodobně nejbližší roste v Nedošínském háji u Litomyšle, kde jej v roce 2006 pozoroval J. Roleček (in verb.).

P. Lustyk

Epipactis tallosii Molnár & Robatsch

C1

19. Bílé Karpaty stepní, 6971d, Uherský Brod (distr. Uherské Hradiště): na břehu náhonu pod topoly na jižním okraji Slovákých strojřin 2,4 km JJV od nádraží, 225 m n. m. (4. 8. 2004 foto P. Pavelčík, det. P. Batoušek; Batoušek et al. 2006).

Epipogium aphyllum Sw.

C1

88d. Boubínsko-stožecká hornatina, 7048b, Zátoň (distr. Prachatice): osada Kaplice, CHKO Šumava, ve smíšené bučině na břehu lesního potůčku, 550 m SV od kóty 1203 „Červený vrch“, 48°57'47" N, 13°48'9" E, 1095 m n. m., 6 rostlin, největší z nich 14,5 cm (18. 7. 2006 foto D. Půbal; Půbal & Maunová 2007).

88d. Boubínsko-stožecká hornatina, 7048b, Zátoň (distr. Prachatice): osada Kaplice, CHKO Šumava, smíšená bučina v NPR Boubínský prales, na břehu lesního potůčku, 1280 m VSV od kóty 1203 „Červený vrch“, 48°57'58" N, 13°48'43" E, 1010 m n. m., 1 plodná rostlina vysoká 16 cm (20. 7. 2006 foto D. Půbal & L. Ekrt; Půbal & Maunová 2007).

88d. Boubínsko-stožecká hornatina, 7048b, Zátoň (distr. Prachatice): osada Kaplice, CHKO Šumava, v bučině na břehu lesního potůčku, 1120 m V od kóty 1203 „Červený vrch“, 48°57'36" N, 13°48'41" E, 930 m n. m., 2 rostliny, ulomená a kvetoucí vysoká 17 cm (23. 7. 2006 foto D. Půbal; Půbal & Maunová 2007).

88d. Boubínsko-stožecká hornatina, 7048b, Zátoň (distr. Prachatice): osada Kaplice, CHKO Šumava, bučina v oplocené části NPR Boubínský prales, na břehu lesního potůčku, 350 m Z od hráze Boubínského jezírka, 48°58'25" N, 13°48'53" E, 975 m n. m., 1 rostlina vysoká 8 cm (25. 7. 2006 foto D. Půbal; Půbal & Maunová 2007).

88d. Boubínsko-stožecká hornatina, 7048b, Zátoň (distr. Prachatice): CHKO Šumava, mladá podmáčená smrčina, 1350 m SZ od loveckého záměčku v obci, 48°57'9" N, 13°47'7" E, 855 m n. m., 14 rostlin, největší z nich 18 cm (29. 7. 2006 foto R. Maunová; 14. 8. 2006 foto R. Maunová & D. Půbal; Půbal & Maunová 2007).

Sklenobýl bezlistý je z české strany Šumavy od přelomu 18. a 19. století do roku 1995 udáván pouze ze sedmi lokalit (Procházka & Štech 2002, Procházka in Additamenta III.: 87, 2004). Ze zahraniční Šumavy je druh historicky znám jen z bavorské strany. Historické nálezy z Boubínsko-stožecké hornatiny jsou dva a oba se striktně vztahují k hoře Boubín. Vzhledem k tomu, že poslední zde učiněný objev pochází z roku 1946 (Chán 1999), představují tak shora uvedené nálezy znovuobjevení druhu v komplexu Boubína přesně po 60 letech. Současně se tak hora Boubín prozatímně stává jediným recentně známým místem výskytu tohoto druhu po celé Čechy.

D. Půbal & R. Maunová

Procházka F. & Štech M. [eds] (2002): Komentovaný černý a červený seznam cévnatých rostlin české Šumavy. – Správa NP a CHKO Šumava a Eko-Agency KOPR, Vimperk, 140 p.

Půbal D. & Maunová R. (2007): Sklenobýl bezlistý (*Epipogium aphyllum*) po 60 letech opět na Boubíně. – *Silva Gabreta* 13: 7–14.

Equisetum variegatum* Weber & Mohr*C1**

- 84a. Beskydské podhůří, 6378a, Trinec (distr. Frýdek-Místek): část Dolní Lištná, severovýchodní části odkaliště pod Babí horou (kóta 492,0), 49°40'58" N, 18°42'5" E, 390 m n. m. (2003 not. *M. Roháčová*; 11. 9. 2006 leg. *D. Hlisenkovský*, FMM).
- 84a. Beskydské podhůří, 6276d, Horní Domaslavice (distr. Frýdek-Místek): ve středu šterkopiskového lomu, 49°41'39" N, 18°28'26" E, 330 m n. m. (13. 6. 2006 not. *P. Chytil & D. Hlisenkovský*).

Tyto další dvě lokality doplňují četné nálezy z Podbeskydské pahorkatiny (řečiště v NPP Skalická Morávka, Žermanický lom, Dobrá u Frýdku, Satina v Malenovicích atd., vše FMM; Burša 1974, Vrubel & Hlisenkovský 2005).

Na již nevyužívaném odkališti v Dolní Lištné roste druh roztroušeně spolu s *E. ramosissimum* na ploše několika desítek metrů čtverečních a zdá se být ohrožen vysycháním usazených kalů. Na druhé lokalitě v Horních Domaslavicích byla přeslička různobarvá spatřena jen na ploše zhruba 1 m², kde čelí rychlé sukcesi – zvláště zarůstání bujným *Cytisus scoparius*.

D. Hlisenkovský

Burša E. (1974): Zajímavá lokalita v okolí Žermanické přehrady. – Pobeškyd 2: 8–10.

Vrubel Z. & Hlisenkovský D. (2005): Přehled kaprad'orostů (Pteridophyta) volně rostoucích v devíti kvadrantech a přílehlém území na východě Moravskoslezského kraje za období let 1995–2004. – Pr. Stud. Muz. Beskyd, přír. vědy, 15: 141–156.

***Erechtites hieraciifolia* (L.) DC.**

- 20b. Hustopečská pahorkatina, 6968c, Dražůvky (distr. Hodonín): stará mýtina neúspěšně osazovaná duby V od silnice Strážovice – Archlebov, 1,15 km JV od kostela v obci, 308 m n. m. (2. 9. 2005 leg. *J. Čáp*, herb. Čáp).

Podle zpracování druhu v Květeně ČR je to druhý údaj pro fytochorion Hustopečská pahorkatina (Dvořáková in Slavík & Štěpánková 2004: 281). V uvedeném zpracování není také zmíněn publikovaný výskyt ve fytochorionu Moravské podhůří Vysočiny (68) u obce Podmolí na Znojemsku (Čáp: *Zprávy Čes. Bot. Společ.* 28 (1993): 34, 1994).

J. Čáp

54. Ještědský hřbet, 5255a, Kryštofovo Údolí (distr. Liberec): upravovaná lesní cesta od Buku republiky do obce, 1 km JVV od vrchu Vápenný (789,7 m), 50°47'17" N, 14°54'46" E, 575 m n. m. (8. 9. 2007 leg. *P. Petřík*, herb. Petřík).
54. Ještědský hřbet, 5255a, Kryštofovo Údolí (distr. Liberec): upravovaná lesní cesta od Buku republiky do obce, 1,4 km JV od vrchu Vápenný (789,7 m), 50°46'50" N, 14°54'48" E, 580 m n. m. (8. 9. 2007 leg. *P. Petřík*, herb. Petřík).
- 74b. Opavská pahorkatina, 6075c, Kozmice (distr. Opava): okraj paseky v lese „Bor“, u modře značené turistické cesty asi 2,5 km SSV od kostela v obci, 275 m n. m. (6. 9. 2003 leg. *V. Koutecká*, CBFS et herb. P. Koutecký).
75. Jesenické podhůří, 6174a, Hrabyně (distr. Opava): paseka ca 1,5 km Z od obce, 315 m n. m. (21. 9. 2003 leg. *K. Boublík*, herb. Boublík).
90. Jihlavské vrchy, 6957a, Kaproun (distr. Jindřichův Hradec): při úzkokolejně železniční trati asi 1,6 km SZ od vsi, několik exemplářů, 630 m n. m. (22. 9. 2007 leg. *K. Boublík*, herb. Boublík).

Nový druh pro výše uvedené fytochoriony (s výjimkou Jesenického podhůří) a zároveň pro celé severní Čechy. V Ještědském hřbetu byl starčkovec jestřábníkolistý zavlečen bezesporu až v posledních letech, protože v tomto území nebyl předtím zaznamenán ani přes intenzivní floristický výzkum (Dvořáková in Slavík & Štěpánková 2004: 281). Obě lokality v Ještědském hřbetu jsou od sebe vzdálené téměř 1 km a vždy na nich rostl pouze jeden jedinec. První lokalita byla zničena sběratelem z důvodu dokladování sběru.

P. Petřík & K. Boublík

***Erigeron muralis* Lapeyr.**

37c. Nezdičké vápence, 6847b, Nezdice (distr. Klatovy): opuštěný vápencový lom na JV svahu lesnatého návrší 0,5 km SSZ od obce, 640 m n. m. (27. 8. 2004 leg. R. Paulič, CB, rev. O. Šída).

Turan pozdní nebyl z Nezdičských vápenců dosud uváděn (cf. Šída 2000).

Šída O. (2000): *Erigeron acris* agg. v České republice a na Slovensku. – Zprávy Čes. Bot. Společ. 35: 1–33.

***Eriophorum latifolium* Hoppe**

C2

28d. Toužimská vrchovina, 6042b, Ovesné Kladruby (distr. Cheb): nekosená rašelinná louka s *Carex davalliana*, *C. pulicaris*, *Parnassia palustris*, 1 km V od nádraží v obci, 49°57'26" N, 12°47'58" E, 696 m n. m., desítky rostlin (21. 6. 2005 not. P. Tájek). Lokalita je součástí evropsky významné lokality Ovesné Kladruby-Horní Kramolín vymezené k ochraně hnědáka chrastavcového (*Euphydryas aurinia*).

***Erysimum hieracifolium* L.**

C4b

39. Třeboňská pánev, 7155a, Suchdol nad Lužnicí (distr. Jindřichův Hradec): v kolejišti v železniční stanici Suchdol nad Lužnicí zastávka, 49°54'08" N, 14°53'44" E, 455 m n. m. (21. 5. 2005 leg. P. Koutecký, herb. P. Koutecký).

Druh není, ani jako neofyt, v Květeně ČR (Štěpánek in Hejny & Slavík 1992) z Třeboňské pánve uváděn.

***Euphrasia slovac* (Yeo) Holub**

C1

82. Javorníky, 6675c, Nový Hrozenkov (distr. Vsetín): údolí Malá Vranča, bývalá pastvina na severozápadním svahu vrchu Kotlina, ca 4 km J od kostela v obci, ca 650–700 m n. m. (9. 8. 1996 leg. M. Dančák, OL, rev. P. Lustyk & B. Trávníček).

82. Javorníky, 6675c, Nový Hrozenkov (distr. Vsetín): údolí Břežítá, ca 0,7 km JV od autobusové točny, ca 550 m n. m. (2. 6. 2002 leg. J. Pavelka, OL, det. M. Dančák, rev. P. Lustyk & B. Trávníček).

***Filago lutescens* Jord.**

C1

35d. Březnické Podbrdsko, 6650c, Velké Nepodřice (distr. Písek): úhor s dominantními druhy *Apera spica-venti*, *Coryza canadensis* a *Filago arvensis* při JV okraji lesa 0,75 km SSV od kaple v osadě, 49°19'25" N, 14°04'43" E, 450 m n. m., ojedinele (22. 8. 2006 leg. V. Chán, P. Leischner & R. Paulič, CB, rev. M. Štech).

35d. Březnické Podbrdsko, 6650c, Dobeš (distr. Písek): písčité severní okraje ovesného pole při jižním úpatí lesa „Kuchyňka“ (kóta 438,1) 0,9 km SZ od kostela v obci, 49°18'04" N, 14°02'21" E, 422 m n. m., desítky rostlin (19. 8. 2006 leg. R. Paulič & P. Leischner, CB, PRC, rev. M. Štech).

Bělolist žlutavý se na lokalitě u obce Dobeš vyskytuje v zajímavém společenstvu společně s druhy jako je *Anthemis arvensis*, *Aphanes arvensis*, *Filago arvensis*, *Gnaphalium uliginosum*, *Gypsophila muralis*, hojně *Herniaria hirsuta* (cf. Paulič et al. 2007), *Lycopsis arvensis*, *Polygonum aviculare*, *Scleranthus annuus*, *Setaria viridis* a *Vulpia myuros*. V jižní části Břežnického Podbrdská bude tento druh v současnosti patrně více rozšířený, jak tomu naznačují nové nálezy (cf. Paulič in Additamenta V.: 207, 2006). V srpnu 2006 se podařilo ověřit výskyt na lokalitě u osady Slatina blíže Štěkně (okraj obilného pole na JV úpatí lesa na kótě 499,4 m SV od osady) objevený v r. 1996 V. Žílou (cf. Chán 1999: 105), bělolist se zde tehdy vyskytoval v několika exemplářích, při ověření v roce 2006 jsme zde zaznamenali několik stovek rostlin.

R. Paulič & P. Leischner

37f. Strakonické vápence, 6749b, Řepice (distr. Strakonice): výslunné jihozápadní okraje lesa na vrchu Jaslov (kóta 521,1) SZ od obce, hlinitopísčité půda, 440 m n. m., 49°17'06" N, 13°55'31" E, roztroušeně (17. 7. 2007 leg. R. Paulič, CB, rev. M. Štech).

Bělolist žlutavý nebyl dosud z fytogeografického podokresu Strakonické vápence znám (cf. Chán 1999).

R. Paulič

41. Střední Povltaví, 6152b, Petrov (distr. Praha-západ): suchá louka na mělké půdě 0,7 km JV od obce, několik desítek až stovek rostlin, 300 m n. m. (29. 7. 2007 leg. K. Boublik, CB).
41. Střední Povltaví, 6152d, Krňany (distr. Benešov): pastvina jižní expozice na mělké půdě podél lesního okraje, ca 0,8–0,9 km ZJZ od centra vesnice Teletín, 49°49'35" N, 14°27'35" E, spolu s *Filago arvensis* (14. 8. 2007 leg. L. Kirschnerová & J. Kirschner, PRA–0351). Od roku 2004, kdy byla lokalita objevena, bylo každoročně zaznamenáno několik tisíc jedinců.
41. Střední Povltaví, 6152d, Vysoký Újezd (distr. Benešov): okraj lesa ca 0,3 km ZJZ od osady Lhota, 49°48'30" N, 14°29'04" E, 460 m n. m., 15–20 rostlin (2004 not. L. Kirschnerová & J. Kirschner).
41. Střední Povltaví, 6153c, Netvořice (distr. Benešov): suchý trávník na jižním svahu vrchu Hůrka mezi polem a lesem, ca 0,3 km VJV od osady Dunávičky, 49°48'53" N, 14°33'36" E, 340 m n. m., ca 150 rostlin, zčásti přímo mezi okrajovými rostlinami kukuřice (2004 not. L. Kirschnerová & J. Kirschner).
- 74b. Opavská pahorkatina, 5972c, Úvalno (distr. Krnov): pastviny jižních svahů nad pravým břehem potoka Čížina, SZ od osady Pochěž, ca 0,7 km JZ od vrchu Žezulka (397 m), 360 m n. m. (18. 6. 1996 leg. M. Sedláčková, NJM, rev. M. Štech; Sedláčková & Plášek 2005). Jedná se o upřesněnou lokalizaci, v původní publikaci je tento výskyt vztažen k obci Úblo [eds].

Paulič R., Leischner P. & Soukup M. (2007): *Herniaria hirsuta* L. – průtřízník chlupatý. – In: Chán V., Lepší M. & Lepší P., Nálezy zajímavých a nových druhů v květeně jižní části Čech XIII., Sborn. Jihočes. Muz. České Budějovice, přír. vědy, 47 (in press).

Filipendula vulgaris Moench

37f. Strakonické vápence, 6749a, Drouzetice (distr. Strakonice): při jižním okraji malého borového lesíka v polích na návrší 250 m J od rybníka v obci, vápenc, ca 470 m n. m., několik desítek rostlin spolu s *Allium vineale*, *Scabiosa columbaria*, *Trifolium alpestre* etc. (29. 7. 2004 leg. R. Paulič, CB).

V jižní části Čech velmi vzácný druh, který nebyl dosud ze Strakonických vápenců znám (cf. Chán 1999). Nejblíže k tomuto novému nalezišti byly zaznamenány lokality v Březnickém Podbrdsku a jedna izolovaná lokalita, která ležela u dvora Chrást blíže Horažďovic ve fyto geografickém podokrese Horažďovicko (cf. Vaněček 1969). Lokalita u Drouzetic patrně naznačuje spojnici výskytů mezi výše uvedenými fyto geografickými podokresy.

R. Paulič & V. Chán

Vaněček J. (1969): Květena Horažďovicka. – Plzeň, 272 p.

***Fumaria schleicheri* Soyer-Willemet**

38. Budějovická pánev, 7052b, České Budějovice: paty zdí domů v ulici Antonína Sovy v západní části města, asi 20 trsů, 385 m n. m. (červen 2005 leg. P. Koutecký, herb. P. Koutecký).

Tento teplomilný druh je do chladnějších území jen vzácně a asi jen přechodně zavlékán. Na uvedené lokalitě se ale pravděpodobně nějakou dobu udrží, na stejném místě byly v květnu 2006 pozorovány četné semenáčky. Na Českobudějovicku byl v minulosti nalezen jedinkrát v roce 1991 na nádraží v Ražicích (Chán 1999), v Květeně ČR (Smejkal in Hejný & Slavík 1988) není z tohoto fyto geografického okresu vůbec uváděn.

P. Koutecký

***Gagea bohemica* (Zauschner) J. A. Schultes & J. H. Schultes**

C2

68. Moravské podhůří Vysočiny, 6862d, Mohelno (distr. Třebíč): travnatý pahorek se skalkou v polích, ca 2,2 km ZJZ od kostela v obci, 404 m n. m. (6. 4. 2006 not. L. Čech).

68. Moravské podhůří Vysočiny, 6962c, Biskupice (distr. Třebíč): stepní strážka se skalkami nad levým břehem potoka u vtoku do rybníka, ca 1,1 km SSV od kostela v obci, 415 m n. m. (25. 3. 2003 leg. L. Čech, herb. Čech).

Lokality nejsou uvedeny v jinak vyčerpávajícím článku B. Gruny (Gruna 1995). V případě nálezu u Biskupic se zřejmě jedná o nejvíce na západ vysunutou populaci druhu v údolí Rokytné.

L. Čech

Gruna B. (1995): Rozšíření křivatce českého (*Gagea bohemica*) na Moravě. – Přírod. Sbor. Západo-morav. Muz. v Třebíči 20: 23–30.

***Gagea villosa* (M. Bieb.) Sweet**

C2

35d. Březnické Podbrdsko, 6450c, Dolní Nerestce (distr. Písek): kamenitá strážka s vykáčeným akátovým porostem u transformátoru blíže západního okraje osady, 430 m n. m., přes 100 kvetoucích rostlin (6. 4. 2007 not. P. Leischner).

36b. Horažďovicko, 6648a, Velký Bor (distr. Klatovy): vykáčený akátový porost na jižním svahu návrší s budovou Kampelíčky v obci, 450 m n. m. (7. 4. 2005 leg. V. Chán, P. Leischner & R. Paulič, CB).

36b. Horažďovicko, 6648d, Komušín (distr. Klatovy): okraje malého lesíka na návrší při silnici 2, 1 km J od osady, 425 m n. m. (7. 4. 2005 leg. V. Chán, P. Leischner & R. Paulič, CB).

- 37b. Sušicko-horažďovické vápence, 6648c, Horažďovice (distr. Klatovy): výslunný trávník na jižním svahu vápencového návrší „Na hrádku“ (kóta 449) nad silnicí směr Střelské Hoštice, VJV od města, 425 m n. m., vzácně (12. 5. 2006 not. *R. Paulič*).
- 37b. Sušicko-horažďovické vápence, 6747a, Dobříšín (distr. Klatovy): meze na JV svahu vrcholové části návrší Minovka (kóta 555,7) ZJZ od obce, 550 m n. m., vzácně (20. 4. 2006 leg. *R. Paulič & P. Leischner*, CB).
- 37b. Sušicko-horažďovické vápence, 6747a, Sušice (distr. Klatovy): křovinatá mez na SV svahu návrší „Ostrá“ (kóta 550) 1 km SV od železničního nádraží Sušice, ca 500 m n. m. (20. 4. 2006 not. *R. Paulič & P. Leischner*).
- 37b. Sušicko-horažďovické vápence, 6747b, Rabí (distr. Klatovy): pastviny a výslunné jižní meze na návrší SZ od návrší Spravedlnost (kóta 563,4) 0,8 km SZ od středu obce, 510 m n. m., roztroušeně (20. 4. 2006 leg. *R. Paulič & P. Leischner*, CB).
41. Střední Povltaví, 6351c, Solenice (distr. Příbram): teplomilná doubrava a akátiny na strmých jižních svazích vrchu Na altánku (kóta 516,1) nad levým břehem Vltavy SSV od obce, 290–490 m n. m., stovky sterilních rostlin, pouze několik kvetoucích (31. 3. 2007 leg. *V. Chán, P. Leischner, R. Paulič & V. Žíla*, CB).
41. Střední Povltaví, 6550b, Nevězice (distr. Písek): výslunná jižní stráž nad levým břehem potůčku při jihovýchodním okraji obce, 49°28'30" N, 14°09'13" E, 430 m n. m., vzácně (31. 3. 2007 not. *V. Chán, P. Leischner, R. Paulič & V. Žíla*).

Křivatec rolní bude ve fytogeografickém podokresu Horažďovicko patrně hojnější, neboť zde existuje velké množství příhodných biotopů. Na nedalekých Strakonických vápencích a v severní části Volyňského Předšumaví je v současnosti známo velké množství nově objevených lokalit (not. *R. Paulič & P. Leischner* 2002–2007), v těchto fytochorionech má křivatec rolní patrně nejhojnější výskyt v území jižních Čech.

R. Paulič

67. Českomoravská vrchovina, 6659b, Jihlava: travnatý žleb v polích ca 1 km JJZ od náměstí, 520 m n. m. (10. 4. 2001 leg. *L. Čech*, MJ).

***Galeopsis angustifolia* Ehrh.**

C3

- 36a. Blatensko, 6549c, Mačkov (distr. Strakonice): na železniční trati 100 m ZSZ od železniční zastávky Mačkov, ca 470 m n. m. (24. 8. 2006 leg. *R. Paulič*, CB).
- 36a. Blatensko, 6649b, Rojice u Radomyšle (distr. Strakonice): na železniční trati u západního břehu rybníka Milavy ca 1 km SV od osady, 460 m n. m., několik rostlin (23. 8. 2003 leg. *R. Paulič*, CB).

Konopice úzkolistá nebyla dosud z Blatenska udávána (cf. Chán 1999; cf. Slavíková in Slavík 2000). V jižní části Čech je v současnosti registrováno mnoho lokalit na železničních náspech a tratích, a to především na hlavní trati Plzeň–Strakonice–Protivín–České Budějovice. Přirozené výskyty existují patrně jen na výchozech vápenců v oblasti Sušicko-horažďovických a Strakonických vápenců.

R. Paulič

***Galium rivale* (Sibth. & Sm.) Griseb.**

75. Jesenické podhůří, 6070d, Valšov (distr. Bruntál): příkop cesty a okraj lesa u jezu na řece Moravici nad soutokem s Kočovským (Důlním) potokem, asi 1,4 km JV od železniční stanice v obci, 510 m n. m. (6. 8. 2006 leg. *P. Koutecký*, CBFS et herb. *P. Koutecký*).

75. Jesenické podhůří, 6171a, Roudno (distr. Bruntál): prameniště v loukách asi 1,9 km JV od kostela v obci, 49°53'21" N, 17°32'03" E, 600 m n. m. (10. 8. 2005 leg. P. Koutecký, CBFS et herb. P. Koutecký).
75. Jesenické podhůří, 6173c, Žimovice (distr. Opava): příkop asfaltové cesty na pravém břehu Moravice, asi 0,6 km J od obce, u odbočky žlutě značené turistické cesty z asfaltky do obce, 290 m n. m. (7. 8. 2005 leg. P. Koutecký, CBFS et herb. P. Koutecký).

Z Jesenického podhůří je druh udáván pouze od Vrbna pod Pradědem (Štěpánková in Slavík 2000) a je zde skutečně vzácný. Uvedené tři nové lokality naznačují pronikání druhu podél Moravice z Opavska (kde již má víceméně souvislý výskyt) do centra Nížkého Jeseníku.

P. Koutecký

Geranium divaricatum Ehrh.

C1

32. Křivoklátsko, 6048b, Týřovice (distr. Rakovník): NPR Týřov, jižní svah Týřovické skály, 49°59'03" N, 13°47'46" E, 380 m n. m. (13. 7. 2004 leg. P. Petřík, herb. Petřík).

Při pravidelném monitoringu stepní vegetace v NPR Týřov v roce 2004 objevil první ze spoluautorů této poznámky rozsáhlou populaci kakostu rozkladitého čítající desítky rostlin. Kakost tam rostl jednak na jemné pohyblivé suti z jemnozrnného paleoandezitu (vegetaci lze klasifikovat jako asociaci *Galeopsietum ladani*) a dále rostl na přechodu do teplomilné doubravy v lemovém společenstvu klasifikovatelném jako *Origanum-Vincetoxicetum*. Níže uvádíme dva fytoocenologické snímky, které spolu bezprostředně sousedí. V následujících letech ani po opakovaném průzkumu nebyl tento kakost již potvrzen.

Slavík (1997) v Květeně ČR z fytogeografického okresu Křivoklátsko uvádí *Geranium divaricatum* od Druztové, z hradu Vížka (pravděpodobně se jedná pouze o jedinou lokalitu hradu Vížka u Druztové) a od Sýkořic. Výskyt kakostu rozkladitého nebyl potvrzen v letech 1979–1989 při práci na prvním dílu Květeny Křivoklátska (Kolbek et al. 1999). V druhém díle (Kolbek et al. 2001) je uveden ve výčtu dlouho nepotvrzených taxonů, které jsou udávány v literatuře nebo doloženy herbářovými položkami. V prvním dílu (Kolbek et al. 1999) však chybí odkaz na literaturu. Údaj od Sýkořic pochází z 80.–90. let minulého století, kdy kakost rozkladitý našel J. Štěpánek v sekaném trávníčku v nově upravované ulici v jižní části obce (J. Štěpánek in verb.).

NPR Týřov, jižní svah Týřovické skály, jemná paleoandezitová suť, 28 m², 380 m n. m., sklon 34°, jižní expozice, 49°59'03" N, 13°47'46" E, 14. 7. 2004 T. Černý & P. Petřík (prac. čís. 209/04, Turboveg 570318).

- E1 (60 %): *Fragaria vesca* 2m, *Galeopsis ladanum* 2m, *Geranium divaricatum* 2b, *Geum urbanum* 2m, *Fallopia convolvulus* 1, *Geranium robertianum* 1, *Impatiens parviflora* 1, *Origanum vulgare* 1, *Poa nemoralis* 1, *Vincetoxicum hirsutinaria* 1, *Viola tricolor* subsp. *saxatilis* 1, *Acinos arvensis* +, *Arenaria serpyllifolia* agg. +, *Artemisia absinthium* +, *Astragalus glycyphyllos* +, *Brachypodium pinnatum* +, *Carex muricata* agg. +, *Chenopodium hybridum* +, *Clinopodium vulgare* +, *Fraxinus excelsior* juv. +, *Galeopsis pubescens* +, *Geranium columbinum* +, *Hypericum perforatum* +, *Lapsana communis* +, *Poa angustifolia* +, *Rosa canina* agg. juv. +, *Senecio viscosus* +, *Stellaria holostea* +, *S. media* +, *Tanacetum corymbosum* +, *Torilis japonica* +, *Urtica dioica* +, *Vicia tetrasperma* +, *Viola odorata* +, *Ajuga*

genevensis r, *Carduus nutans* r, *Cuscuta epithymum* r, *Elymus caninus* r, *Myosotis arvensis* r, *Polygonatum odoratum* r, *Prunus spinosa* juv. r, *Scleranthus perennis* r, *Securigera varia* r, *Taraxacum* sect. *Erythrosperma* r, *Valerianella locusta* r, *Veronica arvensis* r, *V. chamaedrys* r. – E₀ nevyvinuto.

NPR Týřov, jižní svah Týřovické skály, lem teplomilné doubravy, 20 m², 380 m n. m., sklon 32°, jižní expozice, 49°59'03" N, 13°47'46" E, 14. 7. 2004 J. Kolbek (prac. čís. 87/04).

E₁ (85 %): *Poa angustifolia* 2a, *P. nemoralis* 2a, *Melica transsilvanica* 1, *Mycelis muralis* +, *Fragaria viridis* 3, *Geranium divaricatum* 2m, *Artemisia absinthium* 1, *Viola tricolor* subsp. *saxatilis* 1, *Potentilla argentea* +, *Geranium columbinum* 1, *Origanum vulgare* 2a, *Vincetoxicum hirundinaria* 2m, *Betonica officinalis* +, *Allium oleraceum* +, *Pyrethrum corymbosum* +, *Euphorbia cyparissias* 1, *Aurinia saxatilis* r, *Fallopia convolvulus* +, *Rosa* sp. +, *Brachypodium pinnatum* 1, *Ajuga genevensis* +, *Arenaria serpyllifolia* agg. +, *Carex muricata* agg. +, *Festuca ovina* +, *F. valesiaca* +, *Galeopsis ladanum* +, *Galium aparine* +, *G. glaucum* +, *Geum urbanum* +, *Valerianella locusta* +, *Veronica chamaedrys* +, *Vicia tetrasperma* +, *Festuca rupicola* r, *Galeopsis pubescens* r, *Polygonatum odoratum* r, *Potentilla recta* r, *Silene nutans* r. – E₀ nevyvinuto (jen na kamenech).

P. Petřík, T. Černý & J. Kolbek

55d. Trosecká pahorkatina, 5456c, Dneboh (distr. Mladá Boleslav): PR Příhrazské skály, Hrada, na sprašové návěži na jižně orientovaných hranách skal mezi Drábskými světničkami a Klamornou (2. 5. 1999 leg. M. Řezáč, PRC); v okrajové, ruderalizované části xerotermního trávníku na svahu nad skalní hranou nad osadou Kavčina, 1 km ZJZ od restaurace Na Krásné vyhlídce, 8 fertilních rostlin (25. 6. 2005 leg. M. Ducháček & A. Hájek, PR; A. Hájek, HR; Hájek in Samková 2007); v křovinách v sousedství místa sběru z r. 2005 ca 20 exemplářů a několik o asi 20 m dále k SSZ, 50°31'45" N, 15°02'01" E, v okrajové části xerotermního trávníku nebyl druh v r. 2007 nalezen (10. 5. 2007 leg. A. Hájek & D. Vacková, HR).

Nezávisle na sobě byl v poslední době v rozmezí devíti let kakost rozkladitý opakovaně sbírán u Dnebohu, pravděpodobně na zcela shodném místě. Z území Českého ráje jde o první nález doložený herbariovým sběrem (cf. Slavík 1997: 213), od nedaleké obce Březi-na je však znám již z druhé poloviny 19. století Sekerův literární údaj (Čelakovský 1877: 519). Je docela dobře možné, že rovněž tento Sekerův údaj se vztahuje ke stejné lokalitě v Příhrazských skalách. Václav Sekera (*1815, †1875), ostatně jako většina floristů té doby, totiž uváděl lokalizaci svých nálezů jen velmi hrubě, často uváděl např. „München-grätz“, kde jako lékárník působil. Považovat takovýto typ údajů za přesné místo nálezu určitě nelze, je nutné vždy počítat se širším okolím. *Geranium divaricatum* je navíc druh, který se vyznačuje dlouhodobou vazbou (s periodickým výskytem) na určitou konkrétní lokalitu. Lze to doložit např. více než 100 let trvajícím výskytem na zřícenině hradu Bezděž, Zvíkov, nebo na skalách v údolí Divoké Šárky. Umožňuje mu to desítky let vytrávající klíčivost semen uložených v půdě, které dovedou trpělivě čekat na svou šanci. Ukázkovým příkladem takové schopnosti byl náhlý výskyt (ca po 25 letech) na skalním svahu pod hradem ve Vimperku, kde jej po předchozí razantní terénní úpravě svahu pozoroval ve velkém množství v letech 1995–1998 F. Procházka (cf. Procházka 2002: 116).

J. Hadinec

87. Brdy, 6249a, Neřežín (distr. Beroun): jižně orientovaný svah kamenného moře hned pod zříceninou hradu Valdek, ojedinele na mělké vrstvě zeminy pokrývající plochý kámen, ca 1,5 km JJV od osady,

555–560 m n. m. (2. 11. 2000 leg. R. Hlaváček, HOMP); přistíněná horní hrana kamenného moře s velkými slepencovými hranáči na jižně orientovaném strmém svahu pod pěšinou podél jižní hradby zříceniny hradu Valdek, ca 1,5 km JJV od osady, 49°46'28" N, 13°53'35" E, 550–555 m n. m., menší porost (asi 1 m²) na přistíněném plochém a velmi mělce zazemněném povrchu velkého slepencového hranáče a několik navazujících rostlin kořenujících níže v listím zasypaných štěrbinách a na přistíněných ploškách velkých hranáčů (23. 7. 2004 leg. R. Hlaváček, HOMP).

Oba údaje se vztahují k téže lokalitě. Netypická na podzim kvetoucí rostlina zde byla sbírána již v roce 2000. Definitivně byla určena až po nálezů dobře vyvinutých exemplářů, které byly sbírány na téže lokalitě v roce 2004. Jedná se o první známý a doložený výskyt druhu v oreofytiku (cf. Slavík 1997). Oproti obvykle preferovaným bazičtějším substrátům zde roste na kyselých kambrických slepencích.

R. Hlaváček

Čelakovský L. (1877): Prodromus květeny české. Vol. 3. – In: Arch. Přírod. Výzk. Čech, sect. 3a: 385–682, Praha.

Procházka F & Štech M. [eds] (2002): Komentovaný černý a červený seznam cévnatých rostlin české Šumavy. – Správa NP a CHKO Šumava a Eko-Agency KOPR, Vimperk, 140 p.

Samková V. [ed.] (2007): Výsledky floristického kurzu Východočeské pobočky České botanické společnosti v Českém ráji (24.–26. června 2005). – Východočes. Bot. Zpravod. 7: 2–23.

Kolbek J., Mladý F. & Petříček V. a kol. (1999): Květena Chráněné krajinné oblasti a Biosférické rezervace Křivoklátsko. 1. Mapy rozšíření cévnatých rostlin. – Agentura ochrany přírody a krajiny ČR & Botanický ústav AV ČR, Praha, 300 p.

Kolbek J., Mladý F., Brabec E., Hroudová Z., Kučera T. & Vítková M. (2001): Květena Chráněné krajinné oblasti a Biosférické rezervace Křivoklátsko. 2. Rozbor a syntéza. – Botanický ústav AV ČR, Praha, 132 p.

***Glyceria nemoralis* (Uechtr.) Uechtr. & Körnicke**

C3

51. Polomené hory, 5453c, Dubá (distr. Česká Lípa): potůček u silnice, který teče z vodárny v Vrchovan do Nového Bernštejna, 50°32'55" N, 14°33'04" E, 270 m n. m. (2003 et 2004 leg. T. Rejzek, OL et herb. Rejzek, rev. M. Dančák).

***Goodyera repens* (L.) R. Br.**

C1

26. Český les, 6642b, Pec pod Čerchovem (distr. Domažlice): v kulturním lese (*Picea abies*, *Pinus sylvestris*, *Abies alba*, *Quercus robur*) na východním okraji intravilánu obce, 5 plodných a 25–30 sterilních rostlin (24. 7. 2005 not. J. Sladký; Sladký 2006).

V roce 2007 nebyla na lokalitě nalezena žádná rostlina. Vlivem dlouhotrvajícího suchého a teplého období během roku a především kvůli faktu, že v okolí místa nálezů došlo k těžbě mýtného lesního porostu, se stanovištní poměry fatálně změnily (J. Sladký in verb.).

[eds]

Sladký J. (2006): První nález smrkovníku plazivého *Goodyera repens* (L.) R. Br. v Českém lese. – Calluna, Plzeň, 11: 8.

***Gymnadenia densiflora* (Wahlenb.) A. Dietr.**

C1

63g. Opatovské rozvodí, 6164d, Opatov (distr. Svitavy): mokrá loučka v olšíně Pod Farským lesem 1 km Z od školy v obci, 437 m n. m., 16 kvetoucích rostlin (28. 6. 2003 not. *F. Jetmar*); 41 fertálních a několik sterilních rostlin (5. 7. 2006 not. *F. Jetmar*); 82 fertálních a několik sterilních rostlin (23. 6. 2007 not. *F. Jetmar*).

Pětiprstka hustokvětá byla ve východních Čechách vzácná i v minulosti. Ještě donedávna se zdálo, že v tomto území již není znám žádný její recentní výskyt (cf. Kubát & Jongepierová in Additamenta IV.: 121, 2004) – naposledy byla zaznamenávána zhruba do poloviny 80. let minulého století. V tomto období ještě rostla také na lokalitě objevené J. Holubem v roce 1970 v PR Dubno u České Skalice, ale později zde již nebyla potvrzena (cf. Krahulec in Additamenta V.: 210, 2006). V roce 1994 ji však nalezl F. Krahulec nově na jiném místě v této rezervaci (Krahulec l. c., nesprávně je uveden rok 2004) a později zde např. pozoroval na kosené louce více jak 100 kvetoucích rostlin v roce 2003 *F. Jetmar* (in litt.). Spolu s populací u Opatova tedy dnes známe asi jediné dvě lokality pro celé východní Čechy.

Z Českomoravského meziohří (63) byl druh znám i z dřívějška, např. Česká Třebová (9. 7. 1976 *J. Hadinec & P. Kovář*, MP), mezi Semanínem a Opatovem (12. 8. 1973 *P. Kovář*, MP), Nový rybník (9. 7. 1977 *P. Kovář*, MP), ovšem v následujících letech se již nepodařilo žádný z těchto výskytů ověřit.

Pod Farským lesem byla *Gymnadenia densiflora* objevena v roce 2003 ve fragmentu slatinné loučky (as. *Valeriano dioicae-Caricetum davallianae*), která silně zarůstala rákosem a nálety dřevin (olše lepkavá a krušina olšová). Na přelomu srpna a září 2003 provedli členové ZO ČSOP Rybák Svitavy pokosení rákosu a v říjnu vyřezali olše a část krušín. Opakované kosení v následujících letech (2004, 2005 a dvakrát v roce 2006) mělo na populaci pětiprstky jednoznačně příznivý vliv, neboť jen počet kvetoucích jedinců vzrostl zhruba pětinásobně!

Na lokalitě se vyskytuje také řada dalších zvláště chráněných a ohrožených druhů rostlin, např. *Carex davalliana*, *Dactylorhiza majalis*, *Epipactis palustris*, *Eriophorum latifolium*, *Leucojum vernum*, *Menyanthes trifoliata*, *Thelypteris palustris*, *Salix rosmarinifolia* a *Valeriana dioica*.

P. Lustyk

78. Bílé Karpaty lesní, 7072b, Nová Lhota (distr. Hodonín): louka nad levým břehem levostranného přítoku Veličky 1,8 km VSV od kostela, 430–460 m n. m., ca 50 rostlin (3. 7. 2005 not. *P. Batoušek*); louka nad pravým břehem levostranného přítoku Veličky 1,7–2,2 km VSV od kostela, 440–510 m n. m., hojně (3. 7. 2005 not. *P. Batoušek*; *Batoušek et al.* 2006).
78. Bílé Karpaty lesní, 7171d, Javorník (distr. Hodonín): svahová louka s prameništěm za chatou Megovka, 4,2 km VJV od kostela, 450–475 m n. m., hojně (14. 8. 2005 not. *P. Batoušek*; *Batoušek et al.* 2006).

***Hackelia deflexa* (Wahlenb.) Opiz**

C1

28b. Kaňon Teplé, 5942d, Tisová u Otročina (distr. Karlovy Vary): jižní část PR Údolí Teplé, poblíž skály „Dračí zub“, 450 m SSZ od soutoku Pramenského potoka s Teplou a 170 m JJV od železničního

tunelu, kamenitý svah v jižně orientované stráni k řece Teplé, světlejší sušší les s *Populus tremula*, *Pinus sylvestris*, *Picea abies*, *Corylus avellana*, 50°02'29" N, 12°49'30" E, 600 m n. m., 1 rostlina (11. 7. 2006 not. P. Tájek).

Výskyt *Hackelia deflexa* je z Kaňonu Teplé znám z lokality o ca 1,6 km dále na SSV na podobném stanovišti.

***Hammarbya paludosa* (L.) Kuntze**

C1

52. Ralsko-bezděžská tabule, 5453b, Doksy (distr. Česká Lípa): slatiniště v zalesněné části severní zátoky Máchova jezera, 268 m n. m., 42 kvetoucích jedinců a 4 pahlízy (23. 8. – 1. 9. 2007 foto G. Leugnerová).

Jedná se o nově objevenou, dosud neznámou lokalitu tohoto mimořádně vzácného druhu. Měkkyně bažinná se zde vyskytuje roztroušeně na ploše ca 90 × 35 m, a to buď ve skupinkách nebo jednotlivě, nejčastěji na rašeliníkových bultech. Téměř celou plochu naleziště pokrývá společenstvo rašeliných rákosin. Nejpočetnější výskyt *H. paludosa* se nachází v severozápadní části plochy, kde je řídký bahnitý substrát s hladinou vody sahající až k povrchu a tvoří zde vegetační mozaiku společenstvo as. *Sparganium minimi* s druhy *Sparganium natans*, *Juncus bulbosus*, *Utricularia minor* a výrazné rašeliníkové bulty s *Drosera rotundifolia*, *Oxycoccus palustris*, *Phragmites australis*, *Pinus sylvestris* juv. Na tuto vegetaci pozvolna navazují rašelinné rákosiny s nižší vitalitou *P. australis*. Druhou skladbu doplňují *Carex lasiocarpa*, *Lysimachia thyrsoiflora*, *Potentilla palustris*, *Peucedanum palustre* a také náletové dřeviny *Betula pendula*, *Pinus sylvestris* a *Populus tremula*. Nejdýchodnější část plochy je porostlá hustou rákosinou, v mechovém patru se objevuje *Polytrichum commune*.

Až do této doby byl v ČR potvrzen aktuální výskyt *Hammarbya paludosa* pouze na dvou lokalitách – v PR Mechové údolí u Dolního Žandova a v NPR Břehyně-Pecopala v pobřežních partiích Břežyňského rybníka.

G. Leugnerová

***Heliotropium europaeum* L.**

A1→C1

16. Znojensko-brněnská pahorkatina, 7063c, Želetice (distr. Znojmo): ruderalní plocha před nově postaveným rodinným domem 0,1 km SV od kostela, 48°56'15" N, 16°10'54" E, ca 230 m n. m., 10 plodných rostlin (5. 10. 2007 leg. K. Žáková, BRNU, rev. J. Danihelka).

Otočnik evropský, v ČR považován již za vyhynulý (Procházka 2001), byl nalezen na méně obvyklém ruderalním stanovišti, tedy nikoli ve vegetaci polních plevelů, ve společnosti druhů *Ballota nigra*, *Malva neglecta*, *Mercurialis annua*, *Polygonum aviculare* a *Setaria viridis*, tedy druhů vyskytujících se běžně v okopaninách. Stanoviště není sečeno, je však pravděpodobné, že v následujících letech bude plocha zatravněna. Ještě před dvěma roky se na tomto místě nacházela zatravněná zahrada. V nejbližším okolí na zahradách nebo na polích druh pozorován nebyl.

Přirozený výskyt otočniku v České republice je podle Květeny České republiky (Slavík in Slavík 2000: 182) omezen na jižní Moravu, na xerothermní území od Znojemska a Mikulovska po Moravskokrumlovsko až k Oslavanům a na Hustopečskou pahorkatinu; mapa však byla uveřejněna již dříve (Slavík in Hejný & Slavík 1988: 83). Nejbližší historická naleziště jsou v Oleksovicích a mezi Skalicí a Trstěnicemi; obě jsou vzdálena asi 6 km od místa nynějšího nálezu a otočnik se zde vyskytoval masově (Oborny 1879: 203–204, 1883–1886: 493–494). Ještě na přelomu 19. a 20. století A. Oborny druh na různých jihomoravských lokalitách sbíral (několik dokladů v BRNU). Vratislav Drlík v letech 1950–1954 tento druh na Znojemsku už neznal (Grulich in Drlík et al. 2005: 146) a poslední nález na jižní Moravě pochází z roku 1971 z území jižně od Brna, mezi obcemi Nesvačilk a Těšany. Jinde v ČR byl otočnik zaznamenán jako přechodně zavlečený, avšak i takové nálezy nebyly opakovány po roce 1960 (Slavík in Slavík 2000: 182).

K. Žáková

Drlík V., Grulich V. & Reiter A. (2005): Květena Znojemska 1950–1954. – *Thayensia*, Znojmo, suppl. 1: 7–292.

Oborny A. (1879): Die Flora des Znaimer Kreises. – *Verh. Naturforsch. Ver. Brünn* 17 (1878): 105–304.
Oborny A. (1883–1886): Flora von Mähren und österr. Schlesien. Pars 1–4. – *Verh. Naturforsch. Ver. Brünn* 21 (1882): 1–268, 1883; 22 (1883): 269–636, 1884; 23 (1884): 637–888, 1885 & 24 (1885): 889–1285, 1886.

***Hibiscus trionum* L.**

C1

19. Bílé Karpaty stepní, 6972c, Uherský Brod (distr. Uherské Hradiště): kamenitý břeh nádrže, 2,5 km JJV od železničního nádraží, štěrková půda, 1 kvetoucí rostlina, 210 m n. m. (17. 10. 2006 foto V. Ondrová, det. J. W. Jongepier).

***Hieracium bifidum* Kit.**

C3

37f. Strakonické vápence, 6749b, Domanice (distr. Strakonice): světlý válečkový bor na jižním svahu lesnatého vrchu Ostrý (kóta 522,1) JV od osady, 485 m n. m., vápenc (16. 6. 2006 leg. R. Paulič, CB, det. J. Chrtek jun.).

37f. Strakonické vápence, 6749a, Strakonice: světlé bory na jižním svahu vrchu Ryšovy (kóta 527,1) S od města, 475–500 m n. m., vápenc (1. 6. 2006 leg. R. Paulič, CB, det. J. Chrtek jun.).

Druh ze Strakonických vápenců dosud neudáván (cf. Chrtek jun. in Slavík & Štěpánková 2004).

***Hieracium glomeratum* Froel.**

C4a

75. Jesenické podhůří, 6171a, Roudno (distr. Bruntál): vrch Velký Roudný (780,1), louky na jihozápadním svahu, asi 0,9 km JV od kostela v obci, 49°53'26" N, 17°31'12" E, 740 m n. m. (17. 6. 2005 leg. P. Koutecký, CBFS et herb. P. Koutecký, det. J. Chrtek jun.).

89. Novohradské hory, 7254c, Hojná Voda (distr. České Budějovice): louky a okraj lesa Z od obce, 830 m n. m. (15. 6. 2004 leg. P. Koutecký, CBFS et herb. P. Koutecký, det. J. Chrtek jun.).

Druh není z uvedených fytochorionů v Květeně ČR (Chrtek jun. in Slavík & Štěpánková 2004) udáván.

Hieracium maculatum* Schrank*C4a**

37b. Sušicko-horažďovické vápence, 6648c, Boubín u Horažďovic (distr. Klatovy): světlý bor na jižním svahu vrchu „Svitník“ (kóta 591) ZJZ od osady, 570 m n. m., vápenec, velmi vzácně (3. 7. 2006 leg. R. Paulič, CB, rev. J. Chrtek jun.).

Nový druh pro Sušicko-horažďovické vápence.

Hippuris vulgaris* L.*C1**

4a. Lounské středohoří, 5447d, Čepirohy (distr. Most): zatopený těžební prostor u hájovny Ryzel (Resl) 2 km SZ od obce (2004 leg. J. Rydlo, ROZ; Rydlo 2006).

21a. Hanácká pahorkatina, 6468a, Náměšť na Hané (distr. Olomouc): tůň v podmáčené olšině při východním okraji luk v PR Terezké údolí, 49°35'46" N, 17°2'45" E, 248 m n. m, dva trsy s několika lodyhami (4. 7. 2006 not. M. Krátký).

Druh se v regionu střední Moravy vyskytuje ve šterkovně západně od Hlušovic a je také udáván od Kožušan. Při botanických průzkumech v PR Terezké údolí v letech 2000–2005 nebyla prustka na lokalitě zjištěna a neexistuje ani historický údaj. Pravděpodobně zde byla vysazena, původ rostlin je nejasný, rostliny jsou často prodávány v různých zahradnictvích k výsadbám do zahradních bazéneků.

M. Krátký

Rydlo J. (2006): Vodní makrofyta v Lounském středohoří. – Muz. Součas., ser. natur., 21: 141–159.

Huperzia selago* (L.) Schrank & C. F. P. Martius*C3**

6. Džbán, 5749b, Bílichov (distr. Kladno): v lemu příjezdové cesty do opuštěného zarůstajícího písku na okraji lesa na plošině JZ od kóty Háje (389) SV od obce Líský, bohatě rozvětvený plodný trs na ploše s řídkou vegetací, 50°15'21" N, 13°55'57" E, 380 m n. m. (27. 5. 2004 not. E. Plesková, J. Brabec (leg., PRC), K. Černá, M. Dundr, J. Hadinec, M. Rubíková, V. Somol et al.).

Nalézt vranec jedlový v území českého termofytika, byť se jedná o přechodný výskyt, je záležitost naprosto výjimečné povahy. Jak uvádí Kubát (Kubát in Hejný & Slavík 1988: 190), stalo se tak v historii floristického výzkumu v ČR doposud pouze čtyřikrát. V případě nového nálezu u Bílichova je však navíc pozoruhodné, že toto naleziště leží jen necelé 2 km od místa nálezu jednoho z oněch čtyřech historických záznamů. V roce 1944 našel vranec jedlový ve smrčíně na dně Bílichovského údolí M. Protiva (Protiva 1945: 208). Náš nález o 60 let později na antropicky podmíněném stanovišti byl pouze krátkodobý, o dva roky později již nebyl vranec na lokalitě znovu potvrzen (M. Dundr in verb.). Spolu s vrancem byl v písku v zástinu náletových křovin nalezen v roce 2004 i miniaturní sterilní exemplář kapradiny *Polystichum aculeatum* (leg. K. Černá, PRC), což jen podtrhuje pozoruhodnou souhru okolností v geografickém i časovém prostoru. I tento exemplář však velmi rychle podlehl krajně nepříznivým edafickým a klimatickým podmínkám na lokalitě. Opakovaný nález vrance jedlového u Bílichova doplňuje

početnou skupinu ostatních pozoruhodných výskytů reliktních a montánních druhů rostlin v tomto území, které, přísně vzato, do fytogeografické oblasti termofytika již nepatří. Lesní komplex v okolí Bílichova s výraznou geomorfologií zařiznutých potočních i bezvodých údolí představuje významný ostrůvek chladnomilné květeny v nitru středočeské xerothermní oblasti.

J. Hadinec

- 35a. Holoubkovské Podbrdsko, 6148c, Těškov (distr. Rokycany): ve skupině nízkých náletových smrček v travnatém pruhu v okraji lesní silničky v kulturní smrčině na jižním úbočí vrchu Brno (721 m) asi 2,5 km SZ od obce, ca 600 m n. m., jediný trs (10. 7. 2003 not. J. Šýkorová, J. Hadinec, J. Holá et al.).
- 35d. Březnické Podbrdsko, 6450b, Zalužany (distr. Příbram): opuštěný a zatopený žulový lom „V hromadách“, S od silnice na Kozárovce, na mělce zazemněné drobné terásce severně orientované lomové stěny tvořené kozárovickým granodioritem, ca 1,4 km SV od kostela, 500–510 m n. m. (červenec 2005 foto D. Fischer, det. R. Hlaváček).

Naleziště vrance jedlového mezi obcemi Zalužany a Kozárovce v Březnickém Podbrdsku se nachází velmi blízko hranice s fyt. okresem Střední Povltaví. Další výskyty z fyt. okresu Podbrdsko jsou v Květeně ČSR (Kubát in Hejný & Slavík 1988: 190) uváděny od obcí Drhově a Vráž. V případě Vráže je však zařazení mylné, údaj se vztahuje již k fyt. okresu Střední Povltaví. Oba tyto údaje pocházejí z nepřilíživě spolehlivé Chadtovy Květeny Písecka (Chadt 1884)¹⁾.

Ve většině okolních fytochorionů mezofytika (Příbramské Podbrdsko, Blatensko, Budějovická pánev, Jihočeská pahorkatina) se podle Květeny (Kubát l. c.) vranec jedlový nevyskytuje, uváděn je pouze z rozsáhlého Šumavsko-novohradského podhůří. Několik historických i recentních lokalit je známo z přiléhajícího oreofytika Brd (např. Domin 1903, Hlaváček et al. 1998). Během floristického kursu v Rokycanech (2003) byl vranec

¹⁾ Útlá „Květena Písecká a okolí“ Jana Chadta (*1860, †1925) z roku 1884 určitě nepatří mezi známé regionální české květeny, spíše by se dala hodnotit jako floristická kuriozita. Jednotlivé druhy v ní např. nejsou řazeny podle botanického systému, ale zcela nepřehledně podle měsíců, v kterých rozkvétají – od února do října. Soupis druhů Chadt sestavoval v době svých studií na písecké reálce a využil k němu i údaje řady svých přátel a také „mnoha spisů“ jak v předmluvě uvádí. Údaje „Drhově; Vráž“ o výskytu *Huperzia selago* resp. *Lycopodium selago* na Písecku uvedené v Květeně ČSR (Kubát in Hejný & Slavík 1988: 190) ve fytogeografickém okrese Podbrdsko, Chadt konkrétně převzal z „Popisu les. vycházky do lesů Drhovelských a Vrážských“ od K. Bohdaneckého (str. 43). Kromě samotného názvu tohoto pramene je podezřelý i fakt, že naprosto stejnou lokalizaci najdeme také u druhu *Lycopodium annotinum*. Při pročítání Chadtovy květeny najdeme ovšem i údaje o výskytu takových druhů z Písecka jako jsou např. *Allium strictum*, *Athyrium alpestre*, *Geranium rotundifolium*, *Lactuca saligna*, *Luzula maxima*, *Melandrium viscosum*, *Polygonatum latifolium*, *Ribes petraeum*, *Scorzonera austriaca*, *S. hispanica*, *Stachys alpina* a mnoha dalších. Profesor L. Čelakovský (1887: 31) napočítal druhů této kategorie zhruba šedesát a Píseckou květenou J. Chadta rovnou označil jako „tak nevědeckou a tak plnou nejhrušších omylů, že je pro fytogeografii Čech zcela nepoužitelná“. Uvedeného hodnocení klasika české systematické botaniky bychom se měli rozhodně držet i dnes.

J. Hadinec

jedlový nalezen také v navazujícím Holoubkovském Podbrdsku na Radči (viz lokalita v úvodu). Ačkoliv byl v tomto území zaznamenán již Veselým (1940–1941) na Trhoni u Holoubkova, Kubát (l. c.) jej z Holoubkovského Podbrdsku neuvádí. Zdejší ojedinělý nálezkopíruje obdobný způsob rozšíření v okolních fytochorionech mezofytika (cf. Kubát l. c.), kde se vranec objevuje jen zřídka (Plánický hřeben, lokality viz též Sofron 1976), případně bývá jeho výskyt pouze dočasný a patří již minulosti. Pro Křivoklátsko je uváděn historický výskyt u Skryjí (Kubát l. c.) a doložen (J. Sofron 2006 in verb.) nálezem z údolí Zbirožského potoka (1902 leg. K. Domin, PRC). Dominem (1903) publikovaný údaj se pravděpodobně vztahuje k téže lokalitě. Z Plzeňské pahorkatiny najdeme v Květeně (Kubát l. c.) rovněž jen historický údaj „Hůry u Manětína, 1913“.

Vranec jedlový roste obvykle na přirozených až reliktních stanovištích, jimiž jsou např. vlhké humózní lesy přirozené dřevinné skladby, zpevněné okraje sutí či subalpínské trávníky. V blízkých Brdech osídluje lesním porostem stíněné buližnickové skalky a odtržené skalní bloky nebo slabou vrstvou mulu a polorozložené hrabanky překrytou balvanitou suť, výjimečně rostl i v polštáři ploníku (*Polytrichum commune*) na břehu Třítrubeckého potoka. V polohách vyššího bukového stupně jej můžeme nacházet přímo na půdě smrkových kulticenóz, častěji např. na Šumavě mezi Železnou Rudou a Čertovým jezerem (J. Sofron 2006 in verb.). Lokalita u Zalužan (a podobně rovněž výše uvedená lokalita ze Džbánu) se tomuto schématu stanovišť zcela vymyká, neboť zde vranec osídluje vyložené druhotný antropogenní útvar, kterým je stěna žulového lomu. Lom byl založen v 80. letech 19. století (Hejtmán 1948), takže podmínky vhodné pro uchycení vrance zde vznikly nejdříve zhruba před jedním stoletím.

R. Hlaváček

51. Polomené hory, 5452a, Úštěk (distr. Litoměřice): travnatý svah pod hradbami v areálu hradu Helfenburk (Hrádek), ca 290 m n. m., (září 2005 leg. „správce hradu“, rev. K. Kubát).

Hrad je pečlivě udržován, především jsou odstraňovány dřeviny, které by mohly narušovat zdivo. Při těchto úpravách bylo nalezeno a správci objektu správně určeno několik rostlin *Huperzia selago*. Ze širokého okolí Úštěku nejsou známé žádné recentní lokality.

K. Kubát

- 53c. Česкодubská pahorkatina, 5355d, Sovínky (distr. Mladá Boleslav): polykormon plodných rostlin ve smíšené tyčkovině při horní hraně údolního svahu nad levým břehem Mohelky asi 400 m S od obce, v okolí vystupují jemně zrnité, vápnité, řídkěji slínité turowské pískovce, méně křemenné pískovce, 50°35'55" N, 14°58'42" E, asi 325 m n. m. (12. 11. 2005 leg. P. Petřík, herb. Petřík, rev. O. Šída).

Pozoruhodný nálezk vrance jedlového ve fytogeografickém okrese Podještědí, který byl publikován, přesněji vyjmenován ve výčtu druhů z lokality uvedené jako „skalní útvary mezi obcemi Buda a Sovínky“ v článku o teplomilné vegetaci v povodí Mohelky (Petřík et al. 2005: 225). V takové práci a ve společenstvu s pýchavou vápnomilnou by uvedený druh málokdo hledal, tiskařský šotek by byl uvěřitelnější. Údaj „Český Dub“ v Květeně ČSR

(Kubát in Hejný & Slavík 1988: 192) se pravděpodobně vztahuje ke starému nálezu Böhmisch Aicha, 3. 9. 1823 *M. Prochaska*, PRC.

[eds]

- Čelakovský L. (1887): Resultate der botanischen Durchforschung Böhmens im Jahre 1885. – S.-B. Königl. Böhm. Ges. Wiss., cl. math.-natur., 1887: 28–92.
- Domin K. (1903): Brdy. Studie fyto geografická. – Česká společnost zeměvědná, Praha, 83 p.
- Hejtman B. (1948): Žulové lomy okrsku kozárovicko-zalužanského. – Geotechnica, Praha, 6: 3–50.
- Hlaváček R., Pecháčková S., Sofron J. & Šandová M. (1998): Předběžný pohled na květenu Brd z hlediska současného průzkumu. – In: Němec J. [ed.], Příroda Brd a perspektivy její ochrany, p. 85–92, Okresní úřad Příbram, Ministerstvo životního prostředí a Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, Příbram.
- Chadt J. (1884): Květena Písecká a okolí. – Praha, 48 p.
- Petřík P., Bílek O., Černý T. & Kolbek J. (2005): Nelesní teplomilná vegetace povodí Mohelky v severních Čechách. – Zprávy Čes. Bot. Společ. 40: 221–242.
- Protiva M. (1945): Rostlinná společenstva v okolí Žerotína na Slánsku a tamní lokalita kýchavice černé. – Věda Přír. 23: 207–212.
- Sofron J. (1976): Rozšíření významných druhů smrčín v západních a jihozápadních Čechách. – Append. ad: Sofron J., Přirozené smrčiny západních a jihozápadních Čech, Ms., 185 p. [Rigor. pr.; depon. in: Knihovna Kat. Bot. PFF UK Praha]
- Veselý J. (1940–1941): Příspěvek ku květeně Brd. – Věda Přír. 20: 21–22, 115–117.

Hypericum elegans Willd.

C1

16. Znojensko-brněnská pahorkatina, 7262b, Dyjákovičky (distr. Znojmo): osada Hnízdo, úpatí západních svahů kopce Lamplberk, 2 km J–JJZ od jižního okraje osady, 260 m n. m. (1996 not. *R. Řepka & I. Paukertová*).

Nález *H. elegans* na moravsko-rakouském pomezí v okolí bývalé obce Ječmeniště je možné přiřadit k dalším nálezům zde velmi významných kontinentálních druhů jako *Agropyron cristatum* (Řepka & Chytrý in Additamenta II.: 219–220, 2003), *Astragalus austriacus*, *Orobanche coerulescens* nebo *Taraxacum serotinum* (Daníhelka & Grulich 2000). Název této oblasti „malé Hustopečsko“ je velmi přiléhavý, vzhledem k výskytu druhů většinou známých ze sprašových xerothermních trávníků Hustopečska. *H. elegans* roste na nové lokalitě v malé populaci na mezi pod zarůstající cestou k vinicím, v silně ovlivněné a ruderalními druhy prostoupené vegetaci sv. *Festucion valesiacae* v doprovodu druhů sv. *Bromion erecti*, na terciárním hlinito-písčitém sedimentu převátém spraší. Jedinci *H. elegans* zde rostou typicky zcela roztroušeny po jednotlivých rostlinách v pásu asi 10 m dlouhém.

Tento nález byl již stručnou formou publikován (cf. Čeřovský & Grulich in Čeřovský et al. 1999).

R. Řepka

- 20b. Hustopečská pahorkatina, 6968c, Želetice (distr. Hodonín): NPP Na Adamcích, část „Přední kopec“ (střed východní části), 245 m n. m. (25. 6. 2004 leg. *J. Čáp*, herb. Čáp).
- 20b. Hustopečská pahorkatina, 7066a, Velké Němčice (distr. Břeclav): travnatá lada na úklonech u silnice Starovice – Uherčice, lokalita Ramholec, 1,5 km JV od zemědělského podniku na okraji obce Uherčice, 230–250 m n. m. (20. 7. 2005 not. *J. Čáp*).

Jedná se o další nové lokality z Jihomoravské pahorkatiny.

Danielka J. & Grulich V. (2000): Pampeliška pozdní (*Taraxacum serotinum*) v České republice. – Zprávy Čes. Bot. Společ. 34 (1999): 123–134.

Hypericum pulchrum L.

C1

14a. Bydžovská pánev, 5759d, Hrádek (distr. Hradec Králové): malá kolonie (ca 30 kvetoucích ramet) v nevelkém porostu acidofilní bezkolencové doubravy uvnitř rozsáhlých jehličnatých monokultur při lesní cestě 1 km Z od středu obce, 50°13'06" N, 15°39'41" E, 260 m n. m. (30. 8. 2007 leg. M. Duchoslav, OL, rev. B. Trávníček).

Třezalka pěkná náleží k nejvzácnějším druhům naší květeny. Historicky se s jistotou vyskytovala pouze na třech izolovaných lokalitách v severních a západních Čechách: Fukov na Šluknovsku, Maxičky v Labských pískovcích, les Záboreč u Mirošova (Zelený 1965, Zelený in Hejný & Slavík 1990), nicméně na konci 20. století byl druh považován na území ČR za pravděpodobně vyhynulý. V r. 1999 však byl nalezen na dvou nových (mikro)lokalitách u Dolního Žlebu v Labských pískovcích (Suda et al. 2001), nedaleko historické lokality Maxičky. Všechny zmiňované české lokality byly/jsou součástí východní hranice ± souvislého rozšíření tohoto subatlantského druhu, který je běžný v západní Evropě a západní části střední Evropy (Zelený 1965, Hultén & Fries 1986).

Nově objevená lokalita se nachází v blízkosti zámeckého komplexu Hrádek u Nechanic, přibližně 130 km jihovýchodně od jediné dosud existující české lokality u Dolního Žlebu. Populace třezalky na nové lokalitě je nevelká, tvořena pouze jedinou kolonií ca 60 ramet na ploše asi 30 m², z nichž jsem v r. 2007 napočítal 30 kvetoucích. Populace se vyskytuje v nevelkém porostu (100 m²) narušené vlhké acidofilní doubravy (as. *Molinio arundinaceae-Quercetum*), která osídluje mělkou terénní sníženinu uprostřed jehličnatých monokultur. Sníženina je zamokřována při deštích, ale během léta 2007 byla silně vyschlá. Stromové patro je tvořeno dominantním *Quercus robur* s příměsí *Larix decidua* a *Pinus sylvestris*, keřové patro je pouze slabě vyvinuto (*Tilia cordata*). V bylinném patře dominuje *Molinia arundinacea* a *Rubus* sp., a pouze roztroušeně se vyskytují druhy *Brachypodium sylvaticum*, *Deschampsia cespitosa*, *Fragaria vesca*, *Galium rotundifolium*, *Hypericum hirsutum*, *Lysimachia nummularia*, *L. vulgaris*, *Poa nemoralis* a *Stachys sylvatica*. Stanovištní podmínky nové lokality zhruba odpovídají literárním údajům o ekologických nárocích druhu (Zelený 1965, Zelený in Hejný & Slavík 1990). Porost leží v těsné blízkosti lesní cesty a potenciálně je ohrožen stahováním dřeva nebo holosečnou těžbou. Ačkoliv jsem procházel všechny rozsáhlé lesní komplexy v okolí lokality (Přímský a Těchlovický les, lesy mezi obcemi Homyle a Radostov, lesní komplex v okolí Hrádku), žádné další lokality druhu jsem nenalezl.

Vzhledem k tomu, že třezalka pěkná již na všech autochtonních polských lokalitách v Dolním Slezsku vyhynula (Zajac & Zajac 2001), představuje nově objevená lokalita u Hrádku pravděpodobně její nejvýchodnější existující přirozený výskyt ve střední Evropě.

M. Duchoslav

- Hultén E. & Fries M. (1986): Atlas of north European vascular plants north of the tropic of cancer I. – Koeltz Scientific Books, Königstein.
- Suda J., Bauer P., Brabec J. & Hadinec J. (2001): Znovunalezené druhy naší květeny. Třežalka pěkná. – Živa 49: 113–115.
- Zajac A. & Zajac M. [eds] (2001): Atlas rozmieszczenia roślin naczyniowych w Polsce. – Instytut Botaniki Uniwersytetu Jagiellońskiego, Krakow.
- Zelený V. (1965): *Hypericum pulchrum* L. (třežalka pěkná) v ČSSR. – Preslia 37: 79–83.

***Illecebrum verticillatum* L.**

C1

39. Třeboňská pánev, 7155a, Suchdol nad Lužnicí (distr. Jindřichův Hradec): na strmém obnaženém břehu nad vodní hladinou na jihozápadním břehu nádrže (vytěžená zatopená pískovna) Tušň na pravém břehu Lužnice asi 0,5 km V od obce, 60 m S od bývalé těžebny (3. 7. 2000 not. J. Michal; Křiváčkova-Suchá & Rajchard 2006).

- Křiváčková-Suchá O. & Rajchard J. (2006): Příspěvek ke květeně pískoven na Třeboňsku. – Sborn. Jihočes. Muz. České Budějovice, přír. vědy, 46: 153–164.

***Iris graminea* L.**

C2

83. Ostravská pánev, 6275d, Paskov (distr. Frýdek-Místek): rekultivovaná plocha vedle kaliště u rybníku Kuboň, při křižovatce cest Místecká a Bělská, 49°44'29" N, 18°17'2" E, 250 m n. m., do deseti exemplářů (17. 5. 2000 leg. M. Roháčová, FMM).

Kosatec trávovitý je z oblasti Těšínska zaznamenáván jen zřídka (cf. Reissek in Oborny 1882–1886, Otruba 1925–1926) z Oldřichovic a Vendryně. Novodobé údaje ze severní Moravy scházejí, proto byl v Moravskoslezském kraji považován za vyhynulý (Sedláčková & Plášek 2005).

D. Hlisnikovský

- Oborny A. (1882–1886): Flora von Mähren und oesterr. Schlesien. Pars 1–4. – Ver. Naturforsch. Ver. Brünn 21: 1–268, 22: 269–636, 23: 637–888, 24: 889–1285.

- Otruba J. (1925–1926): Úvod ke květeně československého Slezska. – Vlastiv. Sborn. Slez., Opava, 1: 35–50, 2: 283–396.

***Isolepis setacea* R. Br.**

C3

- 28d. Toužimská vrchovina, 5843d, Český Chloumek (distr. Karlovy Vary): naplaveniny hrubšího písku v meliorační rýze, 800 m S od Českého Chloumku, 50°07'18" N, 12°56'47" E, 690 m n. m., desítky rostlin (13. 7. 2006 leg. P. Tájek, herbář Městského muzea v Mariánských Lázních). Lokalita je součástí evropsky významné lokality Javorná vymezené k ochraně hnědáška chrastavcového (*Euphydryas aurinia*).

- 28d. Toužimská vrchovina, 6042b, Hoštěc u Teplé (distr. Cheb): vlhčí, málo zapojený trávník na břehu eutrofního rybníka, 370 m SZ od návesního rybníčka v obci Hoštěc, 49°59'40" N, 12°49'19" E, 700 m n. m., stovky rostlin na ploše ca 15 × 10 m (1. 8. 2006 leg. P. Tájek, herbář Městského muzea v Mariánských Lázních).

***Juncus capitatus* Weigel**

C1

12. Dolní Pojizeří, 5655c, Brodce (distr. Mladá Boleslav): mladá borová paseka 1,9 km JV od obce u silnice č. 275, stovky rostlin, 50°19'11" N, 14°53'20" E, 230 m n. m. (19. 7. 2006 leg. P. Petřík & Z. Neuhäuslová, herb. Petřík, rev. J. Kirschner).

[15 m², sklon 5°, jižní expozice, 19. 7. 2006 Z. Neuhäuslová & P. Petřík (Turboveg 332305), E₁ (30 %): *Impatiens parviflora* 2, *Senecio sylvaticus* 2, *Poa nemoralis* 1, *Quercus petraea* juv. 1, *Rubus idaeus* 1, *Rumex acetosella* s. lat. 1, *Fallopia convolvulus* +, *Festuca gigantea* +, *Galeopsis bifida* +, *Chenopodium album* agg. +, *Cirsium arvense* +, *Juncus capitatus* +, *Lolium perenne* +, *Luzula multiflora* +, *Moehringia trinervia* +, *Polygonum aviculare* agg. +, *Spergularia rubra* +, *Trifolium arvense* +, *Sambucus nigra* juv. +, *Calamagrostis epigejos* r, *Conyza canadensis* r, *Juncus effusus* r, *Medicago lupulina* r, *Rubus* sp. r, *Tilia cordata* juv. r, *Viola arvensis* r. – E₀: nevyvinuto].

Při snímkování pasekové vegetace na Mladoboleslavsku jsme s dr. Z. Neuhäuslovou narazili na početnou populaci sítiny hlávkaté. Trsy vyplňovaly spolu s rostlinkami *Juncus bufonius* deprese vzniklé po zrytí těžkou mechanizací. Takový hospodářský postup se bohužel běžně uplatňuje při obnově borových kultur na arenosolech, ale v tomto případě zde zřejmě podpořil růst této kriticky ohrožené sítiny. Výskyt sítiny hlávkaté je udáván recentně ze severních Čech pouze ze dna pískovny od Provoďina na Českolipsku (Machová 1996). Tato lokalita však zanikla při úpravách lomu stejně jako mnoho dalších historických z Českolipska a Ústecka (I. Machová in litt.). V současnosti patří lokality na Mladoboleslavsku spolu s lokalitami z okolí Třeboně (Mičieta & Feráková in Čerovský 1999) k jediným známým v ČR.

P. Petřík

Machová I. (1996): Příspěvek ke květeně okolí Provoďina na Českolipsku. – Severočes. Přír. 29: 59–64.

***Juncus inflexus* L.**

75. Jesenické podhůří, 6171a, Roudno (distr. Bruntál): prameniště v loukách asi 1,9 km JV od kostela v obci, na úpatí vrchu Velký Roudný (780,1 m), 49°53'20" N, 17°32'03" E, 600 m n. m. (10. 8. 2005 leg. P. Koutecký, CBFS et herb. P. Koutecký).

Mírně bazilifilní druh, který je v Nížkém Jeseníku velice vzácný kvůli nedostatku vhodných stanovišť (v blízkém okolí zde uvedené lokality neznám žádnou jinou). U Roudna roste na prameništi na úpatí vulkanického kužele Velkého Roudného, odkud zřejmě pochází obohacení bázemi.

P. Koutecký

***Juncus subnodulosus* Schrank**

C1

52. Ralsko-bezděžská tabule, 5553c, Mimoň (distr. Česká Lípa): levobřežní niva Ploužnice v místě křížení říčky a silnice 1. třídy Mimoň – Mnichovo Hradiště (vpravo od mostu), ca 2,5 km J od obce, 50°37'57" N, 14°44'59" E, 279 m n. m., zhruba desítky polykormonů (24. 6. 2006 leg. R. Prausová, herb. Prausová, det. V. Rybka).

52. Ralsko-bezděžská tabule, 5554c, Mimoň (distr. Česká Lípa): severní břeh přítokové části rybníka Držník v místě počátku rozšiřování přítokové části do výtopy rybníka, 50°36'39" N, 14°43'31" E, 274 m n. m. (25. 6. 2006 not. V. Rybka).

Na první lokalitě byla sítina slatinná nalezena v blízkosti plošně rozsáhlého keře *Salix repens*. Luční porost svazu *Molinion* je druhově velmi pestrý s vyšším zastoupením

vzácnějších druhů rostlin, např. *Carex lasiocarpa*, *C. disticha*, *C. cespitosa*, *C. hartmanii*, *Potentilla palustris*, *Valeriana dioica*, *Succisa pratensis*, v drobných vodotečích *Berula erecta* a *Utricularia australis*.

U rybníka Držník se jedná o pobřežní porost na rozhraní smrkové výsadby a samotného litorálu rybníka, kde je na ploše několika m² *J. subnodulosus* dominantním druhem.

Kromě těchto dvou lokalit se druh patrně dříve vyskytoval i u Novozámeckého rybníka, schází však herbářový doklad (Kubát & Machová 2002) a dosud roste v nivě řeky Bělé v NPP Rečkov a NPP Klokočka (Sádlo 2005). Obecnější informace o výskytu v ČR shrnují Rybka & Novák (2003).

R. Prausová & V. Rybka

Kubát K. & Machová I. (2002): Cévnaté rostliny národní přírodní rezervace Novozámecký rybník. – Příroda 20: 62.

Rybka V. & Novák J. (2003): *Juncus subnodulosus*. – In: Rydlo J. [eds], Výsledky floristického kursu České botanické společnosti v Nymburce v roce 2002, Muz. Součas., ser. natur., 18: 61.

Sádlo J. (2005): Botanický inventarizační průzkum flóry a vegetace NPP Klokočka. – Ms., 31 p. [Depon. in: Agentura ochrany přírody a krajiny, Praha]

***Kickxia elatine* (L.) Dum.**

C2

13a. Rožďalovická tabule, 5857d, Choťovice (distr. Nymburk): obilné pole 0,5 km Z od SZ okraje obce, 50°8'41" N, 15°18'34" E, 200 m n. m., ca 30 rostlin na rozvolněném okraji pole (8. 7. 2007 leg. P. Novák, herb. Novák).

13a. Rožďalovická tabule, 5857d, Polní Chrčice (distr. Kolín): kukuřičné pole asi 1,3 km S od kostela v obci, u modře značené turistické stezky, 50°7'14" N, 15°18'0" E, 240 m n. m., ca 20 rostlin na okraji pole (7. 8. 2007 not. P. Novák).

60. Orlické opuky, 5763c, Trnov (distr. Rychnov nad Kněžnou): na okraji pole s cukrovkou asi 1,5 km VJV od kostela v Trnově, 300 m n. m. (4. 8. 1997 leg. J. Kučera, herb. Kučera).

60. Orlické opuky, 5763d, Kvasiny (distr. Rychnov nad Kněžnou): okraj pole ležícího ladem na opukovém svahu 240 m SZ od SV okraje obce, 385 m n. m. (8. 7. 2007 leg. Z. Kaplan no. 07/298, herb. Z. Kaplan).

Na Rychnovsku dnes velmi vzácný druh, který zde však ani v minulosti patrně nebyl nijak častý. Čelakovský uvádí ve svých „resultátech“ (Čelakovský 1894) Košťálovy nálezy od Lipovky a Lupenice a dále Kopecského lokality od Byzhradce, Hraštic u Skuhrova nad Bělou, a z Opočenska od Lhotského rybníka (což je dnešní Podchlumský rybník u osady Podchlumí poblíž Podbřezi) a statku Ostrov (V od Trnova). Hrobař (1931) ve své Květeně cituje pouze obě Košťálovy lokality a dále pak obecný výskyt „u Opočna“. Podobně i Krčan & Kopecký (1960) druh charakterizují pouze jako „vzácné v okolí Opočna“ bez udání konkrétní lokality, přičemž dále citují některé Čelakovského údaje. V novější literatuře se údaje o recentních nálezech nevyskytují a zdá se, jako by byl druh po dlouhou dobu, možná již od časů Čelakovského v území nezvěstný. Vzhledem k tomu, že obě recentně nalezené lokality leží v územích s dřívějším výskytem druhu (nález u Trnova je jen necelý 1 km vzdálený od statku Ostrov a lokalita na okraji Kvasin leží asi 800 metrů od Hraštic),

téměř jistě se nejedná o nově zavlečené rostliny, ale spíše o ověření stále existujícího avšak přehlíženého výskytu druhu v území.

Všechny výše uvedené historické lokality, tedy (seřazeno od severu k jihu) Podchlumí u Podbřezí, Ostrov u Trnova, Byzhradec, Hraštice, Lipovka a Lupenice leží ve fytochorionu Orlické opuky. Slavík (in Slavík 2000) uvádí z toho fytochorionu pouze 4 lokality, a to Byzhradec, Hraštice, Lipovka a Lupenice, všechny založené na literárních údajích. Nejsevernější lokality ve výčtu chybějí, patrně byly při neznalosti pomístních (a z části dnes již nepoužívaných) názvů a jejich původnímu vztahení k okolí Opočna nesprávně zahrnuty do Hradeckého Polabí, kde vlastní Opočno leží. Ze sousedního fytochorionu Orlické podhůří však naopak uvádí další lokalitu údajně převzatou z literatury, a to „Skuhrov nad Bělou“. S největší pravděpodobností se jedná o chybu založenou na již dřívější nepřesnosti při přebírání údajů. Vodák (1906) citoval všechny Čelakovského lokality z území, avšak místo původního „bei Hraštice nächst Skuhrov“ nesprávně uvedl „... u Hraštice a Skuhrova“. Slavík s největší pravděpodobností tento Vodákův údaj podchycený v Dominově materiálu použil při zpracování pro Květenu ČR a protože mezi obcemi Hraštice a Skuhrov nad Bělou vede hranice fytochorionů, původní jedna lokalita dala vznik dvěma údajům ve dvou fytochorionech. Žádný jiný údaj z Orlického podhůří Slavík neuvádí a lze proto předpokládat, že *Kickxia elatine* v tomto převážně kyselém a relativně chladném území ve skutečnosti zcela chybí.

Z. Kaplan

Čelakovský L. (1894): Resultate der botanischen Durchforschung Böhmens im Jahre 1891 und 1892. – S.-B. Königl. Böhm. Ges. Wiss. Prag, cl. math.-natur., 1893/10: 1–38.

Hrobař F. (1931): Květena Kostelecka a Rychnovska. – 128 p., Vamberk.

Krčan K. & Kopecký K. (1960): Příspěvek ke květeně Opočenska a bližšího okolí Týniště nad Orlicí. – Acta Mus. Reginaehradec., ser. A, 2: 149–190.

Vodák V. (1906): Květena okresu Nové Město nad Metují. – Ms. [sec. Domin ms.]

***Kickxia spuria* (L.) Dum.**

C2

13a. Rožďalovická tabule, 5857d, Polní Chrčice (distr. Kolín): kukuřičné pole asi 1,3 km S od kostela v obci, u modře značené turistické stezky, 50°7'14" N, 15°18'0" E, 240 m n. m., 4 fertílní rostliny na okraji pole (7. 8. 2007 not. P. Novák).

***Lactuca saligna* L.**

A2→C1

20b. Hustopečská pahorkatina, 6966b, Nesvačilkka (distr. Brno): degradované slanisko, zřídlo léčivé minerální vody Šaratice u Nesvačilkky s místním názvem Újezdské zřídlo, 2,9 km JJV od kostela v obci Újezd u Brna, okraj cesty vedoucí mezi sběrnými studnami, 198 m n. m., 2 rostliny, jedna odplozená a jedna kvetoucí po předchozím okusu nebo jiném poškození (13. 9. 2006 leg. J. Podhorný & J. Komárek, herb. Komárek, rev. B. Trávníček); 6 rostlin, z nich dvě zakrnělé (22. 8. 2007 not. J. Podhorný, J. Komárek & E. Součková).

Lactuca saligna byla v minulosti v ČR zaznamenána na ca 60 lokalitách, především v terofytiku, jen s ojedinělým přesahem do mezofytika. Vstupovala do několika odlišných typů společenstev. Byla to jednak subhalofilní vegetace na minerálně zásobených, těžkých

půdách (severní a východní Čechy, jižní a střední Morava), jednak skalní vegetace, s těžišťem na hadcích (údolí Jihlavy, Oslavy a Nedvědičky), a jednak vegetace ruderalní (roztroušené v různých částech ČR). Ovšem z nejasných příčin druh v polovině 20. století ustoupil ze všech typů stanovišť (V. Grulich in Štěpánková & Slavík 2004: 492–494) a byl veden v kategorii A2, tedy druhů neznámých (Procházka 2001).

V oblasti slanisk v prostoru bývalého Měninského jezera byl druh zaznamenán mnohokrát od poloviny 19. stol. (první doklad pořídil A. Makowsky u Měnina v roce 1858, BRNU), z první poloviny 20. století existuje řada sběrů, poslední pochází od Wolfových studánek u Újezda u Brna z roku 1952 (F. Weber, BRNM). Z tohoto prostoru pochází i současný nález. Ačkoli někdejší druhová diverzita zde od historických dob značně poklesla a většina typických halofytů zde již neroste (cf. Grulich 1987), nový nález dává potenciální ochraně fragmentů někdejších porostů novou dimenzi.

V. Grulich

Grulich V. (1987): Slanomilné rostliny na jižní Moravě. – Český svaz ochránců přírody, Břeclav.

Lathyrus nissolia* L. subsp. *nissolia

C1

83. Ostravská pánev, 6176a, Rychvald (distr. Karviná): mezi polní cestou (ul. Mezi lány) a ul. Michalkovic-kou směrem na Dvorek, bývalé pole před pravobřežním přítokem Michálkovickeho potoka ohraničeném komplexem rybníků, 210 m n. m. (srpen 2002 leg. P. Špačková, OSM; Sedláčková & Plášek 2005).
83. Ostravská pánev, 6275b, Přívoz (distr. Ostrava): podél břehu Černého potoka JZ od ul. Hlučinská, 210 m n. m. (1. 6. 2002 leg. D. Foral, OSM, det. Z. Prymusová).

***Lathyrus nissolia* subsp. *pubescens* (G. Beck) Soják**

C1

- 21a. Hanácká pahorkatina, 6468b, Slatinice (distr. Olomouc): svahová loučka v PR Malý Kosíř 60 m V od jezírka, 49°33'18" N, 17°5'32" E, 300 m n. m. (23. 5. 2006 not. M. Krátký).

***Lathyrus palustris* L.**

C1

- 21b. Hornomoravský úval, 6770b, Záhlinice (distr. Kroměříž): Filena-Čistá, v okraji rákosí na okraji slepého ramene říčky Mojeny 2,35 km JJZ od železniční zastávky, 185 m n. m. (6. 7. 2007 leg. P. Batoušek, herb. Batoušek, rev. V. Grulich).

***Limodorum abortivum* (L.) Sw.**

C1

- 17c. Milovicko-valtická pahorkatina, 7166c, Milovice (distr. Břeclav): PR Milovická stráž jižně od obce, lesostepní svah nad křovinatým lemem vzrostlého lesa na úpatí západně orientovaného svahu, 77 rostlin (červenec 2006 not. Z. Mikulica); 140 rostlin (20. 5. 2007 foto Z. Mikulica).

Nově objevená lokalita hnědence je současně i místem jeho nejbohatšího výskytu v České republice.

Z. Mikulica

- 20b. Hustopečská pahorkatina, 7067c, Němčičky (distr. Břeclav): po levé straně lesní silničky k Nosperku, 0,7 km od jejího vstupu do lesa od Horních Bojanovic, 4 rostliny (12. 6. 2005 not. K. Meduna; Batoušek et al. 2006).

***Linaria repens* (L.) Miller**

22. Halštrovská vrchovina, 5639c, Hranice (distr. Cheb): mírně podmáčená louka s *Dactylorhiza majalis* při státní hranici 2 km S–SSZ od obce, V od silnice k hraničnímu přechodu (2. 8. 2005 leg. Č. Ondráček, CHOM, PRC).

***Lonicera xylosteum* L.**

97. Hrubý Jeseník, 5868b, Adolfovice (distr. Jeseník): PR Šumárník, jižně orientované strmé svahy pod vrcholem, 50°37'08" N, 14°35'54" E, 1073 m n. m. (září 2004 not. Z. Hradílek & T. Rejzek).

Vzhledem k nadmořské výšce se jedná o nejvýše položenou lokalitu tohoto druhu v ČR. Ačkoliv na tento fakt upozornila již Skybová (1955), je v Květeně ČR uvedena jako nejvýše položená lokalita Makyta v Javorníkách ve výšce 850 m n. m. Je to botanicky cenná a geologicky pestrá lokalita, na níž se v průběhu roku střídají extrémní klimatické podmínky. Jedná se zejména o JV orientované vrcholové skalní výchozy erlánů se sporadickou vegetací, kde je nejvýznamnějším druhem *Saxifraga paniculata*. Z dalších lze upozornit na *Asplenium viride*, *Cystopteris fragilis* či mech *Tortella tortuosa*. Na vrcholové plošině roste také *Botrychium lunaria*. K úpatí skal přiléhají bezlesé svahy s velmi mělkým půdním horizontem. Na nich se nachází společenstvo, které lze označit jako as. *Bupleuro-Calamagrostietum arundinaceae* s dominantní *Calamagrostis arundinacea*. Z nejvýznamnějších taxonů se zde vyskytují *Aconitum variegatum*, *Adoxa moschatellina*, *Bupleurum longifolium* subsp. *vapincense*, *Delphinium elatum*, *Digitalis grandiflora*, *Epilobium anagallidifolium*, *Lathraea squamaria*, *Lycopodium clavatum*, *Orchis mascula*, *Phyteuma spicatum*, *Pleurospermum austriacum*, *Rosa pendulina*, *Streptopus amplexifolius*, *Thesium alpinum*, *Valeriana excelsa* subsp. *sambucifolia*.

Naprosto nejcennějším druhem na Šumárníku je však játrovka mozolka skalní (*Mania triandra*) vyskytující se na mírně disturbovaných ploškách skalních terásěk.

T. Rejzek

Skybová M. (1955): Šumárník – význačná botanická lokalita v Hrubém Jeseníku. – Přírod. Sborn. Ostrav. Kraje, Opava, 16 (3): 441–444.

***Loranthus europaeus* Jacq.**

C4a

- 77c. Chřiby, 6869, Zástřizly (distr. Kroměříž): jižní svahy kóty Holý kopec (547 m), asi 1,5 km V od silnice Brno – Uherské Hradiště (E50), 2 km JV od obce, 520 m n. m. (květen 2007 not. J. Kubíček).

V roce 2007, při průzkumu severních svahů Chřibů poblíž rozhraní termofytika a mezofytika, bylo nalezeno na *Quercus petraea* několik jedinců ochmetu evropského. Tento nález ukazuje schopnost ochmetu šířit se a růst i v oblasti přesahující dosud známé výškové maximum v ČR, tj. 450 m, jak uvádí Kubát (in Slavík 1997). Výskyt může být podmíněn expozicí (teplý jižní svah), může však také potvrzovat hypotézu o zvyšování napadení dubů ochmetem souvisejícím s teorií globálního oteplení (Janssen & Wulf 1999).

J. Kubíček, Z. Špinlerová & R. Gebauer

Janssen T. & Wulf A. (1999): Zur Bedeutung von Misteln im Forstschutz. – Biologische Bundesanstalt für Land und Forstschutz, Berlin, 129 p.

***Melilotus altissimus* Thuill.**

62. Litomyšlská pánev, 6163a, Nová Sídla (distr. Svitavy): vlhký příkop na pravé straně cesty z obce do mlýna V Lukách, asi 100 m od okraje obce, 49°53'14" N, 16°14'12" E, 300 m n. m., desítky fertálních rostlin (21. 7. 2007 leg. P. Novák, herb. Novák, rev. J. Roleček).

Druh je pro východní Čechy uváděn jako nezávěsný (Faltys 1995).

***Misopates orontium* (L.) Rafin.**

C1

35c. Příbramské Podbrdsko, 6250a, Čenkov (distr. Příbram): lokalita U černého blata, strniště na obilném poli, ca 2,4 km JJV od železničního mostu v obci, 465–475 m n. m., jediná rostlina (20. 9. 2006 leg. R. Hlaváček & P. Přidalová, HOMP).

36a. Blatensko, 6649a, Mačkov (distr. Strakonice): jižní okraj lesa „Spálenice“ (kóta 523,5) JJZ od obce, 49°23'41" N, 13°52'49" E, 510 m n. m., několik desítek rostlin (24. 8. 2006 leg. R. Paulič, CB, PRC).

V jižní části Čech velmi vzácný druh. Na Blatensku bylo v minulosti několik lokalit (cf. Chán 1999). V roce 1998 byla objevena v. Chánem v oblasti Strakonických vápenců nová lokalita na okraji pole a přilehlé výslunné mezi při jihozápadním úpatí lesa „Ryšovy“ u Strakonice. Šklebivec přímý se zde vyskytoval v několika exemplářích (1998 leg. V. Chán, herb. Chán), později byla lokalita rozorána a několik rostlin se zde objevilo znovu až v roce 2006 (17. 7. 2006 R. Paulič, CB).

R. Paulič

41. Střední Povltaví, 6351b, Hřiměždice (distr. Příbram): pole SV od obce (lok. Zahořice), 350–370 m n. m., jediná rostlina (22. 7. 1988 leg. R. Hlaváček, HOMP).

***Moneses uniflora* (L.) A. Gray**

C1

63g. Opatovské rozvodí, 6164d, Opatov (distr. Svitavy): příkop na pravém okraji hlavní lesní cesty mezi osadou Nový Rybník a rozcestím U Antonička, asi 2 km JJZ od železniční zastávky Semanín, 49°49'51" N, 16°27'52" E, 440 m n. m., 41 rostlin (2006 not. M. Beran; 22. 12. 2006 foto P. Novák). Po prohrábnutí příkopu lesní cesty v říjnu 2007 byla populace jednodokvítka vážně poškozena (F. Jetmar in litt.).

66. Hornosázavská pahorkatina, 6260c, Bílek (distr. Havlíčkův Brod): Horní Sokolovec, PR Údolí Doubravy, břehová hrana řeky Doubravy na pomezí olšin a kulturních smrčů, ca 70 m S od železničního mostu přes řeku, 49°42'22" N, 15°43'36" E, 480 m n. m., ca 25 rostlin (16. 6. 2003, 2004 et 2005 not. J. Rusňák; Lemberková & Rusňák 2006); v ohybu řeky Doubravy 250 m SV od Čertova stolku, 49°42'52" N, 15°42'51" E, 520 m n. m. (16. 6. 2003 not. J. Rusňák).

76a. Moravská brána vlastní, 6374b, Sedlnice (distr. Nový Jičín): křoviny, ca 280 m n. m. (květen 1937 leg. R. Leidolf, NJM).

84a. Beskydské podhůří, 6475d, Kunčice pod Ondřejníkem (distr. Frýdek-Místek): skupina Ondřejníku, Skalka (964,4) (červen 1939 leg. V. Kajdoš, NJM).

96. Králický Sněžník, 5867a, Horní Morava (distr. Ústí nad Orlicí): Tvarožné díry, u žluté značené turistické cesty, ca 850 m n. m. (9. 6. 2007 not. J. Kučera).

96. Králický Sněžník, 5867a, Horní Morava (distr. Ústí nad Orlicí): u cesty podél potoka na hranici NPR Králický Sněžník pod vodopády Na Strašidlech, ca 800 m n. m. (9. 6. 2007 not. *J. Kučera*).
97. Hrubý Jeseník, 6069b/c, Stará Ves (distr. Bruntál): PR Pstruží potok, 2,5 km Z od obce, asi 100 let stará rašelinná smrčina mozaikovitě s olšinou, na tělese hliněné 30 let nepoužívané cesty, 720 m n. m. (2004 not. *V. Kavalcová*; Sedláčková & Plášek 2005).
97. Hrubý Jeseník, 5969a/b, Karlov pod Pradědem (distr. Bruntál): NPR Praděd, Velká kotlina, JJV svah karu o sklonu 35°, havézová smrčina asi 25 m od potoka, 50°03'09" N, 17°14'13" E, 1248 m n. m., stovka dokvétajících jedinců (28. 7. 2005 not. *V. Kavalcová*).
97. Hrubý Jeseník, 5869d, Vrbno pod Pradědem (distr. Bruntál): Vidly, okraj prameniště v asi 140 let staré smrčině, 20 m nad lesní cestou „Komárkova“, ca 1,2 km SSV od vrcholu Pradědu (1491 m), 50°05'37" N, 17°14'11" E, 1130 m n. m., 68 kvetoucích a 81 sterilních rostlin (2007 not. *R. Štencl*).
97. Hrubý Jeseník, 5969b, Vrbno pod Pradědem (distr. Bruntál): Vidly, v okrajích příkopu vpravo od silnice Vidly – Karlova Studánka, ca 1,5 km JJV od osady Vidly, 50°05'33" N, 17°16'33" E, 840 m n. m., 78 kvetoucích a přes 100 sterilních rostlin (2007 not. *R. Štencl*).
- 99a. Radhošťské Beskydy, 6577a, Bílá (distr. Frýdek-Místek): údolí Černé Ostravice, břeh lesní cesty (zelená turistická značka) při ústí levostranného přítoku Ostravice, ca 1 km JZ od křižovatky s modře značenou turistickou cestou, 580 m n. m. (22. 8. 1995 leg. *M. Sedláčková*, NJM; Sedláčková & Plášek 2005).
- 99a. Radhošťské Beskydy, 6576b, Bílá (distr. Frýdek-Místek): údolí Černé Ostravice, 300 m VSV od soutoku s Bílou Ostravicí, smrčina, 540 m n. m., na ploše ca 0,5 m² (10. 6. 1997 leg. *A. Hájková*, FMM; 2000 not. *V. Plášek & K. Filipová*; Sedláčková & Plášek 2005).

Lemberková M. & Rusňák J. (2006): Floristické poznámky z Chrudimska a Železných hor. – Pr. Stud., přír., Pardubice, 13: 167–170.

***Montia hallii* (A. Gray) Greene**

C2

- 37e. Volýnské Předsumaví, 6848a, Zálesí (distr. Strakonice): prameniště na louce u asfaltové cesty k hájovně „U Benedy“ 0,75 km SZ od osady, 720 m n. m. (5. 7. 2006 leg. *V. Chán*, *P. Leischner* & *R. Paulič*, CB).

***Myosurus minimus* L.**

C3

- 11b. Poděbradské Polabí, 5856d, Poděbrady (distr. Nymburk): vydlážděný břeh Labe pod zámkem, 50°8'28" N, 15°7'11" E, 180 m n. m., 4 rostliny (14. 4. 2007 leg. *P. Novák*, herb. Novák).
38. Budějovická pánev, 6750b, Kestřany (distr. Písek): vlhká místa v řepkovém poli na jihozápadním svahu návrší „Soustava“ (419,9 m) SV od obce, 385 m n. m., velmi hojně (7. 6. 2006 leg. *V. Chán*, *P. Leischner* & *R. Paulič*, CB, PRC).

***Najas minor* All.**

C1

83. Ostravská pánev, 6177a, Dolní Marklovice (distr. Karviná): prostřední rybník na levostranném přítoku Petrůvky, mezi železničním mostem a hraničním přechodem, 49°53'8" N, 18°34'10" E, 230 m n. m. (31. 7. 2006 leg. *D. Hlisenikovsky*, *P. Pavlík* & *L. Nytra*, FMM).

Vycházejí z údajů K. Švendové (Švendová 1998), která v území podrobně bádała a druh nenalezla a V. Koutecké (Koutecká et al. in *Additamenta IV.*: 127–129, 2005), kde ve výčtu lokalit Petrovice, potožmo Dolní Marklovice schází, soudím, že řečanka menší nebyla dosud v Dolních Marklovicích zaznamenána. Poněvadž byl zmíněný prostřední

rybník toho roku napuštěn jen z části, a díky tomu bohatě zarostl rozličnými mokřadními a vodními druhy, jen ztěžší lze odhadnout početnost řečanky. Týž den byly zde a v okolních rybnících zaznamenány následující významnější druhy: *Carex bohemica*, *C. pseudocyperus*, *Cyperus fuscus*, *Eleocharis mamillata* subsp. *mamillata*, *E. ovata*, *Limosella aquatica*, *Myosotis caespitosa*, *Najas marina*, *Potamogeton acutifolius*, *P. lucens*, *P. trichoides*, *Veronica scutellata*, *Zannichellia palustris*.

D. Hlisnikovský

Švendová K. (1998): Floristický výzkum mokřadních společenstev na katastru obce Petrovice u Karviné. – Těšínsko, Český Těšín, 41: 29–32.

***Ophrys apifera* Huds.**

C1

- 77a. Ždánický les, 6968a, Ždánice (distr. Hodonín): údolí 1,6 km SSZ od kostela v obci a 0,5 km SZ od kóty 331,1 m souběžně se silnicí Ždánice – Bučovice, staré křovinaté sady přecházející ve stepní stráně, 250–300 m n. m., 21 rostlin na třech mikrolokalitách (26. 6. 2005 not. Z. Kežlínek et al.; Batoušek et al. 2006; Kežlínek 2006).
78. Bílé Karpaty lesní, 7171d, Javorník (distr. Hodonín): svahová louka s prameništi za chatou Megovka 4,2 km VJV od kostela, 450–475 m n. m., 1 rostlina (14. 8. 2005 not. P. Batoušek). Byla nalezena 1 suchá rostlina, správnost určení potvrdil J. Šmiták (Batoušek et al. 2006).
78. Bílé Karpaty lesní, 7171d, Javorník (distr. Hodonín): PP Nad Vápenkou, 4 rostliny (25. 6. 2004 not. I. Jongepierová & V. Čurn; Batoušek et al. 2006; Jongepier 2006).

Jongepier J. W. (2006): Nové nálezy vstavačovitých v CHKO Bílé Karpaty v roce 2005. – Roesliana 36: 51–52.

Kežlínek Z. (2006): Nová lokalita *Ophrys apifera* na okraji Ždánického lesa. – Roesliana 36: 56.

***Ophrys holosericea* subsp. *holubyana* (Andrasovszky) Dostál**

C1

19. Bílé Karpaty stepní, 7169d, Strážnice (distr. Hodonín): Mlýnky, chatová oblast SV od vodní nádrže 2,5–3,0 km JZ od Radějova, 27 kvetoucích rostlin roztroušeně v travních porostech drobných sadů (2. 6. 2005 not. J. W. Jongepier; Jongepier 2006).

Jongepier J. W. (2006): Nové nálezy vstavačovitých v CHKO Bílé Karpaty v roce 2005. – Roesliana 36: 51–52.

***Orchis ustulata* subsp. *aestivalis* (Kümpel) Kümpel & Mrkvicka**

C1

78. Bílé Karpaty lesní, 7171b, Nová Lhota (distr. Hodonín): louka nad levým břehem levostranného přítoku Veličky 1,8 km VSV od kostela, 430–460 m n. m., ca 50 rostlin (3. 7. 2005 not. P. Batoušek); louka nad pravým břehem levostranného přítoku Veličky 1,7–2,2 km VSV od kostela, 440–510 m n. m., ca 80 rostlin (not. 3. 7. 2005 P. Batoušek); Fojtický mlýn – Podlůč, louka na levém břehu pravostranného přítoku Veličky 2 km SV od kostela, 430 m n. m., ca 60 rostlin (3. 7. 2005 not. P. Batoušek; Batoušek et al. 2006).
78. Bílé Karpaty lesní, 7171d, Javorník (distr. Hodonín): PP Nad Vápenkou, 3 rostliny (25. 6. 2004 not. I. Jongepierová & V. Čurn; Jongepier 2006).

Jongepier J. W. (2006): Nové nálezy vstavačovitých v CHKO Bílé Karpaty v roce 2005. – Roesliana 36: 51–52.

Orchis ustulata* L. subsp. *ustulata**C1**

- 4b. Labské středohoří, 5251c, Dobkovice (distr. Děčín): zarůstající stráň v prostoru luk a extenzivních pastvin na hřebeni asi 1 km JJZ od železniční zastávky Dobkovice, mezi kótami 282 a 318, 230 m n. m., 1 rostlina (28. 5. 2005 not. K. Nepraš, V. Joza & R. Kroufek; Vlačiča 2006).
32. Křivoklátsko, 6049a, Račice (distr. Rakovník): luční enkláva Pustá seč, louky východně i západně od výroby dřevěného uhlí, 3 km JJZ od obce, 0,5 km V od Leontýnského zámku, 372–394 m n. m., 40 rostlin (25. 5. 2005 not. F. Lysák).

Při tzv. terénních rektifikacích mapování biotopů v rámci soustavy Natura 2000 v roce 2005 byla nalezena nová lokalita *Orchis ustulata* (Lysák 2005). Lesní louky Křivoklátska jsou většinou využívány pouze ke sklizni sena pro zvěř nebo dřevorubecké koně a některé z nich mají nedoceněný biologický potenciál. To platí i pro louky (především ovsíkové) v lokalitě Pustá seč, které jsou velice kvalitní.

Lokalita dosud nebyla známá pracovníkům Správy CHKO Křivoklátsko (K. Černá in verb.), a ani není uvedena v Květeně CHKO a BR Křivoklátsko (Kolbek et al. 1999).

F. Lysák

- 45a. Lovečkovické středohoří, 5250a, Modrá u Jilového (distr. Děčín): 0,3 km J od železniční zastávky Modrá, mezofilní louka v jihovýchodním cípu lučního komplexu, 340 m n. m., 10 rostlin (27. 5. 2006 not. K. Nepraš et al.); 1 rostlina (19. 5. 2007 exkurze Severočeské pobočky ČBS).
68. Moravské podhůří Vysočiny, 6564a, Dolní Čepí (distr. Žďár nad Sázavou): lesní louka zarůstající borovicí na svahu jižní orientace 400 m SSZ od severního okraje obce, 0,1 km JZ pod PP Křižník, 430 m n. m., 8 rostlin (19. 5. 2005 not. J. Šmiták & F. Lysák; Batoušek et al. 2006). Druh zde byl nalezen již dříve – (21. 5. 2004 not. F. Lysák & L. Čech, L. Čech in verb.).

Kolbek J., Mladý F. & Petříček V. a kol. (1999): Květena Chráněné krajinné oblasti a Biosférické rezervace Křivoklátsko. 1. Mapy rozšíření cévnatých rostlin. – Agentura ochrany přírody a krajiny ČR & Botanický ústav AV ČR, Praha, 300 p.

Lysák F. (2005): NATURA 2000 – rektifikace mapování biotopů, závěrečná zpráva za rok 2005. – Ms. [Depon. in: Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, Praha].

Vlačiča V. (2006): Nové nálezy vstavačovitých v CHKO České středohoří v roce 2005. – Roesliana 36: 50–51.

Phyllitis scolopendrium* (L.) Newman*C1**

- 15c. Pardubické Polabí, 6061d, Chrást (distr. Chrudim): trs v opukovém zdivu studny na nádvoří zámku ve městě, v hloubce maximálně 3 m od horního okraje studny a asi 1 m nad vodní hladinou (8. 7. 2005 not. N. Gutzerová; Gutzerová 2006).
- 56b. Jilemnické Podkrkonoší, 5559b, Pecka (distr. Jičín): ve studni na zřícenině hradu Pecka, ca 2 m pod okrajem pažení, 1 trs, společně s *Polystichum* cf. *lobatum* (9. 9. 2007 not. K. E. Prach).

Gutzerová N. (2006): Lokalita jeleního jazyku (*Phyllitis scolopendrium*) v Chrásti u Chrudimi. – Pr. Stud., přír., Pardubice, 13: 251–252.

Platanthera chlorantha* (Custer) Rehb.*C3**

- 63d. Kozlovská vrchovina, 6164b, Semanín (distr. Ústí nad Orlicí): starý ovocný sad nad silnicí do Lito-myšle, ca 600 m VJV od kóty Kamenný vrch (555,8) a 700 m SV od kostela, 49°52'11" N, 16°26'25"

- E, 500 m n. m., ca 30 rostlin (foto 22. 6. 2003 *P. Lustyk*); 884 rostlin (2005 not. *F. Jetmar & H. Grun-dová*); 987 rostlin (not. 22. 6. 2006 *J. Dušánková*).
- 63d. Kozlovská vrchovina, 6164b, Semanín (distr. Ústí nad Orlicí): Kozlov, louka u hájenky (u vjezdu do lesa), 49°52'20" N, 16°25'02" E, 580 m n. m., 16 fertilních a 2 sterilní rostliny (18. 6. 2006 not. *F. Jetmar & R. Coufalová*); 1 fertilní a 1 sterilní rostlina v okrají plochy, ostatní posekané (1. 7. 2006 not. *F. Jetmar*).
- 63d. Kozlovská vrchovina, 6164b, Semanín (distr. Ústí nad Orlicí): u Semanínského rokle, do 0,5 km J od rokle na lesní cestě, 49°51'52" N, 16°26'02" E, 500 m n. m., 2 rostliny (5. 6. 2004 not. *F. Jetmar*).

Pro Českomoravské mezihorí (63) je vemeník zelenavý velmi vzácným druhem. Historicky je z tohoto území uváděn z lesů od Strakova na Litomyšlsku (1888 *F. Klapálek*, PR; 1908 et 1910 *J. Obdržálek*, PRC). Bez bližší lokalizace je uváděn také z lesů od Semanína: „Schirmdorfer Wälder sehr selten“ (Schreiber 1916) a dlouhou dobu neověřený zůstává také výskyt u Širokého Dolu na Poličsku (Horníček 1958).

První z výše uvedených lokalit je s velkou pravděpodobností nejbohatším nalezištěm *Platanthera chlorantha* nejen na Českořtebovsku, ale i v celém Pardubickém kraji, kde dnes s jistotou roste snad jen ve Vysokém Chvojně v PR U parku (Procházka 1975, Faltysová et al. 2002). Pro starý ovocný sad u Semanína se v současné době připravuje územní ochrana.

P. Lustyk

- Faltysová H., Bárta F. a kol. (2002): Pardubicko. – In: Mackovčín P. a Sedláček M. [eds], Chráněná území ČR, Vol. 4., Agentura ochrany přírody a krajiny & EkoCentrum Brno, Praha, 316 p.
- Horníček L. (1958): Květena poličského okresu. – In: Poličsko Vlastivěd. Sborn., Pardubice, 1: 131–143.
- Procházka F. (1975): Poznámky k rozšíření a taxonomii československých druhů a hybridů čeledi Orchidaceae. – Pr. Stud., Pardubice, přír., 6–7: 63–95.
- Schreiber P. (1916): Beiträge zur Flora des Zwittauer Gebietes. – Zeitschr. Mähr. Landesmus. 15: 67–95.

Polycnemum arvense L.

- 36a. Blatensko, 6649a, Mačkov (distr. Strakonice): výslunné, písčité JV úpatí lesa „Spálenice“ (kóta 523,5) JJZ od obce, 49°23'42" N, 13°52'55" E, 510 m n. m., hojně (24. 8. 2006 leg. *R. Paulič*, CB, PRC).
- 36b. Horažďovicko, 6648c, Babín u Horažďovic (distr. Klatovy): výslunný jižní okraj borového lesa „Babinský Háj“ (kóta 473,2) 1,5 km VJV od osady, 49°20'31" N, 13°44'41" E, 438 m n. m., hojně (4. 9. 2006 leg. *V. Chán, P. Leischner & R. Paulič*, CB).
- 36b. Horažďovicko, 6647d, Černíč (distr. Klatovy): výslunný jižní okraj borového lesa na pahrbku V od silnice do obce Vlkonice, 0,5 km JJV od obce, 49°18'28" N, 13°35'27" E, ca 470 m n. m., velmi roztroušeně (31. 8. 2007 leg. *R. Paulič, V. Chán, M. Štech, V. Žíla & J. Hadinec*, PRC).

V jižní polovině Čech až do nedávné doby neznámý druh (cf. Chán 1999), na Blatensku v minulosti hojněji rozšířený (cf. Skalický et al. 1961, 1980; Skalický & Toman 1959). V roce 2003 byla P. Kouteckým objevena lokalita *Polycnemum arvense* u Suchdola nad Lužnicí na Třeboňsku (Koutecký in Additamenta V.: 233, 2006).

R. Paulič

- Skalický V. et al. (1961): Příspěvek ke květeně Blatenska a přilehlých území. II. – Preslia 33: 154–196.

Skalický V. et al. (1980): Příspěvek ke květeně Blatenska a přilehlých území. III. – Sborn. Západočes. Muz. Plzeň 36: 1–132.

Skalický V. & Toman J. (1959): Příspěvek ke květeně Blatenska. – Preslia 30: 307–326.

***Polygala amarella* Crantz**

C2

84a. Beskydské podhůří, 6378a, Trinec (distr. Frýdek-Místek): Dolní Lištná, vápencový pahorek zvaný Jahodná (kóta 406,7), 350 m n. m. (17. 6. 1956 leg. R. Míčková, CESK, rev. J. Kirschner 2007).

Jedná se o již 50 let starý nález – lokalizace na schedě: „Lištná u Trince, Jahodová hora“. Herbář Muzea Těšínska (CESK) nebyl v době zpracování rodu *Polygala* pro Květenu ČR (Kirschner in Slavík 1997: 242–252) studován a proto není *Polygala amarella* z Beskydského podhůří zmiňována. Dnes na Jahodné neroste a pravděpodobně zde ani nemá vhodné podmínky pro přežití.

D. Hlisnikovský

***Polystichum lonchitis* (L.) Roth**

C2

96. Králický Sněžník, 5768b, Černá Voda (distr. Jeseník): stará, mechem zarostlá suť z vápencových kameňů z přilehlých lomů, dnes již zcela přerostlá bukovým a smrkovým lesem, 150 m JJZ(–J) nad Mariíným pramenem 3,85 km J od kostela v obci, J od osady Staré Podhradí, 1,5 km ZSZ(–SZ) od vrcholu Sokolího vrchu (967,3 m), ca 620 m n. m. (21. 7. 2006 leg. Z. Kaplan no. 06/339, herb. Z. Kaplan).

Lokalita se nachází v nejvýchodnějším výběžku fytogeografického okresu Králický Sněžník, orograficky však již patří k Rychlebským horám (soustava Sokolský hřbet, viz Demek 1987). V květeně ČR (Šourková in Hejný & Slavík 1988: 272–276) není výskyt ve fytochorionu Králický Sněžník uváděn. Recentní revize rozšíření druhu u nás (Hendrych 2007) jej z tohoto fytochorionu uvádí, ale pouze z úpatí vlastního masivu Králického Sněžníku u obci Velká Morava a Malá Morava. Jedná se o staré nálezy; tamější výskyt je dnes s největší pravděpodobností již zaniklý (poslední sběr z roku 1933).

Z jižního okraje Rychlebských hor uvádí recentní výskyt *P. lonchitis* Hédl (2001) ze dvou velmi chudých mikrolokalit u Horní Lipové. Donedávna tento druh rostl ještě u obce Lipová-lázně (Bureš et al. 1989), avšak tento výskyt patrně zanikl rozšiřováním lomů při těžbě mramoru (Hédl 2001). Všechny tyto lokality leží již ve fytogeografickém okresu Rychlebská vrchovina (73a). Při pozdější revizi herbářového materiálu od Horní Lipové (Z. Kaplan & R. Hédl) a cytometrickém šetření (M. Dančák & R. Hédl, nepublikováno) se ukázalo, že rostliny původně považované za *P. lonchitis* ve skutečnosti představují pouze juvenilní exempláře druhu *P. aculeatum*. Tento druh není v Rychlebských horách až tak vzácný: Hédl (2001) uvádí 9 lokalit *P. aculeatum*, další 3 lokality byly nalezeny v roce 2006 (Z. Kaplan, nepublikováno).

Nově nalezená lokalita *P. lonchitis* u Černé Vody patrně představuje jediný existující výskyt druhu ve fytogeografickém okresu Králický Sněžník. Lokalita sama je velmi zajímavá. Přestavuje velmi různorodou mozaiku biotopů vzniklých v důsledku dávné těžby mramoru. Spektrum stanovišť zahrnuje mj. jak přírodě blízké suťové lesy, tak mechy a kapradinami zarostlé zídky z volně naskládaných vápencových kamenů. Druh *P. lonchitis*

jsem nalezl na jediném stinném místě, chráněném ze tří stran sutí a udržující tak vhodné mikroklima, kde rostlo odhadem 10, možná až 20 trsů. Zde i v celé jižní (tj. horní) části lokality je místy velmi hojně *P. aculeatum*. Při zběžném průzkumu jsem na lokalitě dále zaznamenal druhy *Atropa bella-donna*, *Dactylorhiza fuchsii*, *Epipactis helleborine*, *Galium rotundifolium*, *Inula conyzae*, *Neottia nidus-avis*, *Orthilia secunda* a *Pyrola minor*. Lokality se zdá být perspektivní. Jistá forma územní ochrany by byla vhodná, aby např. byla vyloučena těžba dřeva holosečným způsobem. Zdá se, že tento ekosystém je nyní ekologicky stabilní a úplná bezzásahovost by patrně byla nejvhodnějším způsobem jeho ochrany.

Z. Kaplan

- Bureš L., Burešová Z. & Novák V. (1989): Vzácné a ohrožené rostliny Jeseníků, 1. díl. – ČSOP Bruntál, 239 p.
 Demek J. [eds] (1987): Hory a nížiny, Zeměpisný lexikon ČSR. – Academia, Praha.
 Hédrl R. (2001): Vybrané vzácné a ohrožené rostliny Rychlebských hor a jejich severního podhůří. – Čas. Slez. Zem. Muz., ser. A., 50: 271–283.
 Hendrych R. (2007): Polystichum lonchitis, zvláště různost geneze v naší květeně. – Zprávy Čes. Bot. Společ. 41: 275–303.

***Potamogeton alpinus* Balbis**

C2

47. Šluknovská pahorkatina, 4952d, Šluknov (distr. Děčín): osada Rybníčná, 500 m V od statku, třetí rybník proti proudu potoka, u hráze, 51°00'36" N, 14°29'21" E, 358 m n. m. (říjen 2006 leg. T. Rejzek, herb. Rejzek, rev. Z. Kaplan).
 50. Lužické hory, 5153c, Jedlová (distr. Děčín): rybník vlevo od železniční dráhy směrem na Chříbskou, 250 m SZ od opuštěného domu na severním konci nádraží, 50°50'48" N, 14°33'55" E, 530 m n. m. (říjen 2006 leg. T. Rejzek, OL et herb. Rejzek, rev. Z. Kaplan).
 50. Lužické hory, 5153c, Kytlice (distr. Děčín): Hraniční rybník vpravo od zatáčky silnice z Nové Hutě do Kytlic, 45 m JV od vodárny, 50°49'47" N, 14°34'02" E, 495 m n. m. (říjen 2006 leg. T. Rejzek, herb. Rejzek, rev. Z. Kaplan).

V osadě Rybníčná ve Šluknově se společně s rdestem alpským vyskytují rovněž *Potamogeton pusillus* s. str., *P. natans*, *Elodea canadensis*, *Persicaria amphibia* a v přítékajícím potůčku *Batrachium* sp. Rdest vzplývavý se vyskytuje též v sousedním rybníku po proudu.

T. Rejzek

***Potamogeton* × *angustifolius* J. Presl**

C1

52. Ralsko-bezděžská tabule, 5554c, Hradčany (distr. Česká Lípa): jihozápadní litorál rybníka Držník v místě přechodu litorálu do volné hladiny rybníka, 50°36'36" N, 14°43'19" E, 273 m n. m. (24. 6. 2006 not. V. Rybka & M. Krátký).

Kříženec byl nalezen na okraji pobřežního porostu mezi rozvolněnými bulvy *Carex elata* a nedaleko menšího porostu *Schoenoplectus lacustris*. Hloubka vody byla okolo 70 cm s dobrou průhledností. Tento kříženec se vyskytoval pouze na malé ploše v počtu několika prýtlů. Oba rodičovské druhy *Potamogeton gramineus* a především *P. lucens* byly početnější. Nález z rybníka Držník je doložen i z roku 1996 – Z. Kaplan, PRA; Š. Husák, PRA (Kaplan in Rydlo 2003: 76), jde tedy o potvrzení výskytu po 10 letech.

Uvedený kříženec byl v posledních desetiletích znám z ČR jen ze 4 lokalit. Z nich nejnovější nález je z roku 2002 v rámci floristického kursu České botanické společnosti v Nymburce při exkurzi na rybníky v Žehuňské oboře (Z. Kaplan l. c.). V roce 1997 byl nalezen v Ražickém rybníku u Ražic (Vondrák 1999). Na lokalitě Baroch u Hrobic se již patrně nevyskytuje (Z. Kaplan l. c.).

V. Rybka & M. Krátký

Státní ochrana přírody se rozhodla při novém (podstatně zmenšeném) vymezení rezervace Žehuňská obora všechny malé rybníčky s bohatou vegetací vodních makrofyt z rezervace vyloučit pro jejich bezcennost. *Potamogeton* × *angustifolius* v Žehuňské oboře v roce 2007 již nebyl nalezen, protože rybníček, v kterém byl v roce 2002 objeven, byl dlouhodobě vypuštěn.

J. Rydlo

Rydlo J. [eds] (2003): Výsledky floristického kursu České botanické společnosti v Nymburce v roce 2002. – Muz. Součas., ser. natur., 18: 3–105.

Vondrák J. (1999): *Potamogeton* × *angustifolius* – nový taxon flóry Písecka. – Zprávy Čes. Bot. Společ. 34: 49–50.

***Potamogeton obtusifolius* Mert. & Koch**

C3

47. Šluknovská pahorkatina, 4952d, Šluknov (distr. Děčín): osada Harrachov, rybník 190 m JJZ od rodinného domu, 830 m S od Šluknovského rybníka, 51°01'04" N, 14°28'09" E, 370 m n. m. (září 2006 leg. T. Rejzek, OL et herb. Rejzek, rev. Z. Kaplan).

53b. Ploučnické Podještědí, 5253b, Cvikov (distr. Česká Lípa): Cvikovský rybník (tzv. „Kunraťák“), podél západního břehu, 50°45'56" N, 14°39'31" E, 320 m n. m. (říjen 2004 leg. T. Rejzek, OL et herb. Rejzek, rev. Z. Kaplan).

Ve Cvikovském rybníce byly nalezeny podél rákosiny u západního břehu též *Batrachium* sp. a *Chara* sp.

V osadě Harrachov u Šluknova se v rybníce s rdestem tupolistým vyskytují též *Potamogeton natans* s pokryvností až 100 % a *Elodea canadensis*. V sousedním rybníku opět *P. natans*, *Polygonum amphibium* a *Eleocharis mamillata*.

T. Rejzek

***Primula rosea* Royle**

97. Hrubý Jeseník, 5969, NPR Praděd, Velká kotlina, 50°03'09" N, 17°13'56" E, 1311 m n. m. (29. 5. 2005 foto M. Kočí).

97. Hrubý Jeseník, 5969, NPR Praděd, severovýchodní úbočí Pradědu v pramenné oblasti Sokolího potoka, 50°05'09" N, 17°14'28" E, 1282 m n. m. (1. 8. 2005 not. M. Kočí).

Při floristickém průzkumu NPR Praděd v Hrubém Jeseníku (Kočí 2005) byl nalezen na dvou izolovaných lokalitách z volné přírody dosud neuváděný druh prvosenky *Primula rosea* s. str. Druh je původní v západním Himálaji, kde je běžně rozšířen na vlhkých stanovištích v alpínském stupni (Wendelbo 1957). V NPR Praděd roste v obou případech na okraji prameniště s heliofilní vegetací sv. *Swertio-Anisothecion squarrosi* Hadač 1983 v mezerách mezi trsy *Deschampsia cespitosa*. Tato stanoviště navazují na vlastní

pramennou mísu nebo stružku, vyznačují se vlhkou až mokrou půdou. Na první lokalitě jsem napočítal celkem 6 kvetoucích rostlin, na druhé lokalitě jsem našel celkem pět růžic, 2 z nich s uschlými květonosnými stvoly a tři růžice sterilní.

U tohoto druhu nebyl do dnešní doby z našeho území zaznamenán případ výskytu ve volné přírodě (cf. Kovanda in Hejný & Slavík 1992, Pyšek et al. 2002). Otázka jeho původu v Hrubém Jeseníku zdá se být snadno zodpověditelná.

Prvosenky patří díky svému atraktivnímu vzhledu a nenáročnosti mezi oblíbené rostliny pěstované v zahradách a na skalkách. To platí i o *Primula rosea*, která se svým habitem řadí mezi nejatraktivnější z nich. Vzhledem ke snadné dostupnosti sazenic nebo semen je nanejvýš pravděpodobné, že zde byla záměrně vysazena neznámým „milovníkem“ přírody, snad členem nějakého znovu vzkříšeného okrašlovacího spolku, které v horách Jesenických působily hojně až do začátku 20. století. Není možná náhodou, že druh se ve Velké kotlině vyskytuje v části, která se nazývá příznačně Cimrmanova zahrádka (Jeník et al. 1983).

Velká kotlina poutá atraktivitou flóry i vegetace pozornost veřejnosti (nejen botanické) již od konce 18. století (cf. Jeník 1961, Jeník et al. 1983). Věme, že podobných pozorností, jako je *Primula rosea*, se jí do budoucna bude dostávat minimum.

M. Kočí

Jeník J. (1961): Alpínská vegetace Krkonoš, Králického Sněžníku a Hrubého Jeseníku. – Academia, Praha.
 Jeník J., Bureš L. & Burešová Z. (1983): Revised flora of Velká Kotlina Cirque, the Sudeten Mountains. – *Preslia* 55: 25–61, 123–141.

Kočí M. (2005): Inventarizační průzkum NPR Praděd – flóra a vegetace. – Ms., 38 p. [depon. in: Správa CHKO Jeseníky, Jeseník]

Pyšek P., Sádlo J. & Mandák B. (2002): Catalogue of alien plants of the Czech Republic. – *Preslia* 74: 97–186.

Wendelbo P. (1957): A study in the *Primula rosea* aggregate. – *Arbok Univ. Bergen, naturvitensk. rekke*, 1957/1: 1–27.

Záměrné výsadby (či výsevy) nepůvodních druhů rostlin do volné přírody, zvláště pak do přísně chráněných území jako je NPR Praděd, nelze podle našeho názoru v žádném případě tolerovat. Jejich dopad na původní druhy a přirozenou vegetaci může mít velmi negativní následky a nikdy nelze dopředu tato rizika odhadnout. V případě chráněných území je takové jednání zcela nepřipustné, ohrožující samotný objekt ochrany a znesnadňující další vědecké studium, kromě toho je rovněž protizákonné. Obracíme se na všechny naše floristy s výzvou, aby takové snahy, byť jejich důvody mohou být ušlechtilé, nepodporovali a v případě zjištění takových nálezů, napsali nám o tom sdělení do redakce *Additament*. Je nanejvýš potřebné takové výskytu alespoň evidovat a to i v případě našich domácích druhů – budoucím generacím přírodovědců tak můžeme ušetřit četné polemiky o původnosti mnohých lokalit, jako je tomu v současnosti např. u druhů *Calla palustris* nebo *Ligularia sibirica*.

Děkujeme!

[eds]

Pulicaria vulgaris* Gaertn.*C1**

7c. Slánská tabule, 5652c, Bukol (distr. Mělník): tůň na pravém břehu Vltavy u bukolského přívozu, 50°19'01" N, 14°23'05" E (2003 leg. *J. Rydlo*, ROZ; Rydlo 2006).

Rydlo J. (2006): Vodní makrofyta ve stojatých vodách v oblasti soutoku Labe a Vltavy. – Muz. Součas., ser. natur., 21: 25–70.

Pulmonaria mollis* Hornem.*C3**

20a. Bučovická pahorkatina, 6869a, Chvalnov (distr. Kroměříž): travnaté sady S od PP Přehon, 150 m VSV od vrcholu Kudlěčky (kóta 379,7), 900 m S–SSV od kostela v obci, 380 m n. m. (27. 4. 2006 leg. *J. Čáp*, herb. Čáp).

Z Jihomoravské pahorkatiny (20) není tento druh v Květeně ČR (Křísa in Slavík 2000: 199–200) uveden.

Pyrola chlorantha* Sw.*C1**

6. Džbán, 5749b, Líský (distr. Kladno): v kulturním boru na opukové plošině kóty Háje (389 m) 1 km SSV od obce, 380 m n. m. (12. 12. 2006 leg. *L. Krinke*, *J. Pipek* & *M. Štěfánek*, PRC).

36a. Blatensko, 6647b, Maňovice (distr. Klatovy): starý bor ve střední části „Praseckého lesa“ 1 km Z od obce, ca 540 m n. m., ojedinele (23. 6. 2007 not. *R. Paulič*, *L. Pivoňková* et al.).

37b. Sušicko-horažďovické vápence, 6648c, Boubín u Horažďovic (distr. Klatovy): světlý borový les na jihozápadním svahu vrchu „Moučanka“ (kóta 559) SZ od osady, ojedinele (3. 7. 2006 leg. *R. Paulič*, CB).

37i. Chvalšinské Předšumaví, 7050c, Chroboly (distr. Prachatice): v lese těsně nad cestou na hřebeni mezi dvěma levostrannými přítoky Zlatého potoka, asi 1,8 km JJV od kostela v obci, 710 m n. m., porost ca 10 m², asi 20 odkvetlých rostlin a desítky sterilních (21. 5. 2005 leg. *P. Koutecký*, CBFS et herb. *P. Koutecký*).

41. Střední Povltaví, 6351c, Zduchovice (distr. Příbram): bor v horní části Solenického meandru, 1,2 km JJV od středu obce, 450 m n. m., asi 10 růžic (28. 5. 2005 foto *A. Hoffmann*).

53c. Českozubská pahorkatina, 5355d, Chlístov (distr. Liberec): kulturní bor 620 m SV od obce u Mnichova Hradiště, 50°36'00" N, 14°58'12" E, 310 m n. m. (15. 7. 2003 leg. *O. Bilek* & *P. Petřík*, herb. Petřík).

67. Českomoravská vrchovina, 6759c, Panenská Rozsíčka (distr. Jihlava): borový les při západní hranici PP Rašelinné jezírko Rosička, ca 1,2 km J od obce, 49°14'30" N, 15°30'45" E, 570 m n. m., několik desítek rostlin, několik m² (7. 7. 2005 not. *P. Koutecký*; Čech et al.: *Zprávy Čes. Bot. Společ.* 41, suppl. 2006/1: 60, 2006).

Pyrola media* Sw.*C1**

26a. Dyleňský les, 5941c, Dolní Žandov (distr. Cheb): PR Mechové údolí, svahový bor nad levým břehem bezjezerné vodoteče protékající chráněným územím, ca 300 m Z od místa, kde ji kříží regionální železniční trať Plzeň – Cheb, 560–570 m n. m., více roztroušených skupin o desítkách jedinců, celkem přes 100 rostlin, z toho ca 20 až 30 fertálních (21. 6. 2000 leg. *P. Mudra*, herb. Muzea Českého lesa v Tachově).

26a. Dyleňský les / 28a. Kynšperská vrchovina, 5941c, Salajna (distr. Cheb): lesní okraj u obce (23. 6. 1912 leg. *J. Jahn*, herb. Muzea Českého lesa v Tachově).

28a. Kynšperská vrchovina / 24a. Chebská pánev, 5941a, Těšov (distr. Cheb): smíšený les na západních svazích nad obcí ca 370 až 560 m SZ od Těšovské myslivny, 50°04'31" N, 12°32'50" E, 525 až 565 m n. m. (10. 5. 2007 not. *P. Tájek* & *J. Brabec*; 5. 6. 2007 et 11. 7. 2007 leg. *J. Brabec*, CHEB).

Několik sterilních nedeterminovatelných exemplářů rodu *Pyrola* objevil na lokalitě „Těšov“ na podzim 2006 Přemysl Tájek. V roce 2007 pak byl taxon determinován a

lokalizována celá populace. Na ploše asi 1,1 ha bylo 5. 6. 2007 nalezeno ca 360 kvetoucích exemplářů a asi 6 až 7 tisíc sterilních růžic. Lokalitu tvoří rozvolněný dubobřezový háj (*Quercus robur*, *Betula pendula*) s přimíšenými *Pinus sylvestris* a *Picea abies*. Keřové patro je velmi chudé (řídké *Frangula alnus* a *Rubus* subgen. *Rubus*). V bylinném patře dominuje *Avenella flexuosa* a *Melampyrum pratense*, hojně je *Vaccinium myrtillus*. V porostu hruštiček se hojně až roztroušeně vyskytuje *Polygala chamaebuxus* a desítky vesměs sterilních exemplářů *Arnica montana*.

V nejzápadnějších Čechách nepatřila *Pyrola media* nikdy k hojným druhům. V Květeně ČR jsou uvedeny pouze dva údaje – „Cheb“ (24. Horní Pooňří) a „Horní Slavkov“ (86. Slavkovský les). V regionálních herbářích se nachází dva sběry ze severních partií Českého lesa (viz seznam lokalit výše), dva sběry ze dvou starých důlních odvalů z let 1992 a 1993 Z a SSV od Jáchymova (25a. Krušnohorské podhůří vlastní; CHOM). V literatuře jsou dále uvedeny dva věrohodné údaje z července 1979 od Kostelní Břízy (28a. Kynšperská vrchovina; Holub & Zázvorka in Šedo 1983) a od Smilova (28d. Toužimská vrchovina; Mladý in Šedo 1983) a údaj od dnes zaniklé obce Pastviny (1. Doupovská pahorkatina; Kunz 1923).

J. Brabec, P. Tájek, P. Mudra, Č. Ondráček & J. Michálek

- 37e. Volyňské Předšumaví, 6748d, Kraselov (distr. Strakonice): jehličnatý les nad serpentunami silnice 0,5 km VSV od osady Milčice, 600 m n. m., 49°14'10" N, 13°48'19" E, vzácně, (10. 6. 2007 leg. R. Paulič & P. Leischner, CB).
67. Českomoravská vrchovina, 6759c, Panenská Rozsíčka (distr. Jihlava): kulturní borový les na hranici východního příkopu silnice 250 m J od PP Rašelinné jezírko Rosička, ca 1,2 km J od obce, 49°14'20" N, 15°30'44" E, 570 m n. m., ca 20 rostlin (1 m²) na místě s řídkým bylinným podrostem *Vaccinium myrtillus*, *V. vitis-idaea*, *Avenella flexuosa* a kolonie mechů (7. 7. 2005 not. P. Koutecký; Čech et al.: *Zprávy Čes. Bot. Společ. 41, suppl. 2006/1: 60, 2006*).

Kunz J. (1923): Die Flora des Bezirkes Kaaden. – Ms., 28 p. [Depon. in.: Okresní Muzeum Litoměřice]
 Šedo I. [ed.] (1983): Floristický kurs ČSBS v Toužimi 1979. – Sborn. Západočes. Muz. Plzeň, přír., 47: 1–84.

***Pyrola rotundifolia* L.**

C2

- 56a. Železnobrodské Podkrkonoší, 5358c, Benešov u Semil (distr. Semily): 350 m JZ od obecního úřadu, pravý okraj boční cesty podél hlavní silnice do Rybnice číslo 292, nad řekou, 50°36'02" N, 15°22'13" E, 350 m n. m. (2004 leg. T. Rejzek & R. Višňák, herb. Rejzek).

Z fytogeografického okresu Podkrkonoší je hruštička okrouhlostá udávána pouze z Poniklé u Jilemnice.

Ranunculus sardous* Crantz subsp. *sardous

C1

83. Ostravská pánev, 6076d, Dolní Lutyně (distr. Karviná): poblíž vrátnice stále aktivní pískovny, S od obce, mezi obcí a železnicí, 49°54'29" N, 18°25'22" E, 220 m n. m. (11. 11. 1997 leg. M. Duda, CESK; 8. 8. 2006 not. D. Hlisenkovský & Z. Vrabel, herb. Hlisenkovský).

Údajů o pryskyřníku sardinském z Beskyd, Podbeskydí a Ostravské pánve je ve starší literatuře dosti pořádku. Z nynější doby údaje snad zcela schází a pro severní Moravu a

Slezsko je považován za nezávěsný (Sedláčková & Plášek 2005). O to cennější je ověření Dudovy lokality v Dolní Lutyni, kde stále přežívá, a to ve svahu v řídce zapojeném „trávníku“ poblíž vrátnice dolnolutynské pískovny. Bohužel v době ověření byla lokalita z převážné části čerstvě pokosena, ztěžuje tak lze usuzovat na velikost populace. Výskyt druhu se dá očekávat i na jiných místech téže pískovny, kde vhodnějších stanovišť má bezpočet.

D. Hlisenkovský

***Rheum officinale* Baillon**

Pět lokalit v Novohradských horách (89) – okolí obcí Staré Hutě a Pohoří na Šumavě a jedna v Hornovltavské kotlině (88g) – Kovářov (Lepší et al.: *Zprávy Čes. Bot. Společ.* 41: 161–171, 2006).

***Rosa sherardii* Davies**

C2

37b. Sušicko-horažďovická vápenec, 6747b, Nezamyslice (distr. Klatovy): světlý smíšený les na strmých jižních svazích vrchu Kozníku SZ od obce, vápenec, 600 m n. m., vzácně (18. 6. 2005 not. V. Chán, P. Leischner & R. Paulič; leg. R. Paulič, CB, rev. V. Žíla).

***Salix myrsinifolia* Salisb.**

C1

48b. Liberecká kotlina, 5255b, Machnín (distr. Liberec): okraj rybníčku 400 m SZ od kostela v obci, 50°47'41" N, 14°59'15" E, 340 m n. m. (29. 8. 2002 leg. P. Petřík, det. J. Koblížek).

[105 m², rovina, 18. 7. 2005 P. Petřík (Turboveg 335053), E₃ (20 %): *Salix fragilis* 2, *Salix viminalis* 1. – E₂ (40 %): *Salix myrsinifolia* 2, *S. viminalis* 2, *Ribes nigrum* +, *R. rubrum* +. – E₁ (70 %): *Urtica dioica* 3, *Cardamine amara* 2, *Glyceria fluitans* 2, *Myosotis nemorosa* 2, *Cirsium palustre* 1, *Filipendula ulmaria* 1, *Juncus effusus* 1, *Stellaria alsine* 1, *Agrostis capillaris* +, *Alopecurus pratensis* +, *Athyrium filix-femina* +, *Carex brizoides* +, *Deschampsia cespitosa* +, *Dryopteris dilatata* +, *Epilobium angustifolium* +, *E. ciliatum* +, *E. roseum* +, *Galium aparine* +, *Geum urbanum* +, *Holcus mollis* +, *Hypericum maculatum* +, *Ranunculus repens* +, *Rumex obtusifolius* +, *Scirpus sylvaticus* +, *Cirsium vulgare* r, *Populus tremula* juv. r, *Quercus robur* juv. r, *Rosa canina* agg. r. – E₀: nevyvinuto].

Vrba černající roste na mokřých až rašelinných loukách a při okrajích bažin, na vlhkých lesních ředinách, v pobřežních křovinách, na minerálně bohatších podložích ve svazích *Salicion cinereae* a *Alnion glutinoso-incanae*, velmi vzácně na Šumavě, v Českém lese a v okolí Třeboně spolu v blízkosti s prokazatelně vysazeným pestíkovým klonem (Chmelař 1971, Chmelař & Koblížek in Hejný & Slavík 1990). Procházka et al. (2001) uvádějí, že se jedná o alpský migrant na území Šumavy. V Sasku roste i na vlhkých místech v lo-mech, vždy ale velmi vzácně. Nejistota původnosti lokalit existuje též na německé straně (Hardtke & Ihl 2000). Občas je vysazována v prutnicích.

Nově objevená populace této vrby u rybníka v Machníně u Liberce působí přirozeným dojmem, ačkoliv je porost značně ruderalizovaný (viz fytoecologický snímek). Původnost nálezu v Lužické kotlině je nutné ještě zkoumat a v případě původnosti tuto lokalitu vyhlásit jako MZCHŮ příp. zajistit vhodný management pro tento taxon.

P. Petřík

Hardtke H.-J., Ihl A. et al. (2000): Atlas der Farn- und Samenpflanzen Sachsens. – Sächsisches Landesamt f. Umwelt u. Geologie, Dresden, 806 p.

Chmelař J. (1971): Poznámky k československým druhům rodu *Salix*. – Čas. Slez. Mus., ser. dendrol., 1: 1–17.

Procházka F., Hadinec J. & Havlíček P. (2001): Příspěvek ke květeně české Šumavy a kontaktních území. – Zprávy Čes. Bot. Společ. 35(2000): 173–180.

***Samolus valerandi* L.**

C1

17b. Pavlovské kopce, 7165d, Mikulov (distr. Břeclav): bezodtoká sníženina v poli přiléhající ze severu k železniční trati Břeclav – Znojmo, v místě kde se z jihozápadu přibližuje větrolam, 1,7 km Z od náměstí, 2,25 km SSZ od kóty Šibeník (238,3), 210 m n. m., několik tisíc rostlin (21. 5. 2007 foto I. Paukertová & S. Mudra; 25. 9. 2007 not. V. Sedláček & J. Danihelka).

Solenka se na lokalitě vyskytuje spolu s *Anagallis foemina*, *Centaurium pulchellum*, *Lythrum hyssopifolia*, *Potentilla supina*, *Rumex maritimus*, *Schoenoplectus tabernaemontani* a *Typha angustifolia*. Vegetace je tvořena slanomilnými rákosinami a ostřicovými porosty s výskytem as. *Bolboschoenetum maritimi*. Později zde byly J. Danihelkou a V. Sedláčkem nalezeny v několika trsech také *Carex hordeistichos* a *C. secalina* (oba tyto druhy zde rostou na dosud nepublikované lokalitě).

Další osud lokality je nejasný, neboť leží v trase plánované rychlostní silnice R52, která by měla procházet její východní částí. Z leteckého snímku z roku 2006 a ze současného stavu lokality lze vysledovat, že takřka polovina polní sníženiny byla v období od léta 2006 do jara 2007 zavezena asi 1 m silnou vrstvou ornice. Počátkem října 2007 byla celá plocha zorána a oseta ozimou pšenicí.

Další výskyty solenky na jižní Moravě uvádějí Lustyk (in Additamenta II.: 282–283, 2003), Danihelka & Šumberová (2004) a Rybka & Lustyk (in Additamenta IV.: 136, 2005).

I. Paukertová & V. Sedláček

Danihelka J. & Šumberová K. (2004): O rozšíření některých cévnatých rostlin na nejjižnější Moravě II. – Příroda 21: 117–192.

***Schoenoplectus tabernaemontani* (C. C. Gmelin) Palla**

C2

19. Bílé Karpaty stepní, 6971d, Uherský Brod (distr. Uherské Hradiště): opuštěný hliník 2,2 km Z od železničního nádraží, hojně, 235 m n. m. (18. 6. 2006 leg. P. Batoušek, herb. Batoušek).

***Silaum silaus* (L.) Sch. & Thell.**

C3

35c. Příbramské Podbrdsko, 6350a, Příbram: Fantova louka, lokalita Leština, v současnosti zřejmě nehnosené kosené vlhčí a částečně odvodněné louky svazu *Molinion* (rozloha ca 16 ha) na pramenné plošině v povodí Litavky na rozvodí s Kocábou, Z až JZ od městské části Nová Hospoda, ca 0,8 km VSV od církevního komplexu Svatá hora, 49°41'14" N, 14°01'47" E, 545–550 m n. m., jedna rostlina v porostu s *Cirsium canum*, *Galium wirtgenii*, *Iris sibirica* a *Serratula tinctoria* (7. 8. 2007 leg. R. Hlaváček, HOMP); asi 50 rostlin na ploše ca 150 m² (15. 8. 2007 not. P. Bauer & R. Hlaváček).

Na možnost výskytu koromáče olešnickového na Fantově louce upozornil P. Bauer již v květnu roku 2007. Během vegetačního snímkování zdejších luk, které probíhalo na

začátku června, byly prvním z autorů nalezeny listy mrkvovité rostliny rovněž připomínající tento druh. Při opakovaných návštěvách v srpnu byly zaznamenány a sbírány plodné rostliny, které jsou již spolehlivě určeny jako koromáč olešníkovaný (*Silaum silaus*). Jedná se o dosti překvapivý nález, neboť tento druh se v jižní polovině Čech vyskytoval jen velmi vzácně či spíše ojediněle. V Květeně ČR (Slavík 1997) jsou uvedeny dvě lokality z podokresu 31a. Plzeňská pahorkatina (Vrbové, Lochotín). Podrobnější údaje nalezneme v publikacích Hadač et al. (1968) a Sofron & Nesvadbová (1997), kde je ze správného území města Plzně, k němuž náleží i výše zmiňovaná lokalita Lochotín, zaznamenáno osm lokalit. Poslední nález pochází ze začátku 80. let 20. století (Pyšek 1981), od té doby nebyl výskyt koromáče v rámci tohoto fytochorionu potvrzen. Severovýchodně od Plzně, těsně za hranicí Plzeňské pahorkatiny, se na lokalitě Háj jižně od obce Druztová nacházela další, dnes rovněž jen historická lokalita (cf. Maloch 1913). Jedná se již o fytogeografický okres Křivoklátsko, který není ve výčtu fytochorionů s rozšířením koromáče vůbec Květenou ČR uváděn. Z jižní části Čech jsou zmíněny (Slavík l. c.) pouze ojedinělé nálezy od Předního Poříčí (35d. Březnické Podbrdsko) a u Českých Budějovic (38. Budějovická pánev). Obě lokality nebyly nověji potvrzeny. Proto byl koromáč olešníkovaný zařazen mezi nezvěstné taxony (kategorie A2) květeny jižní části Čech (Chán 1999). Jejich pravděpodobný zánik zřejmě souvisí se změnami vodního režimu v důsledku regulací vodních toků doprovázených melioracemi a rekultivacemi luk. Historický údaj K. Šternberka od Blatné (36a. Blatensko) byl L. Čelakovským považován za náhodný, snad i pochybný (Chán l. c.). Východním směrem jsou nejbližší lokality situované jižněji než příbramská lokalita uváděny až od Velkého Meziříčí v moravské části Českomoravské vrchoviny (Slavík l. c.). Fantova louka u Příbrami proto patrně náleží k nejjihnějších českým lokalitám s aktuálním výskytem koromáče olešníkoveho. Nejbližší lokality uvádí Slavík (l. c.) až z těžiště rozšíření tohoto druhu v českém termofytiku a přilehlých fytochorionech mezofytika. Jsou známy z fytogeografických okresů 7. Středočeská tabule, 11. Střední Polabí a 65. Kutnohorská pahorkatina. V současnosti hrozí příbramské populaci koromáče zánik, neboť se nachází na ploše, která je podle územního plánu města Příbram určena k zástavbě.

R. Hlaváček & P. Bauer

Hadač E., Sofron J. & Vondráček M. (1968): Květena Plzeňska. – Krajské středisko SPPOP v Plzni, Plzeň, 290 p.

Maloch F. (1913): Květena v Plzeňsku. I. – Plzeň, 316 p.

Pyšek A. (1981): *Silaum silaus* (L.) Sch. & Thell. u Plzně-Černic. – Zprav. Západočes. Poboč. Čes. Bot. Společ. 1981/2: 8.

Sofron J. & Nesvadbová J. [eds] (1997): Flóra a vegetace města Plzně. – Západočeské muzeum v Plzni, Plzeň, 200 p.

***Silene noctiflora* L.**

C4a

37d. Čkyňské vápence, 6848d, Spůle u Čkyně (distr. Prachatice): rumiště při cestě do Onšovic na severním okraji osady, ca 615 m n. m., několik rostlin společně s *Atriplex patula*, *Chaerophyllum temulum*, *Chenopodium bonus-henricus*, *Galinsoga parviflora* (3. 9. 2004 not. R. Paulič & D. Pábal).

- 37e. Volyňské Předšumaví, 6749c, Němětice (distr. Strakonice): okraj pole na jižním svahu vrchu Zámek (kóta 520) 0,75 km SZ od obce, 49°12'01" N, 13°52'15" E, 475 m n. m. (23. 9. 2006 not. *R. Paulič*).
- 37e. Volyňské Předšumaví, 6849a, Zálezly (distr. Prachatic): úhory pod silnicí V od železniční stanice Lčovice, 1 km Z od západního okraje obce, ca 520 m n. m., ojedinelé (4. 9. 2004 leg. *R. Paulič*, CB).

Knotovka noční nebyla z Volyňského Předšumaví ani z Čkyňských vápenců dosud uváděna (cf. Chán 1999, cf. Šourková in Hejný & Slavík 1990).

R. Paulič

Sorbus danubialis (Jáv.) Prodan

C3

67. Českomoravská vrchovina, 6563a, Rožná (distr. Žďár nad Sázavou): osada Dvořiště, údolí Nedvědičky, úpatí svahu (okraj lesa) na levém břehu říčky, 1 km S od kostela v obci, 475 m n. m. (8. 5. 2005 et 25. 6. 2005 leg. *J. Čáp*, herb. Muzeum Bystřice nad Pernštejnem et herb. Čáp, rev. *J. Koblížek*).

Překvapivý nález jeřábu podunajského na Českomoravské vrchovině. Roste zde jeden exemplář – z poléhavého kmene vyrůstají vertikálně tři silné větve, dosahující výšky asi tři metrů. Stromek je poměrně mladý, sterilní.

J. Čáp

Sparganium natans L.

C2

- 71b. Dražanská plošina, 6466b, Skřípov (distr. Prostějov): PP Skřípovský mokřad, tůň uprostřed chráněného území na severovýchodním okraji obce, 49°35'21" N, 16°49'43" E, 577 m n. m., porost ca 15 m² (26. 7. 2006 not. *M. Krátký*).

Druh z této lokality uvádí Antonín (1987) a následně Albrecht (2000), ovšem po roce 2000 zde byl považován za nezvěstný. Po vyřezání vrby popelavé v roce 2004 a vyhrabání tůně se populace obnovila ze semenné banky, v roce 2005 zde rostlo několik jedinců a v roce následujícím to již byly desítky plodících rostlin na ploše ca 15 m². *Sparganium natans* se na Dražanské vrchovině vyskytuje ještě u Klozovce, lokalita u Pavlova nedávno zanikla zasypáním tůně komunálním odpadem. Další blízké lokality jsou v CHKO Litovelské Pomoraví v PR Kačenní louka a v tůních ca 1 km východně.

M. Krátký

Albrecht P. (2000): Příspěvek ke květeně nejvyšších částí Dražanské vrchoviny se zaměřením na mokřady. – Přírodověd. Stud. Muz. Prostějovska 3: 55–82.

Antonín V. (1987): Inventarizační průzkum CHÚ Skřípovský mokřad. – Ms. [Depon. in: Městský úřad Prostějov]

Stachys annua (L.) L.

C2

- 13a. Rožďalovická tabule, 5857d, Polní Chrčice (distr. Kolín): okraj pole kolem betonové skruže u plotu obory asi 0,5 km S od kostela v obci, 50°6'51" N, 15°17'53" E, 250 m n. m., 16 fertálních lodýh (7. 8. 2007 not. *P. Novák*).

Stellaria pallida* (Dumort.) Crép.*C2**

16. Znojensko-brněnská pahorkatina, 6765c, Brno-Bystrc: ulice Opálkova, asi 580 m J od kostela na náměstí 28. dubna, sekaný trávník mezi chodníkem a panelovým domem, spolu se *Stellaria media*, 49°13'16" N, 16°31'47" E, 240 m n. m. (17. 4. 2007 leg. K. Fajmon, BRNU).
16. Znojensko-brněnská pahorkatina, 6765d, Brno-Řečkovice a Mokrá Hora: ulice Novoměstská, asi 850 m JJV od kostela na Palackého náměstí, sekaný městský trávník, 49°14'41" N, 16°35'16" E, 245 m n. m. (25. 4. 2007 leg. K. Fajmon, BRNU).
16. Znojensko-brněnská pahorkatina, 6765d, Brno-Lesná: Halasovo náměstí, asi 170 m S–SSV od haly Tesla s krytým bazénem, polostinný sekaný městský trávník před VJV stranou panelového domu, 49°13'29" N, 16°37'31" E, 266 m n. m. (16. 5. 2007 leg. D. Zelený, BRNU).
16. Znojensko-brněnská pahorkatina, 6765d, Brno-střed: jihovýchodní část Björnsonova sadu, asi 190 m JJZ od středu křižovatky ulic Hrnčířská a Kounicova, výslunný sekaný parkový trávník, 49°12'24" N, 16°35'39" E, 246 m n. m.; *ibid.*, severozápadní část Björnsonova sadu, asi 170 m JZ od středu křižovatky ulic Hrnčířská a Kounicova, polostinný sekaný parkový trávník, 49°12'26" N, 16°35'35" E, 247 m n. m. (20. 4. 2007 leg. K. Fajmon, BRNU); *ibid.*, začátek ulice Údolní na Náměstí Míru, asi 130 m JV od kostela, sekaný městský trávník poblíž chodníku, 49°12'6" N, 16°34'57" E, 287 m n. m. (26. 4. 2007 leg. K. Fajmon, BRNU); *ibid.*, východní strana ulice Kounicova naproti ulici Slovákova (asi 620 m SZ–SSZ od kostela sv. Jakuba), sekaný městský trávník, 49°12'3" N, 16°36'11" E, 226 m n. m. (5. 5. 2007 leg. K. Fajmon, BRNU).
16. Znojensko-brněnská pahorkatina, 6765d, Brno-Královo Pole: před budovou Fakulty informatiky Masarykovy univerzity, sekaný městský trávník, 49°12'34" N, 16°35'55" E, 230 m n. m. (20. 4. 2007 leg. K. Fajmon, BRNU).
16. Znojensko-brněnská pahorkatina, 6865b, Brno-střed: Mendlovo náměstí, úzký travnatý ostrůvek mezi dráhou tramvaje (č. 1) a silnicí, sekaný městský trávník, 49°11'23" N, 16°35'37" E, 203 m n. m. (25. 4. 2007 leg. K. Fajmon, BRNU).
- 18a. Dyjsko-svratecký úval, 7267a, Břeclav: ve městě, ulice Břetislavova (nedaleko železničního nádraží), sekaný městský trávník, 48°45'10" N, 16°53'27" E, 158 m n. m.; *ibid.*, ve městě, ulice Břetislavova (nedaleko železničního nádraží), pata zdi domu, 48°45'7" N, 16°53'26" E, 158 m n. m. (1. 5. 2007 leg. K. Fajmon, BRNU).
- 18a. Dyjsko-svratecký úval, 7267c, Břeclav: asi 1,5 km JV od zámku Pohansko, písčité substrát nepevněné cesty na vyvýšeném valu v nivní louce, 48°43'5" N, 16°54'33" E, 155 m n. m., hojně (1. 5. 2007 leg. K. Fajmon, BRNU).
- 18b. Dolnomoravský úval, 7070a, Veselí nad Moravou (distr. Hodonín): severovýchodní část železničního nádraží, v prodloužení prvního nástupiště (asi 350 m V od kostela Sv. andělů strážných), zbytek po hromadě písku na mírně zazeměných betonových panelech, 48°57' N, 17°23'2" E, 180 m n. m., desítky až stovky drobných rostlin (6. 4. 2007 leg. K. Fajmon, BRNU).
19. Bílé Karpaty stepní, 7171a, Velká nad Veličkou (distr. Hodonín): asi 575 m Z od kostela, mezi kulturním domem a ulicí pod železničním nádražím, sekaný vesnický trávník, 48°52'49" N, 17°30'50" E, 290 m n. m., hojná součást jarního aspektu trávníku; *ibid.*, před domem č. p. 620, asi 590 m ZSZ–Z od kostela, sekaný intravilanový trávník, 48°52'56" N, 17°30'51" E, 286 m n. m., pořídka vtoušen v trávníku (16. 4. 2007 leg. K. Fajmon, BRNU).

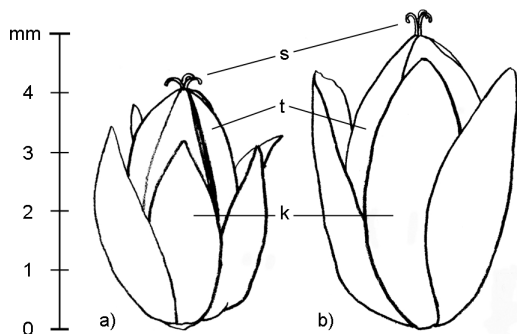
Ze všech fytochorionů, k nimž náleží nově předkládané lokality ptačince bledého, je už tento druh znám (cf. Dvořáková in Hejný & Slavík 1990: 126–130; Jongepier et al. 2007). Ze Znojensko-brněnské pahorkatiny byl však dosud udáván pouze od Znojma (Dvořáková l. c.) a všechny zmiňované lokality z Brna tedy představují nové ohnisko výskytu tohoto druhu na jižní Moravě. Vzhledem k tomu, že Dvořáková v době zpracování rodu

Stellaria pro kompendium Květena České republiky působila na Přírodovědecké fakultě Masarykovy Univerzity v Brně a z Brna přitom ptačinec bledý neznala, je pravděpodobné, že sem byl zavlečen teprve v průběhu posledních dvou desetiletí. Z množství současných lokalit je zároveň zřejmé, že nejde o úplně čerstvé zavlečení, ale že se v Brně už nějaký čas vyskytuje a šíří, a byl zde tedy už delší dobu přehlížen nebo na jeho výskyt zde doposud alespoň nikdo neupozornil. Jsem přesvědčen, že kromě uvedených lokalit, kde jsem na jaře 2007 měl možnost tento druh najít a sebrat, se na podobných stanovištích (tj. v jarním aspektu sekaných městských trávníků) často vyskytuje i v dalších částech Brna. A nejen tam, ale přinejmenším ještě v Českých Budějovicích (Lepší 2003) a ve Velké nad Veličkou, kde bydlím. Ve Velké jsem v roce 2007 pozoroval bohaté porosty ptačince bledého v trávnících kolem kulturního domu a roztroušeně jsem jej viděl i v sekaných pouličních trávnících na dalších místech v obci. Přitom u kulturního domu jsem si jej všimnul už dříve (na jaře 2003), avšak kvůli nedostatečným zkušenostem s určováním ptačinců z okruhu *Stellaria media* agg. jsem jej považoval za atypický ptačinec prostřední. Spolehlivě jsem jej tedy dosud z Velké znal jenom ze železničního nádraží, kde jsem jej sbíral a správně určil v roce 2005 (cf. Jongepier l. c.). V intravilánech měst a vesnic se ptačinec bledý plošně šíří v sekaných trávnících zřejmě vlivem samotného sekání. Na vzdálenější lokality se pravděpodobně dostává se zahradnickou technikou, na podrážkách chodců nebo za vlhka také na srsti venčených psů (cf. Lepší l. c.).

Nálezy z jihomoravských úvalů, kde by se ptačinec bledý měl vyskytovat dokonce dosti hojně (Dvořáková l. c.), uvádím spíše kvůli doplnění představy o jeho stanovištích.

Velký počet nových pozorování ptačince bledého v roce 2007 velmi pravděpodobně souvisí s jeho nebývalým rozvojem po toho roku extrémně teplé a suché zimě i předjaří, kdy měl v suchem prořídlých městských trávnících více životního prostoru než obvykle. Zcela jistě byl však v předchozích letech též přehlížen. Přehlížení může být způsobeno efemerním růstem a kvetením na jaře a snad také vazbou na mnohdy opomíjená stanoviště, jimiž sekané intravilánové trávníky zřejmě jsou. Na základě uvedených osobních zkušeností z Velké nad Veličkou se však domnívám, že za malý počet údajů o tomto ptačinci mohou být do značné míry zodpovědné i přehnaně přísné limity kvantitativních znaků uvedené jak v Květeně České republiky (Dvořáková l. c.), tak v Klíči ke květeně České republiky (Kubát et al. 2002: 159). Na jejich základě se u sporných rostlin opatrný botanik přikloní spíše k názoru, že jde o běžný ptačinec prostřední, než o silně ohrožený ptačinec bledý.

Podle zmíněných českých určovacích pomůcek jsem nalezené rostliny sice určil jako ptačinec bledý, ale s vědomím toho, že některé kvantitativní znaky už přesahovaly meze, které pro něho určovací klíče povolovaly. Proto jsem hledal, jak je řešen druhový komplex *Stellaria media* agg. v další literatuře, abych našel případnou oporu pro své určení, nebo abych ho vyvrátil. Za nejlépe odpovídající realitě, přinejmenším u druhu *S. pallida*, jehož morfologii jsem zkoumal podrobněji, považuji zpracování použité ve Flora Nordica (Nilsson 2001). Dle mého názoru je ve znacích, jichž jsem si všiml, toto zpracování velmi výstižné a zahrnuje i některé dobré znaky v české literatuře neuváděné, proto jsem na něm založil určení rostlin z citovaných lokalit.

Obr. 1. – *Stellaria pallida* a *S. media*. Schéma květu se zralou tobolkou: a) – *Stellaria pallida*, b) – *S. media*; s – stylodia, t – tobolka, k – kališní lístky (kresba K. Fajmon 2007).

Fig. 1. – *Stellaria pallida* a *S. media*. Scheme of flower and ripe capsule: a) – *Stellaria pallida*, b) – *S. media*; s – stylodium, t – capsule, k – sepals (del. K. Fajmon 2007).

Nilsson (l. c.) uvádí v druhovém klíči rodu *Stellaria* pro druh *S. pallida* tyto znaky v následujícím pořadí: korunní lístky chybějící nebo drobné; stylodia 0,2–0,4 mm dlouhá, již od báze rozestálá a nazpět vyhnutá (cf. obr. 1); semena obvykle méně než 0,8 mm široká, bledě žlutohnědá. V popisu však udává pro šířku semen rozsah 0,6–0,8(–0,9) mm. Délku kališních lístků, v českých určovacích pomůckách používanou jako důležitý znak, do klíče vůbec nezahrnuje a v popisu pro ni uvádí rozsah 2,8–4(–4,5) mm (v kontrastu s 2–3,5 mm, jež připouští Dvořáková (l. c.) případně Kubát (l. c.). Pro srovnání, u druhu *S. media* Nilsson v klíči píše: korunní lístky obvykle přítomné, alespoň zdélky kališních lístků; stylodia dlouhá 0,4–0,5 mm, v dolní části vzpřímená, teprve na vrcholu nazpět ohrnutá a poněkud rozestálá (cf. obr. 1); semena širší než 0,8 mm, purpurově hnědá. V popisu pak je pro šířku semen uveden rozsah 0,9–1,2(–1,5) mm.

Nově nalezené rostliny svými znaky dobře odpovídají znakům pro ptačinec bledý podle Nilssona. A nejen to. Nilssonův popis lépe než české určovací příručky vystihuje i rostliny na exsikatové položce, kterou uvádí Dvořáková (l. c.) u druhu *Stellaria pallida* – Fl. Exs. Austro-Hung., no 3631 [ut *S. media* (L.) Cyr.]. Rostliny na této položce v BRNU mají totiž některá semena větší než 0,8 mm, což je povolené maximum v českých příručkách (Dvořáková l. c., Kubát l. c.), a v případě kališních lístků přesahuje povolenou mez 3,5 mm (Dvořáková l. c., Kubát l. c.) dokonce většina namátkou měřených kalichů.

Kromě morfologických znaků se ptačinec bledý od p. prostředního liší také ekologicky. Je vázán na dobře propustné vysychavé půdy, a často tedy roste na písčitých substrátech (Dvořáková l. c.). V Brně, Českých Budějovicích nebo ve Velké nad Veličkou se vyskytuje zejména v mezerách výslunných a často sekaných trávníků. Na těchto místech sice nebývá vždy písčitý substrát, přesto jsou zde kvůli trvale nízkému porostu, častému

mechanickému narušování a občasnému sešlapu hojně plošky obnažené zeminy, které snadněji vysychají (cf. Lepší l. c.). Navíc je na nich i samotným narušováním potlačován rozvoj konkurenčně silnějších druhů, což je zřejmě pro tento druh také jedním z klíčových faktorů. Ptačinec prostřední naproti tomu preferuje spíše vododržnější hlinité půdy, které jsou méně náchylné k vyschnutí. V městských trávnících se sice vyskytuje i spolu s p. bledým, častěji tam však roste na méně vysychavých místech, typicky pak na téměř holé kypřé zemině v polostínu okrasných dřevin (cf. Dvořáková l. c.).

Z mých zkušeností s ptačincem bledým bych rostliny tohoto druhu ve stručnosti charakterizoval tak, že masově kvetou v dubnu a květnu na písčínách a jiných vysychavých místech polopřirozeného i silně antropogenního rázu, tedy také v sekaných intravilánových trávnících. Z dálky na sebe upozorňují svou světlou žlutozelenou barvou, z blízka jsou nápadně klubkovitě nahloučenými vidlany, z nichž jen občas vyčnívá nějaký květ na delší stopce. Květy jsou buď zcela bez koruny, nebo jsou korunni lístky kratičké, sotva patrné. Na mladých tobolkách, které jsou obklopeny většinou kopinatými a na konci zašpičatělými kališními lístky, vyčnívají od báze rozestálá a nazpět vyhnutá stylovia (viz obr. 1). Ze zralých tobolek vypadávají světlá žlutohnědá semena. Pro jednoznačné určení takto vyhlížejících rostlin je pak vhodné změřit alespoň několik semen. Měla by být nejčastěji kolem 0,8 mm široká, přičemž ale může jejich šířka nabývat různých hodnot v celém rozsahu 0,5–0,9 mm a zcela ojediněle může tento rozsah i překročit.

K. Fajmon

- Chater A. O. & Heywood V. H. (1993): *Stellaria L.* – In: Tutin T. G., Burges N. A., Chater A. O., Edmondson J. R., Heywood V. H., Moore D. M., Valentine D. H., Walters S. M. & Webb D. A. [eds], *Flora Europaea*, Ed. 2., 1: 161–164, Cambridge University Press, Cambridge.
- Jongepier J. W., Fajmon K. & Otýpková Z. (2007): Významné nálezy cévnatých rostlin v Chráněné krajinné oblasti Bílé Karpaty a v přílehlém okolí: nové druhy pro území. – *Zprávy Čes. Bot. Společ.* 42: 117–135.
- Lepší M. (2003): *Stellaria pallida* (Dum.) Crépin – ptačinec bledý. – In.: Anonymus, *Nálezy zajímavých a nových druhů v květeně jižní části Čech IX*, Sbor. Jihočes. Muz. České Budějovice, přír. vědy, 43: 106–110.
- Nilsson Ö. (2001): *Stellaria pallida* (Dumort.) Crép., *Stellaria media* (L.) Vill. – In: Jonsell B. [ed.], *Flora Nordica*, 2: 114–119, The Bergius Foundation, Stockholm.
- Stace C. (2001): *New flora of the British isles*. Ed. 2. – Cambridge University Press, Cambridge.

Stratiotes aloides L.

C2

83. Ostravská pánev, 6275d, Karviná: Louky nad Olší, strouha Mlýnka 200 m JZ od Louckého kostela, 49°48'40" N, 18°34'25" E, 230 m n. m., 6 rostlin (20. 11. 2006 leg. D. Hlisenkovský & Z. Vrabel, herb. Hlisenkovský).

Rybníky v Loukách nad Olší bývaly dříve na flóru velmi bohatou a také často navštěvovanou a studovanou státní přírodní rezervací (Slavoňovský 1953, Švendová 1980), avšak podobně jako samotná obec zanikly vlivem poklesů z poddolování v polovině 80. let minulého století (SPR Loucké rybníky byla vyhlášena v roce 1970 a zrušena v roce 1975).

Na jejich místě vzniklé vodní plochy sice již nikdy nedosáhly původní druhové bohatosti, přesto zde dodnes přežívá mnoho velmi zajímavých druhů. Řezan však zde zřejmě doposud nalezen nebyl a na území Slezska jej pravděpodobně naposled zaznamenali Oborny (1882–1886) a Formánek (1887) a to nekonkrétně „z Těšinska“ (dnes se nemusí jednat výhradně o české území, nýbrž též o území Polska).

D. Hlisnikovský

Formánek E. (1887): Květena Moravy a rakouského Slezska. Vol. 1., Fasc. 1. – Brno.

Oborny A. (1882–1886): Flora von Mähren und oesterreichisches Schlesien. Pars 1–4. – Verh. Naturforsch. Ver. Brünn 21: 1–268, 22: 269–636, 23: 637–888, 24: 889–1285.

Otruba J. (1925–1926): Úvod ke květeně československého Slezska. – Vlastiv. Sborn. Slez., Opava, 1: 35–50, 2: 283–396.

Slavoňovský F. (1953): Vegetační poměry rybníků v loukách nad Olší. – Přírod. Sborn. Ostrav. Kraje, Opava: 14: 88–113.

Švendová K. (1980): Floristická charakteristika SPR Loucké rybníky. – In: Řehoř F. et al., Státní přírodní rezervace Loucké rybníky, Závěrečná zpráva VÚ VI-3-8/7 – Výzkum přírodní oblasti Sm kraje s ohledem na jejich ochranu, Katedra biologie PŘF Ostrava.

***Trichomanes speciosum* Willd.**

C1

55c. Trosecká pahorkatina, 5557a, Mladějov (distr. Jičín): Hluboká rokle JJV od obce Křenovy, východně od rybníka Doly v údolí Žehrovky (24. 6. 2005 not. A. Hájek; Samková 2007).

Samková V. [ed.] (2007): Výsledky floristického kurzu Východočeské pobočky České botanické společnosti v Českém ráji (24.–26. června 2005). – Východočes. Bot. Zprav. 7: 2–23.

***Trifolium resupinatum* L.**

75. Jesenické podhůří, 6070d, Valšov (distr. Bruntál): trávnik mezi cestou a plotem před domem č. p. 49 v jižní části obce, 510 m n. m. (6. 8. 2004 leg. P. Koutecký, herb. P. Koutecký).

Druh původem z Malé Asie, u nás kdysi vzácně pěstován a jen vzácně zavlékaný, není z Jesenického podhůří v Květeně ČR udáván (Kubát in Slavík 1995). Na uvedenou lokalitu se pravděpodobně dostal s travním semenem, kterým byla v roce 2005 oseta plocha před domem.

P. Koutecký

***Triglochin palustre* L.**

C2

61b. Týnišťský úval, 5963c, Kostelecké Horky (distr. Rychnov nad Kněžnou): svahové luční prameniště na jihozápadním okraji obce, ca 300 m n. m., lokálně bohaté porosty; druhově velice bohaté společenstvo sv. *Caricion davallianae* (16. 6. 2001 not. J. Hadinec, P. Havlíček, P. Kovář & P. Kulíšek).

63e. Poličko, 6263c, Široký Důl (distr. Svitavy): luční prameniště na okraji lesa nad lesním rybníčkem asi 1 km J od křižovatky hlavních silnic v obci, 49°44'11" N, 16°13'18" E, 540 m n. m. (1. 9. 2006 leg. P. Novák, herb. Novák, 1 rostlina); 3 rostliny (2. 9. 2006 not. P. Novák, F. Jetmar & P. Lustyk).

V oblasti Českomoravského meziohří (63) byla bařička bahenní mimořádně vzácná i v minulosti. Druh se ojediněle vyskytoval na Opatovsku u rybníka Hvězda („na bařinatém

trávnatém okraji Sternteichu“, 20. 7. 1892 leg. *F. Maloch*, MP) a na louce u Černého rybníka (14. 7. 1965 leg. *V. Horák*, MP). Další relativně blízké výskyty byly v Litomyšlské pánvi (62) nedaleko Vysokého Mýta (mokrý louka u dolního rybníka u vsi Horky, 3. 8. 1941 leg. *M. Kroulík*, MP) a u Chocně (na mokré loučce u trati u vsi Sruby, 28. 8. 1941 leg. *M. Kroulík*, MP). Je tedy pravděpodobné, že lokalita u Širokého Dolu je dnes v území Českomoravského mezihoří jediná.

P. Lustyk

***Ventenata dubia* (Leers) Coss.**

C2

37b. Sušicko-horažďovické vápence, 6648c, Boubín u Horažďovic (distr. Klatovy): písčité JZ okraje lesnatého návrší (kóta 545) 1,2 km SZ od osady, 49°18'25" N, 13°40'56" E, 510 m n. m., ojediněle v rozvolněném porostu *Aira caryophyllea* (3. 7. 2006 leg. *R. Paulič*, CB, rev. *M. Štech*).

V jižní části Čech dosud nezvěstný taxon. Nový druh nejen pro Sušicko-horažďovické vápence, ale i pro celý fytogeografický okres Šumavsko-novohradské podhůří (cf. Chán 1999).

R. Paulič

***Veratrum album* subsp. *lobelianum* (Bernh.) Arcang.**

C4a

63f. Českotřebovský úval, 6164b, Semanín (distr. Ústí nad Orlicí): okraj zarůstající loučky v prostoru bývalé ruské vojenské střelnice, ca 1,5 km JJV od středu obce, 49°51'27" N, 16°27'13" E, 440 m n. m., 1 rostlina (17. 5. 2002 leg. *P. Lustyk* & *J. Kučera*, BRNM); 2 rostliny (19. 5. 2007 foto *P. Lustyk*).

63f. Českotřebovský úval, 6164b, Semanín (distr. Ústí nad Orlicí): okraj olšiny s hojným výskytem *Leucium vernum* na levém břehu levostranného přítoku Zádolského potoka ca 1,25 km ZSZ od železniční zastávky Semanín, 415 m n. m., 10 rostlin (14. 9. 2003 foto *P. Lustyk*).

63f. Českotřebovský úval, 6164b, Opatov (distr. Svitavy): zarůstající loučky pod hrází obnoveného Zádolského rybníčku 0,6 km SSZ od železniční zastávky Semanín, 49°51'11" N, 16°28'16" E, 410 m n. m., ca 70 rostlin (1987 not. *M. Beran*; 21. 5. 2002 not. *F. Jetmar*; 25. 5. 2002 leg. *P. Lustyk*, BRNM).

71a. Bouzovská pahorkatina, 6268c, Moravičany (distr. Šumperk): lokalita Olšiny (0,5 km V od východního okraje PR Kačení louka), v olšině S od železniční trati Česká Třebová – Olomouc, 250 m n. m. (Nosková 1995; 26. 5. 1998 not. *P. Lustyk*).

Výskyt kýchavice Lobelovy od Semanína bez podrobnější lokalizace uvádí poprvé Hruby (1915) a následně jej přebírá např. Dostál (1950, 1989). Nejblíže lokalitám u Semanína se vyskytuje kýchavice Lobelova u Širokého Dolu u Poličky na lokalitě V Hatích, kde roste v olšině (Faltysová et. al. 1992) a severně od Moravské Třebové v úzké potoční nivě na severním úbočí Rychnovského vrchu (Jirásek 1993). V obou těchto případech jde – stejně jako v případě lokalit u Semanína – o izolované výskyty, jejichž původ je těžké uspokojivě vysvětlit. Nelze totiž předpokládat možnost splavení z horských oblastí ani přenos diaspor vzdušnými proudy. Hypotéza, že by se mohlo jednat o reliktní postglaciální výskyty je sice zajímavá, ovšem jen ztěží prokazatelná.

Pozoruhodné výskyty kýchavice Lobelovy z nízkých nadmořských výšek jsou známy i z jiných území. Např. Slavík (1974) uvádí mj. nejnižše položenou lokalitu v Čechách u Benešova u Semil (330 m n. m.) a na Moravě u Červenky nedaleko Litovle (ca 234 m n.

m.), tyto lokality však leží v blízkosti řek a jejich původ splavením z vyšších poloh je tedy zřejmý. Další výskyty jsou v Pomoraví – PR Kačení louka u Moravičan (Nosková 1995, Šafář a kol. 2003) a v Pobečví – na čtyřech lokalitách (295–350 m n. m.) u obce Skalička u Hranic na Moravě (Příkrýl 1967) a v nedaleké PR Doubek u Zámrsků (Šafář l. c.).

P. Lustyk

- Faltys V. & Paukertová I. (2000): Květena Svitavska I. – Floristický materiál. – Pomezí Čech Morav., Litomyšl, 4: 291–349.
- Faltysová H., Matoušková H. & Hille J. (1992): Významné krajinné prvky východních Čech, okres Svitavy. – Český ústav ochrany přírody, Pardubice.
- Hruby J. (1915): Die südwestlichen und südlichen Vorlagen der Ostsudeten. – Verh. Naturforsch. Ver. Brünn 53: 1–81.
- Jirásek J. (1993): Významné krajinné prvky Lanškrounské kotliny. – Pr. Stud., přír., Pardubice, 1: 21–33.
- Nosková I. (1995): Rostlinná společenstva přírodní rezervace Kačení louka u Moravičan. – Ms., 128 p. [Dipl. pr.; depon. in: Knihovna Kat. Bot. PfF UP Olomouc]
- Příkrýl V. (1967): Nová lokalita kýchavice bílé (*Veratrum album*) na katastru obce Skalička u Hranic (okres Přerov). – Živa 15: 54–56.
- Slavík B. (1974): Výskyt kýchavice Lobelovy (*Veratrum lobelianum* Bernh.) v povodí Jizery. – Opera Corcont. 11: 63–78.
- Šafář J. a kol. (2003): Olomoucko. – In: Mackovčín P. & Sedláček M. [eds], Chráněná území ČR, Vol. 6. Agentura ochrany přírody a krajiny ČR a EkoCentrum Brno, Praha, 456 p.

Vicia lathyroides L.

C3

37e. Volyňské Předšumaví, 6749c, Hoštice u Volyně (distr. Strakonice): suchý trávník na východním svahu návrší „Škavlík“ (kóta 536) 1 km S od obce, 49°12'23" N, 13°54'32" E, 534–536 m n. m., velice hojně (4. 5. 2006 leg. R. Paulič, CB, PRC).

Vikev hrachorovitá nebyla dosud z Volyňského Předšumaví známa (cf. Chán 1999).

R. Paulič

Poděkování

Náš dík patří mnoha kolegům, kteří nám předali své floristické objevy k publikaci nebo nám poskytli cenné rady a konzultace. Děkujeme i všem autorům komentářů, těm kteří determinovali nebo revidovali obtížné určitelné taxony nebo pořídili dokladové fotografie či jinak s námi na přípravě těchto Additament spolupracovali.

Jsou to: Petr Batoušek (Zlín), Dana Bartošová (Rožnov pod Radhoštěm), Petr Bauer (Děčín), Pavel Bauer (Praha), Miroslav Beran (Česká Třebová), Ivan Bílek (Kadaň), Ondřej Bílek (Plzeň), Karel Boublík (Přihonice), Jiří Brabec (Cheb), Anna Bucharová (Mariánské Lázně), Radka Coufalová (Litomyšl), Jaroslav Čáp (Brno), Luděk Čech (Havlíčkův Brod), Květa Černá (Zbečno), Vladimír Černík (Dvůr Králové nad Labem), Tomáš Černý (Přihonice), Martin Dančák (Olomouc), Jiří Danihelka (Brno), Petr Dostál (Přihonice), Michal Ducháček (Přihonice), Martin Duchoslav (Olomouc), Milan Dundr (Nové Strašecí), Jitka Dušánková (Česká Třebová), Karel Fajmon (Brno), David Fischer (Příbram), Petra Foldynová (Frýdek-Místek), Daniel Foral (Ostrava), Roman Gebauer (Brno), Michal Gerža (Rychnov nad Kněžnou), Vít Grulich (Brno), Hana Grundová (Česká Třebová), Věra Hadincová (Přihonice), Aleš Hájek (Police nad Metují), Petr Havlíček (Praha), A. J. Hanneke den Held (Amersfoort, Nizozemí), Rudolf Hlaváček

(Příbram), David Hlisenkovský (Frýdek-Místek), Aleš Hoffmann (Praha), Jaroslava Holá (Domažlice), Zbyněk Hradílek (Olomouc), Václav Chán (Strakonice), Jindřich Chrtěk jun. (Praha), Petr Chytil (Rožnov pod Radhoštěm), Filip Jetmar (Litomyšl), Jan W. Jongepier (Veselí nad Moravou), Vít Joza (Praha), Zdeněk Kaplan (Průhonice), Věra Kavalcová (Stará Ves), Ludmila Kirschnerová a Jan Kirschner (Průhonice), Petr Kocián (Nový Jičín), Martin Kočí (Karlovice), Jiří Kolbek (Průhonice), Josef Komárek (Olomouc), Věra Koutecká (Ostrava), Petr Koutecký (České Budějovice), Pavel Kovář (Praha), František Krahulec (Průhonice), Miloš Král (Klatovy), Michal Krátký (Olomouc), Lukáš Krinke (Kladno), Daniel Křenek (Bystřice nad Olší), Karel Kubát (Ústí nad Labem), Jan Kubíček (Brno), Josef Kučera (Dobré u Dobrušky), Petr Kulíšek (Kostelecké Horky), Pavel Leischner (Strakonice), Jan Šuspa Lepš (České Budějovice), Anna Lepšová (České Budějovice), Gabriela Leugnerová (Liberec), Filip Lysák (Cyrilov), Jiří Malíček (Sedlčany), Romana Maunová (Vimperk), Jaroslav Michálek (Sokolov), Miroslav Mikeska (Hradec Králové), Zdeněk Mikulica (Černvít), Dana Morcinková (Rožnov pod Radhoštěm), Petr Mudra (Tachov), Stanislav Mudra (Olomouc), Radka Mudrová (Tachov), Karel Nepraš (Litoměřice), Šárka Neuschlová (Ostrava), Pavel Novák (Brno), Luboš Nytra (Dolní Marklovice), Čestmír Ondráček (Chomutov), Vlasta Ondrová (Slavkov u Uherského Hradiště), Ivana Paukertová (Brno), Radim Paulič (Strakonice), Jan Pavelka (Vsetín), Alois Pavlíčko (Vimperk), Petr Pavlík (Štramberk), Tomáš Peckert (Mariánské Lázně), Tomáš Peterka (Brno), Petr Petřík (Průhonice), Jaroslav Pipek (Praha), Lenka Pivoňková (Plzeň), Elena Plesková (Rakovník), Jaroslav Podhorný (Otinoves), Karel E. Prach (České Budějovice), Romana Prausová (Hradec Králové), Zdenka Prymusová (Ostrava), Petra Přidalová (Beroun), David Půbal (Šumavské Hořovice), Tomáš Rejzek (Olomouc), Magdaléna Roháčová (Frýdek-Místek), Mirka Rubíková (Slaný), Vlastik Rybka (Praha), Jan Rydlo (Praha), Jaroslav Rydlo (Praha), Vladimír Řehořek (Brno), Radomír Řepka (Brno), Milan Řezáč (Praha), Jiří Sádlo (Průhonice), Vojtěch Sedláček (Mikulov), Václav Somol (Krupá), Eva Součková (Olomouc), Lenka Sovíková (Studénka), Jarmila Sýkorová (Liberec), Zuzana Špinlerová (Brno), Michal Štefánek (Praha), Milan Štech (České Budějovice), Radek Štencl (Jeseník), Jan Štěpánek (Praha), Josef Švankmajer (Litvínov), Přemysl Tájek (Mariánské Lázně), Daniela Vacková (Turnov), Richard Višňák (Stráž pod Ralskem), Zdeněk Vrubel (Pazderna), Alena Vydrová (České Budějovice), Jaroslav Zámečník (Hradec Králové), Jiří Zázvorka (Průhonice), David Zelený (Brno), Kristýna Žáková (Brno), Vojtěch Žila (Strakonice).

Naše poděkování patří také Agentuře ochrany přírody a krajiny ČR, která financovala mapování biotopů v rámci vytváření soustavy chráněných území ES NATURA 2000, jehož některé výsledky (nálezy druhů *Asplenium adnigrum* a *Orchis ustulata*) zde uveřejňujeme.

Literatura

- Batoušek P., Kežlínek Z. & Šmiták J. (2006): Nové a ověřené lokality vzácnějších druhů orchidejí v ČR v roce 2005. – *Rozzlina* 36: 40–50.
- Chán V. [ed.] (1999): Komentovaný červený seznam květeny jižní části Čech. – *Příroda* 16: 1–284.
- Čeřovský J., Feráková V., Holub J., Maglocký Š. & Procházka F. (1999): Červená kniha ohrožených a vzácných druhů rostlin a živočichů ČR a SR. Vol. 5. Vyšší rostliny. – *Příroda*, Bratislava, 453 p.
- Dostál J. (1989): Nová květena ČSSR. Vol. 1, 2. – *Academia*, Praha, 1548 p.
- Faltys V. (1995): Přehled vyhynulých, nezvěstných a ohrožených taxonů cévnatých rostlin na území Východních Čech. – Ms., 24 p. [Depon. in: Agentura ochrany přírody a krajiny, středisko Pardubice]
- Hejný S. & Slavík B. [eds] (1988): Květena České socialistické republiky. Vol. 1. – *Academia*, Praha, 557 p.
- Hejný S. & Slavík B. [eds] (1990): Květena České republiky. Vol. 2. – *Academia*, Praha, 540 p.
- Hejný S. & Slavík B. [eds] (1992): Květena České republiky. Vol. 3. – *Academia*, Praha, 542 p.
- Kotlaba F. (1999): Potřeba latinské zkratky pro „zapsal“ v přírodních vědách. – *Zprávy Čes. Bot. Společ.* 34: 121–122.
- Kubát K., Hrouda L., Chrtěk J. jun., Kaplan Z., Kirschner, J. Štěpánek J. & J. Zázvorka [eds] (2002): Klíč ke květeně České republiky. – *Academia*, Praha, 928 p.

- Kučera J. & Váňa J. (2005): Seznam a červený seznam mechorostů České republiky. – Příroda 23: 1–104.
- Procházka F. [ed.] (2001): Černý a červený seznam cévnatých rostlin České republiky (stav v roce 2000). – Příroda 18: 1–146.
- Pruner L. & Míka P. (1996): Seznam obcí a jejich částí v České republice s čísly mapových polí pro síťové mapování fauny. – Klapalekiana 32 (suppl.): 1–75.
- Sedláčková M. & Plášek V. [eds] (2005): Červený seznam cévnatých rostlin Moravskoslezského kraje (2005). – Čas. Slez. Muz., ser. A, 54: 97–120.
- Skalický V. (1988): Regionálně fytogeografické členění. – In: Hejny S. & Slavík B. [eds], Květena České socialistické republiky, 1: 103–121, Academia, Praha.
- Slavík B. (1971): Metodika síťového mapování ve vztahu k připravovanému fytogeografickému atlasu ČSR. – Zprávy Čes. Bot. Společ. 6: 55–62.
- Slavík B. [ed.] (1995): Květena České republiky. Vol. 4. – Academia, Praha, 529 p.
- Slavík B. [ed.] (1997): Květena České republiky. Vol. 5. – Academia, Praha, 568 p.
- Slavík B. [ed.] (2000): Květena České republiky. Vol. 6. – Academia, Praha, 770 p.
- Slavík B. & Štěpánková J. [eds] (2004): Květena České republiky. Vol. 7. – Academia, Praha, 767 p.
- Tutin T. G., Heywood V. H., Burges N. A., Moore D. M., Valentine D. H., Walters S. M. & Webb D. A. [eds] (1980): Flora Europaea. Vol. 5. Alismataceae to Orchidaceae (Monocotyledones). – Cambridge University Press, Cambridge.
- Vozárová M. & Sutorý K. (2001): Index herbariorum Reipublicae bohemicae et Reipublicae slovacae. – Zprávy Čes. Bot. Společ. 36, suppl. 2001/1: 1–95.

Došlo dne 31. 10. 2007

FÓRUM

Upozornění na rizika spojená s vysazováním nepůvodních druhů rostlin do přírody a posilováním populací ohrožených druhů

V 19. století byly poměrně časté případy, kdy byly do přírody záměrně vysazovány nepůvodní druhy rostlin, často původem z Alp či jiných území. Tyto aktivity byly motivované zejména naivními vlasteneckými snahami o obohacení české květeny. Nedotčená nezůstala ani ta nejceněnější území jako např. Krkonoše nebo Český kras. V poslední době získávají tyto „okrašlovací“ aktivity opět svoji oblibu a tak byla severoamerická *Sarracenia purpurea* vysazena v přírodní památce Podgrůň v Beskydách, himálájská *Primula rosea* v rezervaci Praděd nebo severoamerická *Opuntia phaeacantha* na Děvině v Pavlovských vrších a na více lokalitách v Českém středohoří. Kromě vysazování nepůvodních druhů se však nyní objevují ještě nová rizika spojená s jinak dobře míněnou snahou posílit chřadnoucí populace ohrožených druhů vysazením rostlin z jiných populací téhož taxonu, případně rostlin odebraných na lokalitě a vypěstovaných v umělých podmínkách. Tak se např. objevují návrhy vysazovat na Petrových kamenech rostliny stenoendemitního druhu *Poa riphaea* namožené v nížině, bez ohledu na fakt, že tyto pěstované rostliny jsou napadené rzí. Při takových výsadbách však nedochází k pouhému zasazení rostliny do neměnného prostředí, ale ve skutečnosti k zavlečení nepůvodních genotypů do složitých dynamických systémů, přičemž se výsadbou nastartuje komplikovaná síť změn, jejichž důsledek nikdy nemůžeme předem dohlédnout. Ve hře jsou mnohá rizika, např.:

1. Při výsadbě rostliny na novou lokalitu často dochází k hybridizaci, a to buď s jinými blízkými druhy nebo s jinými genotypy stejného druhu, a tím k tzv. genetické erozi. To narušuje původní genofond populace; vlastně se vysazením nového genotypu ničí genotypy původní. V případě ohrožených druhů jsou tak ničeny místní genotypy, které by právě měly být chráněny. Při hybridizaci může navíc vzniknout i nový agresivní genotyp, který vytlačí jak původní rostliny, tak ty vysazené.